

INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

THEORY AND PRACTICE: PROBLEMS AND PROSPECTS

BOOK OF ABSTRACTS

14th–15th of May, 2024
Virtual Conference

LIETUVOS
SPORTO
UNIVERSITETAS

TARPAUTINĖ MOKSLINĖ-PRAKTINĖ KONFERENCIJA

MOKSLAS IR PRAKTIKA: AKTUALIJOS IR PERSPEKTYVOS

KONFERENCIJOS TEZIŲ RINKINYS

2024 m. gegužės 14–15 d.
Nuotolinė konferencija

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«НАУКА І ПРАКТИКА: ПОТОЧНІ СПРАВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

14–15 травня 2024 року
Віртуальна конференція

ORGANIZING AND SCIENTIFIC COMMITTEE

Chairman of the Conference Organizing and Scientific Committee – Prof. Dr. **Mykola Oleksandrovych Frolov**, Acting Rector of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Head of the Conference Organizing and Scientific Committee – Prof. Dr. **Hennadii Vasylychuk**, Vice-Rector for Research of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Members of the Conference Organizing and Scientific Committee:

Prof. Dr. **D. Y. Arabadzhev**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **D. I. Babmindra**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Assoc. Prof. Dr. **R. Zh. Bekova**, Turan University, Almaty, Kazakhstan

Assoc. Prof. **A. S. Bikteubayeva**, Turan University, Almaty, Kazakhstan

Prof. Dr. **M. G. Bilopolskyi**, Academy of Economic Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

D. Z. Budko, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **Alla Cherep**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **Joanna Kurowska Pysz**, WSB University, Dabrowa Gornicza, Poland

Prof. Dr. **Juris Grants**, Latvian Academy of Sport Education, Riga, Latvia

Assoc. Prof. Dr. **T. S. Trotsykovsky**, Cuiavian University in Włocławek, Włocławek, Poland

Prof. Dr. **Jolita Vveinhardt**, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Assoc. Prof. **S. A. Faizullina**, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

Y. V. Galkin, Zaporizhzhia Regional Department of JSC “UKRSIBBANK”, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **V. M. Gelman**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **M. M. Ivanov**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

S. A. Kamyanchenko, Pension Fund of Ukraine in Zaporizhzhia region, Zaporizhzhia, Ukraine

Assoc. Prof. **M. A. Kanabekova**, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

Assoc. Prof. **A. V. Lynenko**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **N. K. Maksyshko**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

N. V. Gaidukova, Investment Department, PJSC “Zaporizhstal”, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **G. B. Nurlikhina**, Almaty Humanitarian-Economic University, Almaty, Kazakhstan

Prof. Dr. **N. M. Proskurina**, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. Habil. **Žaneta Simanavičienė**, Vytautas Romeris University, Vilnius, Lithuania

Prof. Dr. **S. I. Tabachnikov**, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Prof. Dr. **V. G. Voronkova**, Y. M. Potebnya Engineering Institute of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **Vitalina Nikitenko**, Y. M. Potebnya Engineering Institute of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prof. Dr. **Olga Dolska**, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

Assoc. Prof. Dr. **Natalia Borysivna Godz**, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

Prof. Dr. **Andrii Volodymyrovych Kipenskyi**, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

Prof. Dr. **Yakov Volodymyrovych Tararoev**, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

Assoc. Prof. Dr. **Vilija Bitė Fominienė**, Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Prof. Dr. **Edmundas Jasinskas**, Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Dr. **Regina Andriukaitienė**, Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Assoc. Prof. Dr. **Dalia Perkūmienė**, VMU Agriculture Academy, Kaunas, Lithuania

Assoc. Prof. Dr. **Artūras Simanavičius**, Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Assoc. Prof. Dr. **Milėta Vienažindienė**, VMU Agriculture Academy, Kaunas, Lithuania

EVENT ORGANIZERS

Zaporizhzhia National University

Lithuanian Sports University

Latvian Academy of Sport Education

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

The aim of the international scientific-practical conference “THEORY AND PRACTICE: PROBLEMS AND PROSPECTS” is to promote public scientific debate about the quality of national and international business, management, economics, marketing, law, sports management, tourism, public health promotion, sustainable business development, education management and studies.

Метою міжнародних науково-практичних конференцій «НАУКА І ПРАКТИКА: ПОТОЧНІ СПРАВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ» є сприяння громадській науковій дискусії щодо якості національного та міжнародного бізнесу, менеджменту, економіки, маркетингу, права, спортивного менеджменту, туризму, охорони здоров'я, просування, сталий розвиток бізнесу, менеджмент освіти та навчання.

Tarptautinės mokslinės-praktinės konferencijos „MOKSLAS IR PRAKTIKA: AKTUALIJOS IR PERSPEKTYVOS“ tikslas – skatinti viešąsias mokslines diskusijas apie nacionalinio ir tarptautinio verslo kokybę, vadybą, ekonomiką, rinkodarą, teisę, sporto vadybą, turizmą, visuomenės sveikatą, darnią verslo plėtrą, švietimo vadybą ir studijas.

The language of the authors is not corrected

Autorių kalba netaisyta

Мова авторів не виправлена

Bibliographic information is available on the Lithuanian Integral Library Information System (LIBIS) portal ibiblioteka.lt.

TABLE OF CONTENTS

<i>Daryna Antonova, Antanas Ūsas</i> CONSUMER IMPACT OF SPORTS ADVERTISING: IN THE CASE OF INTERNATIONAL DANCE SPORT COMPETITIONS.....	12
<i>Regina Andriukaitienė</i> CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY: PUBLIC VS PRIVATE SECTOR	12
<i>Anna Bekhter, Sergii Tkachenko, D. A. Shapovalova</i> STRATEGIC PRIORITIES FOR MANAGING THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	13
<i>Ihor Bezvekyi, Valentyna Voronkova</i> MANAGEMENT OF AGILE PROCESSES IN THE DEVELOPMENT AND MAINTENANCE OF SOFTWARE....	14
<i>Igor Biletsky</i> METHODOLOGY OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF THE K. WIBER'S INTEGRAL THEORY	14
<i>Chijioko Gospel Tonycheta</i> POST-COVID-19 REHABILITATION AND MANAGEMENT	15
<i>Mykolas Deikus</i> REVIEW OF WORKPLACE CHAPLAINCY MODELS: APPLICABILITY TO TACKLE PROBLEMS RELATED TO WORKPLACE MOBBING	15
<i>Shubham Sainath Doiphode</i> THE EFFECT OF EXERGAMES ON FUNCTIONAL OUTCOMES IN PATIENT AFTER ACL RECONSTRUCTION: A SYSTEMATIC REVIEW	16
<i>Wang Dezhong</i> AI AND MAN	16
<i>Yu. Z. Drachuk, L. O. Savyuk</i> INNOVATIVE ASPECTS OF ENTREPRENEURSHIP AS A KEY TO THE GROWTH OF THE COUNTRY'S INTELLECTUAL AND ECONOMIC POTENTIAL	17
<i>Vilma Dudonienė, Muskaan Mahamadhanif Mujawar</i> AUTOGENIC DRAINAGES VERSUS OTHER AIRWAY CLEARANCE TECHNIQUES IN CHRONIC RESPIRATORY DISORDERS: A SYSTEMATIC REVIEW	18
<i>Tomas Janonis</i> CHANGES IN THE MOTOR SKILLS OF PRE-SCHOOL CHILDREN DURING DANCE LESSONS	18
<i>Andrius Kriščiūnas, Antanas Ūsas</i> BARRIERS FOR CLUBS TO PLAY IN LITHUANIAN BASKETBALL LEAGUE.....	19
<i>Krithika Kuttappa</i> THE ROLE OF HIGHER EDUCATION IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT SYSTEMATIC REVIEW.....	20
<i>Olga Kyvliuk, Valentyna Voronkova</i> PHILOSOPHICAL APPROACHES TO UNDERSTANDING OF THE NATURE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS PLACE IN SOCIETY	20
<i>Vaida Mardosaitė</i> THE TRANSFORMATION OF DIGITAL INNOVATIVE SERVICES IN RETAIL DUE TO THE COVID-19 PANDEMIC	21
<i>Renatas Milutis, Artūras Simanavičius</i> EVALUATION OF COVID-19 ECONOMIC IMPACT TO LITHUANIAN SPORT AND LEISURE CLUBS.....	22
<i>Pavlos Gkotsis</i> THE VALUE OF THE 3-POINT SHOT THROUGHOUT THE 2010–2020 ERA OF NBA BASKETBALL.....	22
<i>Evelina Ramanauskienė</i> COMPONENTS OF AEROBIC CAPACITY IN MIDDLE-AGED ADULTS AND THEIR RELATIONSHIP WITH PHYSICAL ACTIVITY.....	23
<i>Ruslan Rudomotov</i> THE VALUE ORIENTATIONS OF THE PEDAGOGY OF FREEDOM.....	23

<i>Tadas Samušis</i> EFFECTS OF COACHES' TIME-OUTS IN MEN'S BASKETBALL IN THE LITHUANIAN BASKETBALL LEAGUE	24
<i>Oleh Shustenko, Pavlo Penia</i> LEGAL MEASURES AGAINST THE DESTRUCTIVE INFORMATION INFLUENCE OF THE MEDIA ON CONSCIOUSNESS	25
<i>Elif Nur Surucu</i> THE EFFECT OF EXTRA PHYSICAL ACTIVITIES ON CHILDREN'S BALANCE: A COMPARISON WITH PHYSICAL EDUCATION LESSONS	25
<i>Paulius Šimkus, Antanas Ūsas</i> COVID-19 PANDEMIC IMPACT TO SOCIAL NETWORK USAGE ON THE	26
<i>Deividas Taryvydas, Antanas Ūsas</i> MANAGEMENT OF YOUNG TALENTS IN LITHUANIAN BASKETBALL INDUSTRY	26
<i>Jerald Pathadan Titus</i> THE VALUE OF THE THEREE-POINT SHOT IN THE 2010–2020 OF BASKETBALL	27
<i>Jerald Pathadan Titus, Arnas Ikamas, Danguolė Satkunsienė, Kęstutis Matulaitis, Audrius Sniečkus</i> EVALUATION OF A NEW REACTIVE AGILITY TEST IN BASKETBALL	28
<i>Sergii Tkachenko, D. A. Shapovalova</i> INFORMATION TECHNOLOGIES FOR MANAGEMENT OF THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	28
<i>Sergii Tkachenko, Oleksii Shmatko</i> USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES TO INCREASE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL	29
<i>Antanas Ūsas, Anant Thapliyal</i> ENGAGING IN RECREATIONAL SPORTS AND OVERALL LIFE SATISFACTION	30
<i>Jolita Vveinhardt</i> ORGANISATIONAL COMMITMENT AND CYNICISM AS SIGNALS OF DIFFERENT LEVELS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY	30
<i>Jolita Vveinhardt, Magdalena Kasparė</i> SIGNS OF BULLYING IN KYOKUSHIN KARATE	31
<i>Sun Wei</i> EXPLORATION OF THE PATH OF HIGHER EDUCATION TRANSFORMATION IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	32
<i>Sun Wei</i> THE THINKING TRANSFORMATION IN THE AI ERA	32
<i>Марина Ажажа, Ольга Венгер</i> ЦИФРОВА МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ: МЕТОДИКА ПРОСУВАННЯ БРЕНДІВ	33
<i>Олег Антонюк, Наталія Купріна, Павло Антонюк</i> СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АГРОПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ В 2021–2023 РР	34
<i>Віталій Белоусов</i> СТЕЙКХОЛДЕРСЬКИЙ МАРКЕТИНГ І СТЕЙКХОЛДЕРСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СПІЛЬНЕ І ВІДМІННЕ	34
<i>Влада Білогур</i> ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ЦИФРОВОГО СПОРТУ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ	35
<i>Оксана Бугайчук</i> МЕТОДИКИ ТА МЕТОДИ РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ	36
<i>Олена Бурашнікова</i> НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	36

<i>Наталія Венгерська, Лариса Безкоровайна, Валентина Воронкова</i> КРЕАТИВНИЙ РОЗУМНИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ У КРАЇНАХ ЄС	37
<i>Валентина Воронкова</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (ШІ) ЯК КАТАЛІЗАТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ, ПІДПРИЄМСТВ, ОРГАНІЗАЦІЙ	38
<i>Роман Олексенко, Галина Гарбар</i> КРЕАТИВНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЕКОТУРИЗМ 2.0 ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКОАКТИВНОСТІ ТА СТАЛОСТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД	38
<i>Наталія Годзь, Наталія Кузьменко</i> ЕКОЛОГІЧНА ФУТУРОЛОГІЯ І ПИТАННЯ ПРОЕКТУВАННЯ У КОНФЛІКТОЛОГІЇ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ	39
<i>Ольга Горпинич</i> СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	39
<i>Людмила Горпинич</i> ІНСТИТУТ УСПАДКУВАННЯ ЗА ПРАВОМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ	40
<i>Марина Грамчук</i> ФІЛОСОФІЯ "РОЗУМНОГО" МІСТА ЯК МОДЕЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	41
<i>Ірина Дегтяренко</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК НОВА ТА ШВИДКОЗРОСТАЮЧА СИЛА В СУЧАСНІЙ НАУЦІ ТА ТЕХНОЛОГІЯХ	41
<i>Анастасія Джунь</i> СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОГО САЛОНУ КРАСИ «BEAUTY-BUS»	42
<i>Ольга Дольська</i> СПЕЦИФІКА МЕТОДОЛОГІЇ ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ЇХ КОГНІТИВНІ ПРОЦЕДУРИ	43
<i>Юрій Драчук, Лариса Сав'юк</i> ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЗАПОРУКА ЗРОСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ	44
<i>В'ячеслав Глуцевський, Сергій Ільченко, Ростислав Федорінов</i> ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ: ПРІОРИТЕТНИЙ ВЕКТОР ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	44
<i>В'ячеслав Глуцевський, Ольга Петухова, Євген Ільченко</i> СИСТЕМНІ ЧИННИКИ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОЇ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ: ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ	45
<i>В'ячеслав Глуцевський, Владислав Коваль, Дмитро Стародубцев</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ	46
<i>В'ячеслав Глуцевський, Микита Крижевський, Артем Мірошніченко</i> ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ: СТРАТИФІКАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ	46
<i>В'ячеслав Глуцевський, Сергій Стукан, Карина Замахаєва</i> ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ЕКОНОМІЧНИХ АГЕНТІВ	47
<i>Юлія Калюжна, Алла Череп, Валентина Воронкова</i> РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КАДРОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	48
<i>Олена Кіндратець</i> ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	48
<i>Ірина Козачок</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	49
<i>Андрій Косс</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСГУМАНІЗМУ	50

<i>Ірина Коломоєць</i> ЗЕЛЕНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ	50
<i>Валерій Колюх</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ТОВ "СЕРТИФІКАНТ" (УКРАЇНА)	51
<i>Sofiia Koroliuk, Liudmyla Maliuta, Vitalii Rudan</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 5.0	51
<i>Сергій Костенко</i> ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	52
<i>В'ячеслав Кошелєвський</i> СТРАТЕГІЧНЕ ЛІДЕРСТВО КЕРІВНИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ ПРИСТОСУВАННЯ	53
<i>Олена Крайнік</i> ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ	53
<i>Наталія Крохмаль</i> ВІЗУАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ В ПРОСУВАННІ ІМІДЖУ СТІЙКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ	54
<i>Андрій Крупа</i> ІНТЕРНЕТ ЯК НОВА НАДНАЦІОНАЛЬНА РЕАЛЬНОСТЬ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ «ЦИФРОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»	55
<i>Наталія Кутузова, Анна Горбунова</i> ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГІЙ НА ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ	56
<i>Роман Кучерявий</i> АКУМУЛЯТОРНІ СИСТЕМИ ЗБЕРІГАННЯ ЕНЕРГІЇ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ЗРУЙНОВАНОЇ ГЕНЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ	56
<i>А. П. Куцик, Х. А. Золотова, Є. Г. Горовой</i> ПОДАТКОВИЙ РИЗИК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	57
<i>Артем Линник</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	58
<i>Наталія Лохман, Тетяна Берідзе, Аліна Бугра</i> ТУРИСТИЧНІ ПОСЛУГИ ЯК АКТИВАТОРИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	58
<i>Ольга Мазур</i> МАРКЕТИНГ ІННОВАЦІЙ В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ	59
<i>Вікторія Мар'єнко</i> ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ВМИРИ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ	60
<i>Наталія Метеленко, Валентина Воронкова</i> ФОРСАЙТ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ	60
<i>Сергій Мирошніченко</i> КОНФЛІКТОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	61
<i>Віктор Міщенко</i> МЕЖІ ЗРОСТАННЯ ТА ПОШУКИ СТРАТЕГІЙ ВИЖИВАННЯ	62
<i>Олександр Молчанов, Сергій Зубров</i> НОВІ ЗАДАЧІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПЕРІОД ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	63
<i>Віталіна Нікітенко</i> ЦИФРОВИЙ ГУМАНІЗМ: ПРИНЦИПИ ТА ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ЕРИ	63

<i>Л. Г. Олейнікова, Алла Череп, С. С. Аношина</i> СТВОРЕННЯ СПРАВЕДЛИВОГО Й РІВНОГО ДОСТУПУ ДО РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ВСІХ ГРОМАДЯН ЯК ПОКАЗНИК СУЧАСНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	64
<i>Л. Г. Олейнікова, Д. Лаврененко</i> ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ МІЖ ЖІНКАМИ ТА ЧОЛОВІКАМИ НА ЗАСАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	65
<i>Дмитро Осипцев</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ АДАПТАЦІЇ ДО ВОЄННОГО СТАНУ: ПСИХОСОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ	65
<i>Олег Пунченко, Валентина Воронкова</i> ЦИФРОВА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ	66
<i>Антон Ревенко</i> ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОГО КЕРІВНИЦТВА НА ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ЗМІНАМИ У ПІДПРИЄМСТВІ	67
<i>Ірина Рижова</i> ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КРЕАТИВНІСТЬ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НОВАТОРСТВА ТА ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ	67
<i>Віктор Родінський, Каміла Кожокар</i> РОЗВИТОК РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ОЗДОРОВЧИХ ФАКТОРІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	68
<i>Наталія Скопенко, Ірина Северина</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ	69
<i>Микита Слюсарь</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ) У КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ	69
<i>Марина Смоляга</i> КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ І СУЧАСНА ВІЙНА	70
<i>Валерія Сухенко, Єлизавета Коробкіна</i> ФІЛОСОФІЯ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ МІСТ ТА ШЛЯХИ ПІДГОТОВКИ ЦИФРОВОГО ПЕРСОНАЛУ ...	71
<i>Тетяна Тесленко, Аміна Добарська</i> СПОРТИВНЕ ХАРЧУВАННЯ В УМОВАХ ВІДПОЧИНКУ	72
<i>Тетяна Тесленко, Максим Попов</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИЗМОМ: ДОСВІД ГРУЗІЇ	72
<i>Сергієнко Тетяна</i> РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ДЕРЖАВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВПРОВАДЖЕННІ ТА ПІДТРИМЦІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ	73
<i>Дишкант Тетяна</i> ВИТОКИ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ	74
<i>Володимир Трашков</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ ЯК НОВИЙ НАУКОВИЙ НАПРЯМОК	74
<i>Олена Фурманова</i> ФІЛОСОФІЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ЯК СВОЄРІДНА ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ, ЩО ЗМІНЮЄ СВІТ НАВКОЛО НАС	75
<i>Олександр Фурсін</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СПІЛКУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЮ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	76
<i>Ольга Ходак</i> ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ	76
<i>Вікторія Хорошун</i> АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ	77

<i>Сергій Христенко</i> ІННОВАЦІЙНІ ПВДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ У ЦИФРОВУ ЕРУ	78
<i>Чжан Хунвей</i> СТІЙКИЙ РОЗВИТОК І ТРАДИЦІЙНІ ПОГЛЯДИ НА ПРИРОДУ В КИТАЇ	78
<i>Алла Череп, Валентина Воронкова</i> ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ РЕАЛІЙ	79
<i>Алла Череп, Ольга Руднік</i> ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	80
<i>Ольга Шимченко</i> ОСНОВНІ ЧИННИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	80
<i>Наталія Яковлева-Мельник, Христина Сологу</i> КОМАНДОУТВОРЕННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СФЕРІ ГОСТИННОСТІ	81
<i>Raimonda Biguzaitė</i> SOCIALINIŲ INOVACIJŲ VYSTYMAS LIETUVOS MOTOCIKLŲ SPORTO PAVYZDŽIU	82
<i>Deivilė Bujanauskaitė</i> TURISTINIŲ KELIONIŲ MOTYVAI IR KELIAVIMO KRYPČIŲ TENDENCIJOS	82
<i>Julija Gatijatulina</i> VIETINIO KULTŪRINIO TURIZMO SKATINIMAS KAUNO RAJONE	83
<i>Inga Gotautaitė, Biruta Švagždienė</i> IŠMANIOSIOS TURIZMO ORGANIZACIJOS VEIKLA: NUOMONĖS FORMUOTOJO KAIP VERSLO RINKODAROS ĮRANKIO ATVEJIS	84
<i>Gintarė Jaciūnė</i> SOCIALINIŲ INOVACIJŲ REIKŠMĖ NEFORMALIAJAME FIZINIAME UGDYME	84
<i>Liveta Jankauskaitė</i> FIZINIO UGDYMO SITUACIJA RASEINIŲ IR RASEINIŲ RAJONO BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE MOKYTOJŲ	85
<i>Gintaras Jotka, Edmundas Jasinskas</i> LAISVALAIKIO IR SPORTO KLUBO KOKYBĖS VERTINIMAS INOVATYVIŲ VARTOTOJŲ POŽIŪRIU	86
<i>Mireta Jurgelevičiūtė, Inga Staškevičiūtė-Būtienė</i> DISKGOLFO SPORTO ŠAKOS ĮVEDIMAS Į RINKĄ. BALTIJOS ŠALIŲ ATVEJIS	86
<i>Lukas Linkus</i> MOBILIŲŲ APLIKACIJŲ PAREMTŲ DIRBTINIO INTELEKTO VEIKIMU SPORTE VERTINIMAS	87
<i>Algirdas Pupkis</i> KRITINIS MĄSTYMAS SPORTO VADYBOJE	88
<i>Marija Šyvytė, Vilija Bitė Fominienė</i> ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI, LEMIANTYS KARJERĄ SPORTO IR SVEIKATINGUMO KLUBE	88
<i>Lukas Šuminas</i> DIRBTINIO INTELEKTO PANAUDOJIMO GALIMYBĖS TURIZMO SEKTORIUJE	89
<i>Saulius Valatkevičius</i> ČIURNOS SAŃARIO, INSTRUMENTINĖS BLAUZDOS MINKŠTŲJŲ AUDINIŲ IR JUOSMENINĖS STUBURO DALIES MOBILIZACIJŲ POVEIKIO STATINEI IR DINAMINEI PUSIAUSVYRAI PALYGINIMAS	89
<i>Viktorija Venskūnė</i> ORGANIZACIJOS KULTŪROS ĮTAKA INOVACIJŲ VYSTYMU ORGANIZACIJOJE: KAUNO APSKRITIES SPORTO MOKYKLŲ ATVEJIS	90

CONSUMER IMPACT OF SPORTS ADVERTISING: IN THE CASE OF INTERNATIONAL DANCE SPORT COMPETITIONS

Daryna Antonova, Antanas Ūsas

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. As the popularity of dance sport continues to grow globally, understanding the dynamics of consumer engagement and response to advertising within this context becomes imperative. The study employs a comprehensive approach, combining qualitative and quantitative methods to analyze the multifaceted aspects of consumer behavior influenced by sports advertising. This master's thesis investigates the diverse typologies of sports consumers and analyzes their distinct behavior patterns in the context of sports marketing. Examining how different segments respond to advertising messages, sponsorships, and promotional campaigns, the research explores the alignment between consumer behavior types and effective advertising approaches (Wakefield et al., 2020). By deciphering the varying expectations, emotional connections, and brand loyalty triggers within each consumer segment, the study provides valuable insights for marketers aiming to tailor their strategies to resonate with specific target audiences in the dynamic and competitive sports marketing landscape.

Materials and methods. This master's thesis focuses on investigating the advertising effectiveness in the context of dance sport competitions. Utilizing in-depth interviews with international competition organizers, the study aims to uncover insights into the strategies, challenges, and perceptions surrounding advertising within the unique and dynamic landscape of competitive ballroom dance sport.

Results. The findings of this study provide comprehensive insights into the evolving landscape of sports advertising within international dance sport competitions, as elucidated through qualitative interviews with competition organizers. The results show us that transfer and choice of using social media leads to high success results.

Conclusion. This study has provided valuable insights into the intersection of advertising strategies and consumer behavior within international dance sport competitions. The analysis of consumers' behavior highlighted a notable shift towards digital media consumption and the influential role of social platforms in shaping audience engagement.

Keywords: advertising, marketing, ballroom dance sport, competition organizing, master thesis, future of advertising.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY: PUBLIC VS PRIVATE SECTOR

Regina Andriukaitienė

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. The specifics of the application of corporate social responsibility are widely discussed in scientific research, distinguishing between principles, scopes of roles and the distribution of the affiliation of organizations to the public or private sector. Corporate social responsibility inherently reflects the societal sensitive ties that allow its analysis and positioning. CSR is often believed to be just a form of philanthropy, but the current definitions of CSR include many components (Munro, 2020). In order to construct and maintain the reputation of a responsible business, companies must regard CSR as a managerial imperative that permeates all aspects of their operations. As such, businesses engage in a broader consideration of their role in society, which aligns with the expectations of an ethically conscious public (Fedotova et al., 2023). Businesses acceptance of CSR, recently framed as purpose or sustainability, has been a major driver in the growth of CSR (Caroll, 2021).

Materials and methods. The aim of the study: to identify areas of social responsibility in public sector organizations. To achieve the goal, an analysis of the scientific literature and other sources of information on the topic of social responsibility in public institutions and business enterprises was carried out.

Results. CSR should be seen as an integral part of the modern models of public administration that make up the paradigm of public administration (Jurkowska-Gomulka, 2021). According to Lasyte (2020) socially responsible public sector organizations are characterized by more transparent governance, more sustainable activities, and greater public trust. However, the implementation of social responsibility in state institutions is deterred by the lack of information, resources, good practices and evaluation. For the implementation of the social responsibility of public sector organizations, a model is proposed that defines such areas of application of the principles of social responsibility as social, environmental sphere and management of organizations. **Conclusion.** The social responsibility of private sector companies includes ethical, philanthropic, legal and economic socially responsible decisions named in Carroll's CSR pyramid. Public sector organisations, in accordance with the functions delegated to them, must be a socially responsible organisation example for all other organisations and private sector enterprises. Public sector organisations play roles such as commitment, partnership, facilitation and acceptance and additional emphasis on the role of setting the example.

Keywords: social responsibility, public sector, private sector.

STRATEGIC PRIORITIES FOR MANAGING THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Anna Bekhter, Sergii Tkachenko, D. A. Shapovalova
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

The work considers the systematic approach to managing the competitiveness of the enterprise, including the analysis of the definitions of this concept and evaluation of the components of the competitiveness management system. The main elements of the enterprise competitiveness management system are analyzed, the relationship between them has been confirmed and it is revealed that the change of one of the elements leads to a change in others.

In the current conditions of economic development of Ukraine and the activity of participants of the domestic market there is constant competition. Competitiveness becomes a key factor that allows businesses to survive and progress in this environment. It determines the possibility and efficiency of adaptation of enterprises to the conditions of competition and determines the level of competitiveness of the industry, the region and the country as a whole.

The factors of competitiveness of the enterprise include various aspects of production and economic activity and external environment, which determine its ability to compete in the market and provide a stable level of success, and it should be noted that the basis of competitive management is a systematic approach, which is integrating in the enterprise management system.

The competitiveness indicator determines the benefits that the enterprise has compared to other market participants that produce similar products. These advantages can be achieved through the introduction of new methods of competition in the industry, such as new technologies, response to consumers' requests, changes in the cost of production or the availability of components, as well as changes in external regulation.

In order to achieve competitive advantages, it is necessary to ensure high quality of products, optimal prices and innovations in production. However, this is not possible without creating a strong, comprehensive system of competitiveness management, which takes into account the interests of the enterprise in all aspects of its activity. Thus, ensuring the competitiveness of the enterprise is impossible without an effective management system, which takes into account all the important aspects of its activity.

Keywords: competitiveness, competitive advantages, technological competition, competitiveness strategy, systematic approach, management, system.

MANAGEMENT OF AGILE PROCESSES IN THE DEVELOPMENT AND MAINTENANCE OF SOFTWARE

Ihor Bezvekhyi, Valentyna Voronkova

Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Background. In the era of digital transformation and rapid technological evolution, companies increasingly face challenges in adapting quickly to changing market conditions and customer requirements. Traditional project management methods for software development often prove insufficiently flexible and efficient under such dynamics. Consequently, more organizations are turning to agile methodologies such as Agile, Scrum, and Kanban, which allow for optimizing development, implementation, and maintenance processes, ensuring speed, quality, and customer satisfaction.

Materials and methods. The study employed a comprehensive approach that included the analysis of literature, case studies of successful agile methodology implementations in IT companies, and interviews with industry experts—project managers, scrum masters, and developers. Data were analyzed to assess the effectiveness of agile approaches compared to traditional project management methods.

Results. The findings indicate significant advantages of implementing agile methodologies in managing software development processes. Companies adopting Agile, Scrum, or Kanban reported reduced time-to-market, enhanced product quality, and increased customer satisfaction. Agile approaches facilitate rapid response to requirement changes, improve team communication, and optimize development processes. Additionally, the study revealed that organizations using agile methodologies experience higher employee engagement and motivation levels.

Conclusion. Agile process management is a powerful tool for successful software development, implementation, and maintenance in today's dynamic conditions. Adopting agile methodologies such as Agile, Scrum, and Kanban enables companies to enhance process efficiency, adapt quickly to changes, and ensure high product quality. While implementing agile approaches requires changes in organizational culture and thinking, the outcomes justify the investments in this direction.

Keywords: agile processes, management, software development, Agile, Scrum, Kanban, project management, digital transformation, adaptability, efficiency.

METHODOLOGY OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF THE K. WILBER'S INTEGRAL THEORY

Igor Biletsky

V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

One of the most actual questions of modern time is the question of the sustainable development. I suggest to consider this question through the prism of the K. Wilber's integral theory. The latter supposes a general system of classifying all the existing knowledge in accordance with two pairs of dichotomic categories such as the interior – exterior and the individual – collective. According to it, all the knowledge is shared into the interior individual (consciousness, the sphere of the subjective), exterior individual (nature, the sphere of the objective), interior collective (culture as a set of semantic codes), exterior collective (society, politics, economics) (two the latter compound the sphere of the so-called intersubjective).

The development we speak of concerns the sphere of the intersubjective where the exterior collective is the manifestation of the interior collective (that means the culture as the set of semantic codes). “A person in a society is the society inside of the person” wrote E. Durkheim. It means that on the one hand someone's inner world (the personal consciousness) is determined by these codes, and on the other hand the codes themselves are created by individuals (by personal consciousnesses). The exterior individual (the nature) compounds only an outer frame the above processes go within. I suggest also to complete this consideration with categories of culture

and mentality. The latter supposes all the codes that only exist in the according society and culture as a conscious part of the latter, embodied in science, artworks, ideology etc. The process of development begins in culture and goes in boundaries of mentality.

The conclusion is banal and points at necessity of education, that no sustainable development is possible without developing the system of formal and informal education understood in maximal wide aspect.

Keywords: integral theory of K. Wilber, development, knowledge, education, culture, mentality.

POST-COVID-19 REHABILITATION AND MANAGEMENT

Chijioke Gospel Tonycheta

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. The COVID-19 pandemic, a highly infectious disease caused by SARS-CoV2, is seen as the most significant public health problem of the 21st century worldwide. The global spread of COVID-19 has placed a substantial strain on individuals and healthcare institutions globally, which has resulted in a lot of economic, social, and health burdens. Although many people successfully overcome the initial stage of the illness, an increasing number of individuals have ongoing symptoms like breathlessness, fatigue, dizziness, etc., generally known as post-COVID-19 syndrome affecting one's well-being over a limited time frame varying in extent and severity. This systematic literature review seeks to examine current information on rehabilitation and management process plans for individuals recovering from COVID-19 and to provide a comprehensive understanding of the health issues identified in these patients. The hypothesis guides the study that rehabilitation programs and interventions are effective ways of managing post-COVID patients, Telehealth rehabilitation intervention can help manage and control it. This systematic review concludes that rehabilitation is fundamental in managing and controlling post-COVID symptoms.

Materials and methods. The literature review was conducted in March 2023 from 2020 till 2023 using Science Direct, PubMed, Cochrane, Embase, Medline, and Google Scholar. The following search terms were used: "SARS-CoV-2" or "novel coronavirus", or "SARS-CoV" or "2019-nCoV", or "COVID 19" or "COVID-19". The Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) is the recommended approach as a selection process in systematic reviews.

Results. One hundred and eighty-one (181) studies were identified from the database. Out of these studies, 42 were removed before the screening. Further, 139 studies were screened, and 98 were excluded after screening the abstract and full text. Upon final review, a total of 18 studies were included in this review.

Conclusion. This systematic review concludes that the planning process of rehabilitation is fundamental in managing and controlling post-COVID symptoms. An individualized approach to rehabilitation is key in reducing the COVID-19 disabling consequences, especially regarding fatigue.

Keywords: SARS-CoV-2, novel coronavirus, SARS-CoV, 2019-nCoV, COVID-19, COVID-19, rehabilitation, management.

REVIEW OF WORKPLACE CHAPLAINCY MODELS: APPLICABILITY TO TACKLE PROBLEMS RELATED TO WORKPLACE MOBBING

Mykolas Deikus

Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania

Background. Workplace chaplaincy can be useful in creating a healthy psychological and moral climate that helps to avoid workplace mobbing. However, existing models differ in their approach to religion. Therefore, when introducing specific chaplaincy models, it is necessary to take into account the extent to which they are compatible with employees' religious identity.

Materials and methods. The study was conducted employing the narrative analysis of the scientific literature. This approach was used to discuss and evaluate different conceptions of workplace chaplaincy.

Results. Depending on how the chaplain's identity is perceived, three groups of models emerge: confessional, generic and secular. None of them is more broadly applicable to tackle problems related to workplace mobbing.

Conclusion. Although conceptions that blur strict boundaries between denominations are most in line with the idea of religious pluralism in organisations, this creates tensions over the religious identity and may limit possibilities of the effective use of religious spiritual resources.

Funding. This project has received funding from the Research Council of Lithuania (LMTLT), agreement No S-MIP-23-34.

Keywords: chaplaincy, employee, religion, spirituality, workplace mobbing.

THE EFFECT OF EXERGAMES ON FUNCTIONAL OUTCOMES IN PATIENT AFTER ACL RECONSTRUCTION: A SYSTEMATIC REVIEW

Shubham Sainath Doiphode

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Exergaming refers to playing video games that stimulate or exercise your body while playing. Previous studies of exergames in rehabilitation show great improvements when it comes to neurological disorders. There are only a handful of studies which compare exergames with conventional therapy after ACL reconstruction. We hypothesize that exergames when combined with conventional therapy would have positive effect on functional outcomes when compared with conventional therapy in patients after ACL reconstruction. The aim of this systematic review is to investigate the effect of exergames on functional outcomes in patients after ACL reconstruction.

Method. Articles published from 2012 to 2024 were conducted in PubMed, PEDro (Physiotherapy Evidence Database), Cochrane and Science Direct research databases. The following keywords were used for the search of the different researches: ACL reconstruction, ACL rehabilitation, Exergames, virtual reality, augmented reality, and Nintendo Wii Fit. After screening process and selection of articles based on eligibility criteria 10 articles involving 273 patients after ACL reconstruction were included.

Results. Out of all 10 articles 8 of them improved significantly in functional outcomes after Exergames intervention to the patient with ACL reconstruction.

Conclusion. Exergames when combined with conventional therapy / exergames only were found to have positive effect on functional outcomes when compared with conventional therapy in patients with ACL reconstruction.

Keywords: ACL reconstruction, ACL rehabilitation, Exergames, virtual reality, augmented reality, and Nintendo Wii Fit.

AI AND MAN

Wang Dezhong

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

Relevance of research. Try to analyze the new circumstance of communication between man and Artificial Intelligence (AI), especially chatbots, ChatGPT. It presents that a new model of communication between man and machine, known as "Human-AI Collaboration". While AI revolutionizes society and brings benefits to humanity, it also substantially intensifies the materialization and alienation of man.

Novelty. This paper introduces the intelligence technology nowadays, such as chatbots, ChatGPT, etc. To analyze the new paradigm of intelligence in society and the classical issue facing man in the new circumstance.

Method. This paper analyzes the problem that man encountered in the intelligent society through the theory of philosophy of technology, and observes man's alienation because of AI application.

Main part. The dialogue between humans and artificial intelligence (AI) has been emerging as an evolution in social interaction. With the advancement of AI, computers today are equipped with capabilities such as image recognition, natural language processing, and more. The chatbots, ChatGPT, and various AI products indicate that AI has not only mimicked human communication but has even surpassed it. This has led to the questioning of "what is a man," and the relationship between man and machine has once again become a challenging issue.

Conclusion. Technology has been a crucial tool for humans to overcome ignorance and achieve freedom. AI represents a further extension of man's concept, as tools begin to advance towards anthropomorphic orientation. Its rapid development and widespread application are unprecedentedly altering the way humans exist and act, signifying the advent of the intelligent society. However, as a technological entity, AI, while profoundly transforming and shaping humanity, is also splintering its own opposing force, emerging as a new external alienating power. "Humans are the measure of all things" is shaking. AI has fostered "technological fetishism," and technological logic is becoming the measure of society. With the increasing intelligence of society, especially the prevalence of intelligent production and intelligent services, humans are becoming appendages. As AI's capabilities continue to grow, it can achieve autonomous upgrades to acquire power far surpassing humans, this brings numerous uncertainties to man's future. For instance, could AI potentially develop a rebellious mindset and become aggressive through autonomous learning?

Keywords: AI, ChatGPT, communication, man, technology.

INNOVATIVE ASPECTS OF ENTREPRENEURSHIP AS A KEY TO THE GROWTH OF THE COUNTRY'S INTELLECTUAL AND ECONOMIC POTENTIAL

Yu. Z. Drachuk¹, L. O. Savyuk²

¹*Academy of Economic Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

²*National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

To restore the economy of Ukraine, cooperation between science, business and education is necessary. The government can facilitate this cooperation by establishing partnerships between these sectors. The partnership can become a platform for knowledge sharing, joint research and innovation. Professional public administrators can play a key role in establishing and facilitating these partnerships. According to the data of domestic researchers in the field of innovative entrepreneurship in Ukraine, the indicator is relatively high. World experience shows that in highly developed countries, intelligent production guarantees more than 60% of the real increase in production, and in the foreseeable future it can provide 90%. In our country, the significant intellectual potential does not have effective leverage to ensure high rates of economic growth. Expensive and inefficient production continues to exist. The reasons for this phenomenon are imperfect legislation in the field of intellectual property rights, low level of remuneration of scientists, lack of support from the state. Scientists with high scientific titles of professor, associate professor, senior researcher, professionals – managers – designers leave our country. An important issue among entrepreneurs is the imperfect mechanism of innovative entrepreneurship – the search for ideas, radical solutions for the organization of innovation, these are insufficient motivations that can bring recognition, success to the entrepreneur, conditions for implementation, creation of a new market for possible profit. We continue to innovate externally without being able to develop internally. Starting from the moment when the Russian Federation waged hostilities against independent Ukraine, hundreds of thousands of our compatriots were forced to go abroad in the hope of protecting the lives and future of their families. Due to the war, more than 5 million Ukrainians left abroad, while 71% of Ukrainian immigrants in Poland support

themselves, including working for Ukrainian companies. Doing business abroad can be a rewarding experience, but not without challenges. One of the key aspects to consider when entering a new market is the local business culture. Understanding the nuances of how business is done in a particular country can mean the difference between success and failure. It is not just about knowing the language, it is about understanding the customs, etiquette and expectations that govern business interactions.

Keywords: cooperation between science, business and education is necessary.

AUTOGENIC DRAINAGES VERSUS OTHER AIRWAY CLEARANCE TECHNIQUES IN CHRONIC RESPIRATORY DISORDERS: A SYSTEMATIC REVIEW

Vilma Dudonienė, Muskaan Mahamadhanif Mujawar

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Ranking third on the list of leading causes of death, Chronic Respiratory Diseases contribute greatly to the global burden and causing disabling effects.

Aim. To systematically review the clinical trials and to compare the effects of Autogenic drainage to other ACTs on airway clearance in chronic respiratory disorders (CRD).

Methods. Studies comparing Autogenic drainage with other airway clearance diseases were searched on the databases of Google Scholar, PubMed and PEDro. The inclusion criteria consisted of clinical trials, diagnosis of a CRD, patients older than 5 years of age, use of standardised and practical outcome measures, English language and studies carried out within the last 20 years. NHMRC levels of evidence criteria was applied. Data collected from the selected studies included the study design, the disease, age, outcome measures used, assessment periods, and results of the study. Excel, SPSS and use of online statistical calculators for Cohen's d and effect size were used for statistical analysis of the results.

Results. A total of 16 studies were included in this review, 12 of which were randomised control trials and 4 were non-randomised experimental trials. Lung function tests (PFT) were chosen as the primary outcome for this study. The diseases found in the studies were Bronchiectasis, cystic fibrosis, COPD, chronic bronchitis and tuberculosis. With primary outcome of PFT, in studies with bronchiectasis patients, only one study showed significant difference in favour of AD with effect size > 0.4 , whereas for CF and COPD, most studies showed similar effects, except one that too with significant difference in favour of another ACT. Tuberculosis study showed Lung flute device to be better than AD for airway clearance.

Conclusions. AD was not found to be superior or inferior but similar to other ACTs for airway clearance showing a possibility of better effects on immediate improvement of oxygen saturation after a single session.

Keywords: autogenic drainage, mucous clearance, airway clearance, chronic respiratory disorders, airways clearance techniques.

CHANGES IN THE MOTOR SKILLS OF PRE-SCHOOL CHILDREN DURING DANCE LESSONS

Tomas Janonis

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. The preschool period is characterized by a period of intensive development of intellectual and motor skills, which leads to successful socialization and prepares children for further learning. It is also the time when children learn to manage their attention and develop a unique approach to physical activity. Therefore, children who have motor development problems in preschool age and do not train them may face greater health problems and a lower quality of life in the future (Roth et al., 2010). In general, physical activity has indisputable benefits for children's bodies and is essential to ensure a child's healthy physical and psychological

development (Ross et al., 2021). Dance lessons can be an excellent form of physical activity through which children can experience various motor changes. Therefore, in this paper, we will examine the change of motor skills of preschool children during dance lessons.

Materials and methods. The study included children aged 5–6 years ($n = 24$) divided into two groups: 1) intervention ($n = 11$) (those who had dance lessons) and 2) control ($n = 13$) (those who did not have dance lessons). Motor skills were assessed using the Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency, Second Edition (BOT-2), which evaluated bilateral coordination, balance, running speed and agility, upper limb coordination, and strength.

Results. Preschool-age children who attended dance lessons showed significant improvement ($p < 0.05$) in bilateral coordination and balance motor skills compared to those who did not attend.

Conclusion. 1. Preschool children who did not attend dance classes showed a slight improvement in all motor skills over a three-month period. 2. The “bilateral coordination” and “balance” of preschoolers who attended dance lessons improved the most during the three-month period. Other motor skills also improved slightly. 3. Comparing the changes in the motor skills of preschool children who attended dance lessons and those who did not attend them over a three-month period, the following motor skills improved with the greatest difference: “reciprocal coordination” and “balance”. “Coordination of the upper limbs” changed the least.

Keywords: motor skills, dance, preschool children, BOT-2.

BARRIERS FOR CLUBS TO PLAY IN LITHUANIAN BASKETBALL LEAGUE

Andrius Kriščiūnas, Antanas Ūsas

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Problem of the research: why is it hard for clubs to join Lithuanian Basketball League?

Work objective – to single out barriers for clubs to join the Lithuanian Basketball League.

Thesis tasks:

To single out barriers to join new market

To analyze barrier features

To analyze Lithuanian Basketball League (LKL) regulations

To investigate which barriers National Basketball League (NKL) organizations are facing to join Lithuanian Basketball League (LKL).

Research hypotheses:

Approach of National Basketball League (NKL) clubs of Lithuanian Basketball League (LKL) decisions is mainly negative.

Most of the clubs the hardest barrier to overcome is the budget.

Right now there are only three clubs in National Basketball League (NKL) which could realistically claim to participate in Lithuanian Basketball League (LKL).

Research methods – qualitative research (semi-standardized interviews)

Most important results and the conclusion. Barriers for clubs to join Lithuanian Basketball League (LKL) is: budget barrier, infrastructure barrier, sporting barrier and human resources barrier. The most important barrier is budget, which for National Basketball League (NKL) clubs is the hardest to overcome. Other barrier, which is hard to overcome, is infrastructure. Overall there are not that many barriers, but every club which is seeking to play in Lithuanian Basketball League (LKL), faces a lot of difficulties by trying to accomplish this goal. Infrastructure – the resources required for an activity (Merriam-Webster, 2024). Sports code – rules that contains the standards of conduct which should guide the action of various individuals involved in sport (Fonseca, 2015), Budget – a spending plan based on income and expenses (Schwahn, 2023). Personnel – people who

are employed in a company or an organization (Cambridge Dictionary, 2024), Regulations – controlling of an activity or process (Collins Dictionary, 2024)

Keywords: infrastructure, barriers for clubs, budget.

THE ROLE OF HIGHER EDUCATION IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT SYSTEMATIC REVIEW

Krithika Kuttappa

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Abstract. Higher education is a vital part of a country’s economic development. It is well acknowledged that there are important worldwide ramifications for the relationship between socioeconomic growth and education and yet importance of higher education is often overlooked. Higher education has a significant impact on economic development as well as a positive impact on the economy. This paper focuses on the importance of higher education, specifically addressing how it is often overlooked, especially amidst financial challenges. The research explores the various ways in which higher education can have a positive impact on socio-economic development, both directly and indirectly. Specifically, the findings regarding the significance of basic education and the cost-effectiveness of education investments in impoverished nations suggest that a general policy of promoting the expansion of basic education would be sound. The results of this research unequivocally underscore, emphasize, and illuminate that the overwhelming majority of ground breaking new products, audacious technological marvels, ground breaking inventions, and revolutionary processes are invariably and inextricably birthed and brought to fruition by the indomitable genius and irrefutable brilliance of individuals who possess and flaunt post-secondary education credentials.

On a smaller scale, conducting more specific and localized research on the effects of particular education interventions in developing countries can be immensely valuable in providing feedback to policymakers and donors. Specifically, the findings regarding the significance of basic education and the cost-effectiveness of education investments in impoverished nations suggest that a general policy of promoting the expansion of basic education would be sound. Nonetheless, attention must also be given to the quality of education provided, not just the quantity. Likewise, the evidence of notable general equilibrium effects indicates that groups and countries concerned about the welfare of future generations, in addition to their own welfare, can often justify foreign aid for educational purposes due to the increased earning potential of the educated. One area that remains contentious and requires further research pertains to the relationship between education and income distribution. While education is widely regarded as a means for individuals to enhance their relative economic status, it is less clear to what extent this holds true at a societal level, as well as whether education fosters or alleviates inequality.

Keywords: education in socio-economic development systematic, societal level.

PHILOSOPHICAL APPROACHES TO UNDERSTANDING OF THE NATURE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS PLACE IN SOCIETY

Olga Kyvliuk¹, Valentyna Voronkova²

¹*Kyiv University of Intellectual Property and Law of the National University “Odesa Law Academy”, Kyiv, Ukraine*

²*Y. M. Potebnya Engineering Institute of Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine*

Abstract. We will consider philosophical approaches up to understanding the nature of artificial intelligence, its place in society, using the example of Max Tegmark’s work “life 3.0: being Human in the Age of Artificial Intelligence”, where he introduces the concept of “philosophical AI”, considers the potential consequences of the development of artificial intelligence (AI) for humanity. “Life 3.0” is introduced to describe a new stage of evolution where an intelligent life form becomes the main agent of the evolutionary process (Tegmark, 2019).

Methodology and methods. To analyze this topic, we will use contextual analysis, content analysis, critical text analysis and ethical analysis.

Result of the research. Tegmark considers a wide range of possible scenarios for the development of AI – from optimistic to pessimistic, discusses the possibility of reaching the intellectual level of a human, an artificial general intelligence that surpasses the human mind. Humanity must find a way to ensure that the development of AI serves the good, and does not lead to its destruction or subjugation. “Life 3.0” poses important ethical questions and challenges to society regarding the development and control of AI, predicts the need for new management models that will ensure the effective integration of AI into our lives. Man, possessing intelligence, became the main factor in the process of evolution, the development of AI influenced this process, it turned out to be capable of self-organization and evolution. Tegmark carefully analyzed the risks associated with the development of AI, such as the loss of control over AI systems, mass unemployment due to automation, ethical issues related to the ability of AI to make moral decisions. Tegmark points to potential opportunities, such as improvements in the field of medicine, science and more effective ways to solve complex problems of humanity, calls for the creation of ethical norms and rules that would ensure the safety and protection of humanity from the possible negative consequences of the development of AI, discusses the concept of “Philosophical AI”, including changes in economics, politics and culture. **Conclusion.** Artificial intelligence can lead to both significant positive changes in society and serious ethical problems, so a clear moral framework is needed, since an important condition for future development is the coexistence of people and artificial intelligence.

Keywords: artificial intelligence, philosophical AI, Life 3.0.

THE TRANSFORMATION OF DIGITAL INNOVATIVE SERVICES IN RETAIL DUE TO THE COVID-19 PANDEMIC

Vaida Mardosaitė

Vilnius University, Kaunas, Lithuania

The COVID-19 pandemic has triggered a profound transformation in the retail sector, compelling retailers to embrace digital innovations to adapt to the crisis. This review examines the impact of the pandemic on digital innovative services in retail trade. Retailers have swiftly shifted from physical to virtual commerce, leveraging digital technologies such as artificial intelligence (AI), the Internet of Things (IoT), and robotics to meet evolving consumer needs. Despite challenges such as the lack of digital culture and training, the crisis has underscored the importance of digitalization as a key solution for retailers. Digital technologies have facilitated faster responses to customer demands and have been instrumental in navigating the challenges posed by the pandemic.

Before the pandemic, there was already a growing trend in retail innovations through AI, IoT, and robotics. However, the crisis accelerated the adoption of digital technologies, enabling retailers to make informed decisions and enhance their electronic stores. The pandemic significantly altered consumer shopping behaviors, leading to a surge in online retailing worldwide. Retailers swiftly adapted by opening or updating online stores, with digital innovative solutions playing a pivotal role in ensuring quality and convenience for consumers.

In conclusion, the COVID-19 pandemic has accelerated the digital transformation of the retail sector, with digital innovative services becoming essential for survival and growth. Retailers must continue to embrace digital technologies and adapt their business models to meet evolving consumer demands in the post-pandemic era. Further research is needed to explore the full potential of digital innovations in reshaping the retail landscape and enhancing the online shopping experience for consumers.

Keywords: COVID-19 pandemic, digital transformation, electronic store.

EVALUATION OF COVID-19 ECONOMIC IMPACT TO LITHUANIAN SPORT AND LEISURE CLUBS

Renatas Milutis, Artūras Simanavičius

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

The purpose of the research. To assess the impact of COVID-19 on Lithuanian sports and leisure clubs.

Research method. After analyzing the scientific literature, a survey with 30 experts of Lithuanian sports and leisure clubs was conducted and the economic and social changes of the 11 largest Lithuanian sports and leisure clubs during the pandemic period of COVID-19 were analyzed.

Main conclusions. Lithuanian sports and leisure clubs experienced a decrease in income because they could not receive visitors and organize regular activities, which was influenced by the restrictions imposed by the government. The closure, quarantine, distance rules have reduced the flow of customers, which has had a direct impact on the income of sports and leisure clubs from membership fees, ticket sales and other indirect services. Incomes have significantly decreased, while the financial obligations and costs of companies (premises rent, utilities, employee salaries) have remained unchanged or even increased, due to which sports and leisure clubs have experienced financial pressure. In order to cut costs, many sports and leisure clubs have been forced to lay off or reduce staff or reduce their working hours. Sports and leisure clubs have experienced losses, debts and even club closures due to insufficient or untimely financial support. The pandemic has prompted sports and leisure clubs to find new ways to adapt to retain customer loyalty. Sports and leisure clubs needed to be more flexible and creative to stay in the market.

Keywords: sports and leisure clubs, economy, COVID-19, protective measures, disinfection.

THE VALUE OF THE 3-POINT SHOT THROUGHOUT THE 2010–2020 ERA OF NBA BASKETBALL

Pavlos Gkotsis

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Over the past decade, the game of basketball has witnessed a profound transformation in its statistical landscape, largely attributed to the evolving significance of the three-point shot. This thesis delves into the statistical value of the three-point shot during the 2010–2020 era of NBA basketball, dissecting the factors contributing to its substantial increase in relevance on the court. Through meticulous analysis, this research illuminates the underlying dynamics that have shaped and reshaped the game's statistical fabric. Our study begins by documenting the pronounced statistical surge of the three-point shot, revealing a marked escalation in both its frequency and efficacy across teams and players. Drawing upon a diverse array of data sources, including game logs, player statistics, and team performances, we meticulously trace the trajectory of this statistical phenomenon, unveiling the intricate interplay between strategy, player skill, and game dynamics. Moreover, this thesis goes beyond mere documentation, offering a comprehensive analysis of the outliers within this statistical evolution. Through rigorous statistical methodologies, we identify teams that deviated from the norm, exhibiting either exceptional proficiency or unexpected inefficiency in leveraging the three-point shot. In essence, this research serves as a beacon illuminating the statistical landscape of basketball during a transformative decade. As the game continues to evolve, our findings offer invaluable insights for coaches, analysts, and enthusiasts seeking to navigate the ever-changing terrain of modern basketball.

Materials and methods. For this research data was collected from the 2010–11 to the 2020–2021 NBA seasons and Pearson's r was used to show the correlation between the amount of three-point shots made in a game and its result.

Results. The results showed that there was a 20+% increase in the correlation between three-point shots made and game results from the 1st to the last season analyzed, but the r wasn't high enough to indicate a strong correlation between the two.

Conclusion. Even though strong correlation isn't indicated, when compared to the multiple statistics affecting every game and their effectiveness on the game's result, as well as the player's skills and team tactics involved it seems that the produced r is more than enough to show how important three-point shot making is to winning games in modern NBA basketball.

Keywords: NBA, three-point shot value, shot, basketball strategy, game outcomes, modern basketball, perimeter shooting, tactical evolution, strategic advantages, winning percentages, sports analytics, performance metrics.

COMPONENTS OF AEROBIC CAPACITY IN MIDDLE-AGED ADULTS AND THEIR RELATIONSHIP WITH PHYSICAL ACTIVITY

Evelina Ramanauskienė

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Aerobic capacity plays a crucial role in overall health, particularly in middle-aged adults. Understanding the factors influencing aerobic capacity and their connections with physical activity is essential for promoting healthy aging (Lo et al., 2023). However, as noted by recent research, the precise relationships between these variables remain to be fully elucidated.

Materials and methods. This study involved 40 middle-aged adults (aged 20–47 years) and employed a variety of methods to assess aerobic capacity and physical activity levels. Tanita scales measured body composition, including weight, BMI, fat, and muscle mass. Respiratory gas analysis via Cortex MetaLyzer 3b examined gas exchange during exercise. Impedance cardiography with the Physioflow system recorded cardiac parameters. Muscle oxygen saturation was measured using nearinfrared spectroscopy (Moxy system). An incremental cycling test determined aerobic capacity.

Results. Preliminary analysis suggests complex interactions between aerobic capacity and physical activity levels in middle-aged adults. Factors such as cardiorespiratory fitness, body composition, and muscle oxygen saturation emerged as significant determinants of aerobic capacity. Furthermore, associations between these variables varied among individuals, highlighting the need for further investigation.

Conclusion. This study contributes to our understanding of the determinants of aerobic capacity in middle-aged adults and their associations with physical activity. The findings underscore the importance of promoting regular physical activity to maintain optimal aerobic fitness in this population.

Keywords: aerobic capacity, middle-aged adults, physical activity, cardiorespiratory fitness, body composition, muscle oxygen saturation.

THE VALUE ORIENTATIONS OF THE PEDAGOGY OF FREEDOM

Ruslan Rudomotov

Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Background. The concept of “freedom” is given a central place in the humanistic concept of the individual and self-development. The searching for philosophical works led to acquaintance with the monographic study of A. M. Rastrygina and N. V. Ivanenko “Pedagogy of freedom in the paradigmatic space of modern education and upbringing” (2021). Researching the problems of pedagogy of freedom, carried out by I. M. Turchyn on the basis of Ivan Franko Lviv National University: “Paulo Freire’s Educational Activity and Pedagogical Views” (2018). The pedagogical activities of the Brazilian teacher were not the subject of special

research in Ukrainian science, only five works of the Brazilian teacher were translated into Ukrainian, so most of the works remained unknown to the national scientific community.

Materials and methods. To realize the set goal, a set of research theoretical methods was used: analysis, synthesis, generalization, systematization of scientific provisions.

Results. In his writings, P. Freire insists that knowledge and freedom should be available to everyone, therefore he is critical of capitalist and communist societies, because none of them ensures the self-development and freedom of people. From the speeches and letters of the Brazilian teacher, it can be concluded that he is inclined towards Christianity, although these views are not clearly expressed in “Pedagogy of the Oppressed”, where he quoted Marx, Lenin, F. Castro, Guevara, but not the Gospel. Marxist analysis of the division into classes influenced P. Freire, which is reflected by 33 references in “Pedagogy of the Oppressed”.

Conclusion. The paradigm of the development of humanitarian knowledge in the modern technocratic society is being leveled, the formation of the spiritual world of the individual is now neglected, therefore the “society of people” lacks “humanity”. It is another matter with techno-sciences, which are stimulated, have growth and development. Therefore, it is clear that the preference here is given to IT technologists, humanitarian disciplines are transferred to the status of optional. Ukraine borrowed a similar vector of development of value orientations from European educational models.

Keywords: educational model of Paulo Freire, European model of education, category of freedom, “network society”.

EFFECTS OF COACHES’ TIME-OUTS IN MEN’S BASKETBALL IN THE LITHUANIAN BASKETBALL LEAGUE

Tadas Samušis

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

The objective of the scientific research was to investigate the effects of coaches’ time-outs in men’s basketball games with attention to possessions happening after the timeouts were called during the games in Lithuanian Basketball League in season 2023–2024. In this research the sample was collected from 207 timeouts which occurred during randomly selected 29 games in Lithuanian Basketball League during the season 2023–2024. After every timeout 6 basketball possessions ($n = 1065$) were analyzed in detail with high focus on the basketball teams’ score difference before the timeout and after the 6 possessions after the called timeout. Every game was split into the usual 4 quarters, each lasting for 10 minutes and no games with over times were analyzed.

One of the first finding was that basketball teams (from Lithuanian Basketball League regular season 2023–2024) which call for timeouts during the basketball game positively affect the score difference during the next 6 basketball possessions happening after the timeout. The positive timeout effect was measured to be on average 0.91 ± 0.58 points for the team who call for timeout.

Second finding was that basketball teams (from Lithuanian Basketball League regular season 2023–2024) which join timeouts that are called by opposing side experience negative timeout affect for the score difference during the next 6 basketball possession happening after the timeout. The negative timeout effect was measured to be on average -0.94 ± 0.66 points for the team who joins the timeout which is called by opponent.

Lastly, it was hypothesized that winning basketball teams (from Lithuanian Basketball League regular season 2023–2024) are calling for more timeouts and perform better. However, the statistical analysis did not reveal a significant difference in the number of timeouts called between winning and losing teams across various game quarters. Thus, this hypothesis was rejected.

Keywords: score difference, minutes, effectiveness, possession, quarters.

LEGAL MEASURES AGAINST THE DESTRUCTIVE INFORMATION INFLUENCE OF THE MEDIA ON CONSCIOUSNESS

Oleh Shustenko, Pavlo Peniaz

Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Background. Criminogenic influence of the mass media is a negative informational influence on consciousness of people consisting in interaction of the mass audience that leads to distortion of consciousness of people.

Materials and methods. To realize the set goal, a set of research theoretical methods was used: analysis, synthesis, generalization, systematization of scientific provisions.

Results. The first aspect of negative consequences of criminogenic influence of mass media, given the above, can be presented in the form of information trauma (media intoxication), which has its own signs (symptoms) and determines a certain type (form) of deviant behavior of an individual or a group of persons. Such main symptoms can be: 1) Weld's syndrome, that consists in lowering the barriers to restrain aggression after its repeated reproduction in media reality or fantasies and leads to the commission of violent criminal offenses characterized by unmotivated aggressiveness and cruelty; 2) Werther's syndrome, manifesting itself in increased suicidal activity of the masses as a result of suicides; 3) Lara Croft effect, which is one of the determinants of the feminization of violent crime; 4) game transformation syndrome, characterized by the painful nature of reincarnations, reduction or loss of their arbitrary control and blurring of the boundaries regulating behavior between media reality and reality, stability that can lead to mental deformation of individual; 5) finally, syndrome of four factors is a consequence of influence of pornography expressed in four consecutive manifestations of behavior: addiction, escalation, desensitization and the tendency to imitate new patterns of sexual activity. Manifestation of this syndrome is sexual crimes.

Conclusion. These consequences can be represented by legal responsibility for illegal socially dangerous activity of legal entities and individuals in the form of criminal, administrative or civil liability, measures of a criminal legal nature against legal entities or other restrictive measures.

Keywords: informational influence, media violence, information trauma.

THE EFFECT OF EXTRA PHYSICAL ACTIVITIES ON CHILDREN'S BALANCE: A COMPARISON WITH PHYSICAL EDUCATION LESSONS

Elif Nur Surucu

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Physical activity (PA) contributes to children's physical and cognitive development. Not mastering motor skills in childhood may cause difficulties in acquiring motor skills in every stage of life. Physical education (PE) is insufficient to ensure that children engage in the needed levels of PA. Extra PA (EPA) is necessary for children to reach optimal levels of PA. Promoted PA improves balance performance, reduces the risk of falling, and provides injury prevention. Therefore, the aim is to compare the balance performance of children who participate in PE with children who participate in EPA along with PE.

Materials and methods. The study was conducted with the following inclusion and exclusion criteria: Participants who are aged 5–11 years, are currently enrolled in a regular PE framework, and have no intellectual and physical impairment were included in the study. Participants who participated in EPA for +6 months were included in EPG. The subjects were split into two groups: PEG took part in standard PE sessions, and EPG also engaged in EPA for +6 months. The balance of both groups was assessed using the Bruininks-Oseretsky Test-2.

Results. 36 female and 32 male subjects were recruited. In the PEG there were 36 subjects, whereas, in the EPG there were 32. There was a significant difference ($p = 0.03$) between the balance scores of EPG and PEG. Gymnastics participants had the best balance performance with a mean score of 20.9, and basketball participants

had the lowest scores with a mean of 6.5. However, there are no significant differences in means among the activity groups ($p = 0.72$). In EPG, 5 days a week participants had the highest mean rank (22.25). There appears to be a non-significant difference between the EPA participation frequency (p -value = 0.93).

Conclusion. Children who attend PE and participate in EPA performed better balance performance than children who attend only PE. These findings suggest a role for additional time dedicated to physical activity in promoting motor abilities, in particular balance. The frequency of EPA participation and the specificity of EP did not influence the balance performance of children.

Keywords: balance, motor skills, physical education, physical activity.

COVID-19 PANDEMIC IMPACT TO SOCIAL NETWORK USAGE ON THE

Paulius Šimkus, Antanas Ūsas

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

The purpose of this study is to investigate the impact of the COVID-19 pandemic on sports related social media use. The study analyzes pre-pandemic and post-pandemic social media usage trends to determine how the pandemic has affected people's social media behavior in the context of sports.

The problem. How has the use of social media for sport topic changed due the COVID-19 pandemic?

Object. Changes in social usage behavior influenced by the COVID-19 pandemic.

Purpose. To determine the impact of the restrictions that appeared during the COVID-19 pandemic on the use of social networks on sport topic.

Tasks:

Review the sports-related social media use before the COVID-19 pandemic;

Review the sports-related social media use after the COVID-19 pandemic;

To determine and evaluate changes in the use of social networks with a sports theme after the COVID-19 pandemic.

Materials and methods. Research methods include analysis of scientific literature and quantitative research – anonymous survey of 303 respondents.

Results. The results of the study show that the use of social networks increased strongly during the pandemic, but decreased after the pandemic. Although watching and/or following sports events using social media increased significantly during the pandemic, it returned to normal limits after it. Post-pandemic visibility of sports news fell slightly, but remained significantly high. During the pandemic, most of the respondents watched sports events through social networks, but the number of viewers dropped after it. More than a thirty percent of respondents participated in virtual physical activity events, but after the pandemic, this number decreased more than three times.

Conclusion. The COVID-19 pandemic has significantly affected people's lives and the use of sports-related social networks. Before the pandemic, the use of social networks for sports grew at a rapid pace, but in the post-pandemic period, it declined significantly. Watching sports events, following athletes and teams, and participating in virtual physical activity events decreased, but sport news became more visible than before. This shows that the COVID-19 pandemic has had an impact on the use of social networks in sports.

Keywords: COVID-19 pandemic, social media network usage, social media in sports.

MANAGEMENT OF YOUNG TALENTS IN LITHUANIAN BASKETBALL INDUSTRY

Deividas Tarvydas, Antanas Ūsas

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Research objective: To identify the management of young talents in the Lithuanian basketball industry.

Research methods: Analysis of scientific literature, qualitative research - interviews.

Research objectives:

Review factors influencing the discovery and attraction of young talents;

Analyze the peculiarities of youth talent management;

Investigate the factors of youth talent management in the Lithuanian basketball industry from the perspective of experts.

Conclusions: In order to determine the management of young talents in the Lithuanian basketball industry, three objectives were set: 1. Overview of factors influencing the discovery and attraction of young talents; 2. Analysis of the peculiarities of young talent management; 3. Examination of the managerial factors of young talents in the Lithuanian basketball industry from the perspective of experts. To achieve these objectives, an analysis of scientific literature and qualitative research - interviews were conducted. The results showed that the process of discovering and attracting young talents is influenced by various factors, including innate physical attributes, technical skills, and psychological maturity. Actively monitoring the performances of young athletes in various tournaments and competitions is important. Furthermore, the management of young talents is a complex process, with the primary focus being on the individual athlete's development and needs. This includes continuous monitoring, evaluation, and the creation of tailored training programs for each athlete. Experts in the Lithuanian basketball industry emphasize the importance of focusing on and making efforts in the management of young talents. They emphasize the development of individual players and meeting their needs.

Keywords: young talents, Lithuanian basketball, talent management.

THE VALUE OF THE THREE-POINT SHOT IN THE 2010–2020 OF BASKETBALL

Jerald Pathadan Titus

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

The development of basketball over the course of the last years has been set apart by a seismic change in its factual scene, dominantly impacted by the thriving significance of the three-point shot. This thesis embraces an exhaustive assessment of the factual meaning of the three-point shot in ball from 2010 to 2020, explaining the elements supporting its significant flood in importance on the court. This study reveals the fundamental factors that have shaped and reshaped the sport's statistical fabric through careful investigation.

Our examination divulges an articulated measurable flood in the unmistakable quality of the three-point shot, proving an outstanding heightening in the two its recurrence and viability across groups and players. We meticulously chart the course of this statistical phenomenon by utilizing a wide variety of data sources, such as game logs, player insights, and team performances. This reveals the intricate relationship between strategy, player skill, and game dynamics.

Also, this proposition rises above simple documentation, offering a comprehensive investigation of the exceptions inside this factual advancement. Utilizing thorough factual philosophies, we recognize groups that have digressed from the standard, exhibiting either remarkable capability or unforeseen failure in outfitting the three-point shot. By examining the methodologies, player syntheses, and strategic subtleties of these exception groups, we uncover significant bits of knowledge into the heap factors affecting the viability of the three-point shot in contemporary ball.

Besides, this proposition fills in as a fundamental stage for future specialists trying to dive further into this topic. It prompts investigating new ideas, such as, the future direction of the three-point shot, its drawn out suggestions across ball associations around the world, and how cooperation with other factual measurements shape the game.

All in all, this research remains as a guide enlightening the measurable scene of basketball over an extraordinary ten years. By disentangling the intricacies encompassing the climb of the three-point shot, we offer

a nuanced perception of its effect in group execution and key direction. As the game keeps on developing, our discoveries outfit significant bits of knowledge for mentors, experts, and lovers the same, exploring the always advancing territory of ball in both hypothesis and practice.

EVALUATION OF A NEW REACTIVE AGILITY TEST IN BASKETBALL

Jerald Pathadan Titus, Arnas Ikamas, Danguolė Satkunskienė, Kęstutis Matulaitis, Audrius Sniečkus
Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Agility involves rapid whole-body movement with change of velocity or direction in response to stimuli. Scientific research identifies two types of agility performances. Pre-planned agility as Change of Direction (CODS) and un-planned agility as Reactive Agility (RA). An extensive review of literature showed that while several valid agility tests exist, there is a lack of valid and reliable Basketball-specific reactive agility tests. The study aimed to construct and test reliability of a Newly constructed Light-based Reactive Agility Test (NLRAT), examining the influence of anthropometric characteristic on content validity and correlation with jump performance.

Materials and methods. Using a Quasi-experimental study approach, 17 University Basketball players completed NLRAT in both pre-planned (P-NLRAT) and un-planned (U-NLRAT) formats across three occasions. Two sessions maintained a standardized measure of design on test environment for test-retest reliability and one session with adjusted test environment measures based on individual participant height and wingspan. Countermovement and Squat jumps were assessed on a force plate to measure Reactive strength index (modified), stiffness and Rate of power developed (RPD). Statistical analysis included calculating the Interclass correlation coefficient (ICC) for reliability, T-test for anthropometric impact and Pearson's r for correlation between jump metrics and test performance.

Results. The results indicated moderate test-retest reliability for P-NLRAT (ICC: 0.68) and U-NLRAT (ICC: 0.62) with good reliability on reaction time variance (REAC-INDEX) (ICC: 0.86). T-test values indicated significant ($p < 0.05$) difference in anthropometric variables (height) in P-LRAT and U-LRAT but no significance ($p > 0.05$) in REAC-INDEX. Pearson's r revealed moderate correlation in RPD with REAC-INDEX and jump height.

Conclusion. NLRAT can measure reaction time variance (REAC-INDEX) with good reliability and anthropometrics variable does not interfere with the test result of this metric. Anthropometric variables have influence on other test parameters hence not reliable without individualized configuration. Further research is needed to understand the validity and measurements of other parameters of cognitive stimuli.

Keywords: agility test, reliability, reaction time, anthropometrics, basketball.

INFORMATION TECHNOLOGIES FOR MANAGEMENT OF THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Sergii Tkachenko, D. A. Shapovalova
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Abstract. The impact of IT on the competitiveness of industrial enterprises is investigated, focusing on digital systems, data analysis and artificial intelligence. Examples of successful implementation of these technologies and their impact on competitiveness are considered. Examples of successful implementation of information technologies at industrial enterprises and their impact on competitiveness are analyzed.

Industrial enterprises must effectively manage competitiveness with the help of information technologies. Addressing constraints such as solution availability, staff skills and costs will identify key challenges and ensure that the technology's potential is properly realised. Recently, information technologies have become a key factor

in increasing the competitiveness of enterprises. Rapid changes have led to the widespread adoption of technological solutions that provide access to up-to-date information. The use of these technologies can lead to competitive advantages by changing management practices and organizational structure. In today's world, the role of management information technologies is of key importance for competitive industrial enterprises. The use of these technologies increases management efficiency and flexibility in responding to market changes. Adequate information support and an effective analysis system are key to the successful implementation of management processes. The effective use of management information technologies determines the competitiveness of industrial players. Automation of production and logistics, analytics, e-commerce, innovative solutions and cyber security are becoming the new management standard. They provide increased productivity, analysis of large volumes of data, improved customer experience and protection of information. These technologies act as a critical factor in the successful development and entry into new markets for industrial enterprises. Information technologies are becoming a key factor in the competitiveness of enterprises, opening wide opportunities for achieving advantages. The use of these technologies requires effective investment management and a strategic approach to their use. In addition, it is important to take into account the needs of the business and ensure that technology is constantly updated to avoid falling behind the competition. Errors in the implementation of information technologies are often associated with the lack of coordination and instability of systems. Enterprises must constantly improve their information technologies, creating a solid foundation for a successful future.

Keywords: information technologies, competitiveness management, industrial enterprises, digital production systems, artificial intelligence, optimization.

USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES TO INCREASE COMPETITIVENESS OF INDUSTRIAL

Sergii Tkachenko, Oleksii Shmatko

Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine

Prerequisites. Management of competitiveness of industrial enterprises includes a wide range of strategic and tactical measures aimed at improving working conditions and ensuring their ability to compete effectively in the market. This means that the company must secure a competitive advantage, for example, by reducing production costs, improving product quality or providing better services compared to other market participants. In today's highly competitive environment, it is very important to respond quickly to changes in market requirements. Therefore, information technology has become an integral part of successful business. They help businesses analyze consumer needs, predict market trends, and respond quickly to changes.

Results. Information technology encompasses both hardware and software. Hardware includes a variety of technical devices that help in processing and storing information, for example, computers, servers, smartphones, etc. The software, in turn, provides opportunities for automating business processes, analyzing data, communicating with customers and much more. It can be used to develop websites, mobile applications, CRM systems that help manage customer relationships, and other tools that help improve business efficiency. The basic programs in the modern world are Microsoft programs, which include the following programs: 1. Microsoft Word is a text editor that helps you create professionally designed documents. 2. Microsoft Excel is a spreadsheet program that allows you to group and analyze a large amount of numerical data. 3. Outlook is an electronic communication program that allows you to quickly exchange information between employees of the enterprise. These programs listed above are basic for enterprises and are used for effective business management. However, in my opinion, besides them, programs for accounting are of great importance, which provides automation of financial accounting and reporting, which contributes to increasing productivity and accuracy in data processing. They allow enterprises to effectively maintain accounting and timely respond to financial needs and challenges.

Conclusion. Thus, we can conclude that in modern conditions, management of competitiveness of industrial enterprises, information technologies have become the central link for the successful introduction of business, the use of which will certainly lead the enterprise to success, and the skills of using such technologies will certainly increase the productivity of not only employees, but the enterprise as a whole.

Keywords: information technology, competitiveness, industrial enterprises, hardware, software.

ENGAGING IN RECREATIONAL SPORTS AND OVERALL LIFE SATISFACTION

Antanas Ūsas, Anant Thapliyal

Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Research indicates that participation in physical activity and sports significantly correlates with happiness, improved health, and overall satisfaction. Regular engagement in sports improves cardiovascular health, strengthens muscles and bones, and reduces the risk of chronic diseases. Additionally, it boosts mental resilience and cognitive function through the release of endorphins and serotonin. In countries like Germany, where sports clubs are integral to community life, participation fosters camaraderie and a sense of belonging. Ensuring access to sports activities is crucial for enhancing life satisfaction in today's society.

Aim. To determine engage in recreational sports and overall life satisfaction.

Research objectives:

To review recreational sports and life satisfaction peculiarities;

To analyze recreational sport impact for life satisfaction level of research;

To investigate engagement in recreational sports and its impact on life satisfaction in case of Germany.

Research method. It is a quantitative based research method in which questionnaires were handed out among the people living in Germany. The relationship between leisure time sporting activity (LTSA) and various aspects of wellbeing, specifically life satisfaction and domain specific satisfactions. The authors challenge and refine existing assumptions about this relationship through the analysis of data from the German SALSA Study, a comprehensive survey designed to explore these dynamics in detail.

Conclusions:

We concluded Engagement in recreational sports is linked to life satisfaction through physical, psychological, and social pathways, encompassing improved health, stress relief, mood enhancement, and community building.

Various studies demonstrate a positive correlation between engagement in recreational sports and enhanced life satisfaction indices, employing cross-sectional and longitudinal methodologies assessing self-reported activity levels and life satisfaction. 3. In Germany, active participation in recreational sports, facilitated through sports clubs and diverse outdoor activities, is strongly linked to increased life satisfaction, emphasizing the importance of social connections and nature engagement.

Keywords: life satisfaction, recreational sports, engaging.

ORGANISATIONAL COMMITMENT AND CYNICISM AS SIGNALS OF DIFFERENT LEVELS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Jolita Vveinhardt

Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania

Background. Declared corporate social responsibility (CSR) can be understood as a specific signal broadcast to stakeholders. However, CSR can vary from its complete absence to symbolic or substantive CSR. Employee commitment to the organisation or cynicism emerge as reactions to the CSR level.

Materials and methods. The questionnaire survey involved 981 employees of Lithuanian enterprises. Organisational commitment was measured using the scales created by Mowday et al. (1979) and Allen and Meyer (1990). To diagnose organisational cynicism, the scale designed by Dean et al. (1998) was employed. Enterprises were divided into three groups. Companies that were open and reported on their initiatives to stakeholders (substantive) fell into the first group. The second group included companies that used CSR only in public communication (symbolic), while companies in the third group had no links with CSR.

Results. The research results have shown that the highest estimate of organisational commitment was found in the group whose companies not only declared that they were socially responsible, but also publicly reported to stakeholders. The highest estimate of organisational cynicism was identified in enterprises that had no links to CSR.

Conclusion. The research results enabled to link organisational commitment and organisational cynicism with the company's position with regard to CSR. Commitment expressed by employees or cynicism demonstrated by them emerge as a certain feedback signal. Therefore, managers of enterprises must consider CSR strategies and prioritise those activities that have a real and positive impact on both employees and the society. This can improve employee attitude towards the organisation and help avoid damage caused by organisational cynicism.

Keywords: organisational commitment, organisational cynicism, corporate social responsibility.

SIGNS OF BULLYING IN KYOKUSHIN KARATE

Jolita Vveinhardt, Magdalena Kasparė
Lithuanian Sports University, Kaunas, Lithuania

Background. Practicing martial arts is often used as a prevention against bullying, but there is still a lack of information about bullying among karate athletes and the damage of the phenomenon to athletes' psychological state and their achievements. High achievements of athletes in sport can cause envy and unfair competition. Bullying in sport can also harm athletic performance.

Materials and methods. The empirical study was conducted using the 14-item Signs of Bullying in Sport Scale (SBSS-14) (Vveinhardt, 2024). The Signs of Bullying in Sport Scale consists of three subscales: Damage to communication (CO four items), Social undermining (SU, six items), and 3) Damage to health and performance (HP, four items). For example, items such as "There is no dialogue with the coach, he does not try to understand me" (CO), "My achievements in sport are understated" (SU), and "I am deliberately given too easy tasks that do not correspond to my physical capabilities" (HP) were used. The survey involved 371 adult Lithuanian kyokushin karate athletes.

Results. It was found that 75.5 percent kyokushin karate athletes had at least once experienced unethical behaviour from coaches or other athletes towards them. Binary logistic regression results showed that athletes' mastery and participation in competitions acted as moderators that increased the risk of experiencing bullying.

Conclusion. Victims of bullying in sport often associated martial arts with the opportunity to defend themselves and improve their psychological state, but it was found that the risk of entering an unsafe environment where bullying among karate fighters took place also existed. Therefore, in order to strengthen the preventive effect of martial arts and to better protect the victims of bullying in sport, it is necessary to evaluate the experiences of martial arts practitioners not only prior to training but also during the course of training.

Keywords: bullying in sport, kyokushin karate, athletes, martial arts, mastery, competition.

EXPLORATION OF THE PATH OF HIGHER EDUCATION TRANSFORMATION IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Sun Wei

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

Background. At present, many universities have begun to introduce artificial intelligence teaching resources and intelligent management systems to improve teaching quality and efficiency. Some higher education institutions in emerging fields are also actively exploring the possibilities of artificial intelligence applications. Improve teaching level and student learning experience by introducing advanced educational technology products; Strengthen the cultivation of professional abilities for teachers, improve the quality of the teaching staff, and meet educational needs.

Materials and methods. EDEN R, JONES A B, CASEY V, et al. believe that educational institutions around the world are gradually implementing digital transformation to ensure that student learning is supported by digital tools. In June 2022, the Ontario Digital Learning Advisory Council in Canada developed the “Guidelines for Utilizing Technology for Reinforcement Learning”. This study mainly explores the basic theories and practical background of higher education in the era of artificial intelligence through literature review and theoretical analysis, analyzes its basic theories and influencing factors, and proposes feasible implementation plans, providing effective references for the transformation of higher education.

Results. Education and teaching are one of the most basic functions of universities, and the realization of digital transformation in higher education cannot be separated from the reform of education and teaching. Firstly, create a digital atmosphere in the educational environment. Secondly, reform the teaching mode of higher education institutions. The digital transformation of education requires higher education institutions to break away from traditional teaching methods and management models and shift towards digital and personalized education methods and management models. Higher education institutions should actively carry out diversified mixed teaching models, creatively use digital technologies such as virtual simulation and knowledge graphs, and build teaching scenarios that connect virtual and real, and interact with multiple elements. With the continuous development and popularization of artificial intelligence technology, the field of higher education is also facing unprecedented development opportunities. In the current environment, it is necessary to actively respond to the needs of education system reform, promote the transformation and upgrading of universities, and improve the quality of talent cultivation.

Keywords: artificial intelligence, higher education, intelligent management, teaching resources, digital transformation.

THE THINKING TRANSFORMATION IN THE AI ERA

Sun Wei

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv, Ukraine

AI has powerful computing and data processing capabilities, and compared to humans, it can quickly process large amounts of data and complex computing tasks. This ability enables AI to provide comprehensive and accurate information support in problem-solving and decision-making processes, changing people’s perception and handling of problems.

As the interaction between humans and AI becomes increasingly widespread and frequent, the interaction process will also have an impact on human thinking unconsciously. This is because when humans interact with AI, they not only receive information and instructions unidirectionally, but also engage in a two-way exchange of information and collision of thoughts. People often interact with AI when using platforms such as smartphones, smart assistants, and social media. This daily contact and use have gradually made people accustomed to collaborating with AI for thinking and decision-making, changing traditional ways of thinking. Secondly, we

should actively cultivate creativity and innovative spirit. The intelligent technology of AI can integrate with human creativity, inspiring more unique creativity and innovation. We must be brave enough to try to collaborate with AI, utilizing its powerful computing and data processing capabilities to explore new fields of art, design, or science, and create more valuable and meaningful works and theories.

Furthermore, we cannot ignore the importance of data. AI emphasizes data-driven decision-making and rational thinking. We should attach importance to data collection and analysis and use scientific methods to understand the world and solve problems. We also need to maintain critical thinking, not just blindly believe in data, but to approach data rationally, and combine human wisdom and experience to make comprehensive and wise decisions.

We also need to maintain a spirit of exploration. AI can help us mine and analyze large amounts of data, challenge our original assumptions and cognition, and broaden our exploration areas. We must have the courage to explore the unknown, dare to question existing concepts, and embrace new challenges and discoveries with an open mindset. Only by constantly surpassing oneself can we maintain competitiveness and creativity in the AIGC era.

Keywords: intelligent technology, collection and analysis.

ЦИФРОВА МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ: МЕТОДИКА ПРОСУВАННЯ БРЕНДІВ

Марина Ажжажа, Ольга Венгер

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Цифровий маркетинг став необхідною складовою успішної стратегії просування брендів в сучасному онлайн-середовищі. Ключові методики: Веб-сайт, оптимізація пошукових систем (SEO), соціальні медіа, контентний маркетинг, електронна пошта, платна реклама в Інтернеті, аналітика та відстеження результатів.

Методи та методика. Існує методика "STP" (Segmentation, Targeting, Positioning) для визначення цільової аудиторії та позиціонування продукту, та методика "4P" для розробки стратегії маркетингового міксу.

Результати дослідження. Методики "STP" і "4P" полягають у їх можливості допомогти компаніям ефективно впроваджувати маркетингові стратегії, щоб досягти своїх цілей. Конкретні практичні аспекти цифрової маркетингової стратегії: Використання методики "STP" дозволяє компаніям глибше розібратися у цільовій аудиторії, розподілити її на сегменти та визначити унікальні характеристики, потреби та переваги. Це допомагає зосередитися на перспективних сегментах ринку. Методика "STP" допомагає компаніям визначити, щоб їхні продукти чи бренд сприймалися на ринку. Це дозволяє створити унікальне позиціонування, яке компанію відрізняє від конкурентів. Методика "4P" допомагає компаніям систематично розглядати всі аспекти продукту, ціну, місце та промоцію, дозволяє оптимізувати маркетингові зусилля, створити збалансований підхід до просування продукту на ринку. Використання цих методик дозволяє компаніям бути адаптивними до змін в умовах ринку та змін в потребах споживачів. Практичне значення цих методик полягає в їх здатності допомагати компаніям досягати своїх цілей шляхом кращого розуміння аудиторії, ефективного позиціонування продукту на ринку та сприяти розробці збалансованих маркетингових стратегій. Методики "STP" та "4P" є важливими інструментами для розробки та впровадження стратегії маркетингу, що допомагають визначити, як ефективно просувати ваш продукт чи бренд на ринку. **Висновки.** За допомогою методик "STP" і "4P" компанії можуть легше адаптуватися до змін на ринку, змін у поведінці споживачів та конкурентному середовищі. Вони можуть швидко змінювати стратегії позиціонування, ціну, промоцію та інші аспекти маркетингового міксу, щоб відповідати новим умовам.

Ключові слова: цифровий маркетинг, методика "STP", "4P", онлайн-середовище.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АГРОПРОДОВОЛЬЧИМИ ТОВАРАМИ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ В 2021-2023 РР.

Олег Антонюк¹, Наталія Купріна¹, Павло Антонюк²

¹Одеський національний технологічний університет, Одеса, Україна

²ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Одеса, Україна

Передісторія. На характер та розвиток зовнішньої торгівлі країни впливає значна кількість факторів, але негативним фактором впливу як на торгівлю, так й на стан економіки держави є війна. В умовах війни отримання та збільшення валютної виручки, а також виробництва агропродовольчих товарів й забезпечення ними населення суттєво зростає, а вище перелічені аспекти мають велике значення для забезпечення фінансово-економічної та продовольчої безпеки держави, що потребує детальних досліджень на макрорівні й є актуальним напрямом в сучасних реаліях в Україні.

Матеріали та методи. Для дослідження використовувались статистичні дані з офіційного сайту Державної служба статистики України. Методичною основою наукового дослідження є методи економічного аналізу і статистичні методи для аналізу показників та для презентації результатів проведеного дослідження.

Результати. Як показали дослідження, товарний експорт України в 2021–2023 рр. щорічно скорочувався при зменшенні темпів такого спаду: в 2022 р. у порівнянні з 2021 р. спостерігається скорочення на 35,2% (агропродовольчих товарів – на 15,6%), в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. – на 18,0% та на 5,9% відповідно, що є позитивною тенденцією.

Висновки. Проведене дослідження статистичних даних за 2021-2023 рр. в Україні показало: експорт агропродовольчих товарів в умовах війни скорочується значно меншими темпами у порівнянні з усім товарним експортом, а агропродовольча продукція в Україні стає основним експортним товаром (53,0–60,6%); експорт агропродовольчих товарів має сировинний характер та в умовах війни цей процес посилюється, що є негативним; для зменшення імпорту агропродовольчої продукції необхідно: збільшити виробництво якісних вітчизняних товарів й ввести певні державні обмеження.

Ключові слова: зовнішня торгівля, агропродовольчі товари, експорт, імпорт, війна.

СТЕЙКХОЛДЕРСЬКИЙ МАРКЕТИНГ І СТЕЙКХОЛДЕРСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СПІЛЬНЕ І ВІДМІННЕ

Віталій Белоусов

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Стейкхолдерський маркетинг і стейкхолдерський менеджмент в основі мають спільну ідею - акцентують увагу на ролі та впливі різних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) у діяльності організації, однак, вони мають свої відмінності.

Методика і методи. При дослідженні використовувався кроскультурний метод, направлений на порівняння стейкхолдерського маркетингу і стейкхолдерського менеджменту.

Стейкхолдерський маркетинг фокусується на взаємодії з різними групами стейкхолдерів у процесі розробки та реалізації маркетингових стратегій. Основна мета - забезпечити задоволення потреб різних стейкхолдерів, включаючи споживачів, інвесторів, партнерів та інші зацікавлені сторони. Стейкхолдерський маркетинг акцентує на маркетингових стратегіях - реклама, просування, звязки з громадськістю. У стейкхолдерському маркетингу основною цільовою аудиторією можуть бути клієнти, партнери, інвестори та інші групи, які мають інтереси в продукції або послугах компанії. У стейкхолдерському менеджменті можуть бути також враховані співробітники, урядові органи, громадські організації. Стейкхолдерський менеджмент є більш широким поняттям, яке охоплює всі

аспекти взаємодії зі стейкхолдерами в організації, включаючи не лише маркетинг, а й управління, комунікації, стратегічне планування. Основна відмінність полягає у тому, що стейкхолдерський маркетинг більше зорієнтований на маркетингові аспекти взаємодії зі стейкхолдерами, тоді як стейкхолдерський менеджмент охоплює більший спектр управлінських і стратегічних аспектів. Стейкхолдерський менеджмент може охоплювати більший спектр діяльності, управління відносинами зі стейкхолдерами, стратегічне планування, прийняття рішень та управління ризиками. У стейкхолдерському маркетингу метрики успіху рієнтовані на рівень задоволення клієнтів, залучення або лояльності споживачів. У стейкхолдерському менеджменті можуть використовуватися більш широкі метрики, такі як рівень довіри стейкхолдерів, ефективність комунікацій з різними групами стейкхолдерів. Обидва підходи спрямовані на взаємодію зі стейкхолдерами, їхні акценти, методи та метрики успіху можуть відрізнятися залежно від контексту та цілей організації.

Ключові слова: стейкхолдерський маркетинг, стейкхолдерський менеджмент.

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ЦИФРОВОГО СПОРТУ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Влада Білогур

Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна

Анотація. Цифровий спорт як нова концепція, модель і продукт поєднання цифрових технологій та традиційних видів спорту. Дана модель включає поєднання інформаційних технологій, комунікацій, інтернет-технологій, цифрових ігор та цифрових медіа-форм, а також фізичних вправ, змагального фітнесу та інтерактивних розваг.

Матеріали і методи. В статті використано методи системного аналізу, аксіологічного, кроскультурного, що дало показати переваги цифрового спорту, в основі якого інтеграція цифрових технологій в фізичне виховання через спортивні моделі.

Результат дослідження. Цифровий спорт реалізує такі функції, як кіберспорт, симуляція спорту, інтелектуальна взаємодія та розумний фітнес, впроваджуючи соматосенсорну технологію AR, технологію VR, 5G, голографічну проекцію, об'єднуючи спорт з технологіями. Цифровий спорт включає міжгалузеві і міжгалузеві області, включаючи інформаційну індустрію, індустрію культурного контенту і спортивну індустрію. Розвиток цифрового спорту та індустрії цифрового спорту покликане сприяти подальшому розвитку спорту та задоволенню культурних потреб суспільства та громадськості у нових видах спорту. Коли спорт стає способом життя та соціальної взаємодії, у людей з'являються різноманітніші, модні та персоналізовані потреби у спорті. Заходи дозволяють проводити нові види спорту, такі як розумний фітнес, хмарні заходи та віртуальні види спорту, що дозволяє більшій кількості людей брати участь та насолоджуватися здоров'ям та щастям, які приносить цифровий спорт. Цифрові технології дозволили всьому світу розділити азарт Азіатських ігор, чудово продемонструвавши індивідуальність та стиль спортсменів. Здоров'я людей є важливим символом країни - від спортивної держави до здорового образу життя та здоров'я людей. Коли спорт стає способом життя та соціальної взаємодії, у людей з'являються різноманітніші, модні та персоналізовані потреби у спорті, реалізуються нові інноваційні стратегії фізичного вдосконалення.

Висновки. В епоху цифрових технологій використання цифрових технологій для вдосконалення методів фізичного виховання може допомогти школам оптимізувати стратегії фізичного виховання та розширити технічні засоби фізичного виховання, може надати батькам передові концепції та підтримку даних для управління здоров'ям та фізичною підготовкою учнів.

Ключові слова: спорт, розумний фітнес, фізичною підготовкою учнів.

МЕТОДИКИ ТА МЕТОДИ РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ

Оксана Бугайчук

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Розробка стратегії цифрової трансформації для промислових підприємств є критично важливим завданням у сучасному бізнес-середовищі. Першим кроком є вивчення потреб і можливостей компанії в контексті цифрової трансформації, що включає аналіз процесів, технологічного стеку, конкурентного середовища, вимог клієнтів.

Методика та методи. Для успішної розробки та впровадження стратегії цифрової трансформації промислової компанії важливо використовувати певні методики та методи. Design Thinking - підхід зосереджений на розумінні потреб користувачів та використанні ітеративних процесів для розробки і тестування інноваційних рішень. Lean методологія включає усунення зайвих витрат та оптимізацію процесів, допомагає виявити та вирішити проблеми, що гальмують трансформацію, вдосконалити ділові процеси.

Результати дослідження. SWOT-аналіз - аналіз сильних і слабких сторін, можливостей та загроз допоможе визначити внутрішні та зовнішні фактори, які можуть вплинути на цифрову трансформацію. ROI-аналіз: Оцінка віддачі від інвестицій (ROI) допомагає визначити, наскільки ефективно цифрова трансформація вплине на фінансові результати компанії. Методика "Minimum Viable Product" (MVP) - створення MVP дозволяє швидко випустити на ринок базовий продукт чи сервіс з мінімальним функціоналом, щоб отримати відгуки користувачів, швидко внести виправлення. Change Management (Управління змінами) - зміна в організації супроводжується опором та невизначеністю. Управління змінами допомагає залучити співробітників, забезпечити їх підтримку та впроваджувати зміни ефективно. Важливо встановити чітку мету цифрової трансформації і розробити стратегію, яка відповідає цій меті. Це може бути підвищення ефективності виробництва, покращення обслуговування клієнтів або розширення ринків.

Висновки. Участь у відкритих екосистемах дозволяє компаніям розширювати свій бізнес і співпрацювати з іншими учасниками ринку. Використання аналітики даних і штучного інтелекту дозволяє компаніям отримувати цінні інсайти з великих обсягів даних і оптимізувати бізнес-процеси, важливо враховувати питання безпеки, захисту даних, щоб уникнути можливих загроз і порушень.

Ключові слова: стратегія промислового підприємства, цифрова трансформація, методики.

НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Олена Бурашнікова

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запорізький електротехнічний фаховий коледж НУ «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна

Анотація. Податкова сфера в умовах цифровізації є дуже актуальною темою в сучасному світі, оскільки цифрові технології та інновації впливають на сферу оподаткування. Нові можливості та виклики для управління податками пов'язані з впливом цифровізації на системи збору податків, оподаткування цифрових продуктів та послуг, боротьбою з ухиленням від оподаткування в цифровому середовищі, використанням штучного інтелекту та аналізу даних для податкового адміністрування, впливом цифровізації на фінансову звітність та аудит.

Матеріали і методи. В дослідженні ми використовуємо метод моделювання динаміки податкової системи, синергетичну методологію, яка дозволяє аналізувати динаміку розвитку податкової системи та передбачати її реакцію на зміни в економічному середовищі.

Результати дослідження. Розвиток цифрових технологій створює нові можливості та виклики для управління податками. Автоматизовані системи збору податків, електронні платіжні системи та інші інновації можуть спростити процес збору податків, але також створювати нові проблеми, такі як кібербезпека та конфіденційність. Інтернет-комерція, цифрові товари та послуги стали значним елементом сучасної економіки та створення міжнародних цифрових платформ. Завдяки глобальній природі Інтернету та цифрових технологій, стає складніше виявляти та запобігати ухиленню від оподаткування. Розвиток міжнародних стандартів та співпраці між країнами може бути ключовим для ефективного регулювання податкової сфери. Штучний інтелект та аналіз даних можна використовувати для автоматизації та вдосконалення процесів податкового адміністрування, виявлення податкових шахраїв та оптимізації податкових систем. Деякі країни активно впроваджують інновації в податковій сфері, такі як блокчейн-технології для ведення реєстрів оподаткованої власності, податкові збори на криптовалютні операції. Цифрові технології впливають на процеси фінансової звітності та аудиту, що може мати велике значення для податкової звітності та контролю (Воронкова & Бурашнікова, 2024).

Ключові слова: результативність системи, Використання синергетики, ефективність, стабільність.

КРЕАТИВНИЙ РОЗУМНИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ У КРАЇНАХ ЄС

Наталія Венгерська¹, Лариса Безкоровайна¹, Валентина Воронкова²

¹Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

²Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Цифрові технології використовують для розширення можливостей розвитку сільського туризму такі технології, як великі дані, 5G та штучний інтелект, які повністю використовуються для збагачення туристичного досвіду, розширення засобів інтернет. Креативний розумний інтелектуальний сільський туризм це не лише можливість відпочити в природному середовищі, але й зануритися в місцеву культуру, традиції та спосіб життя. В країнах Європейського Союзу (ЄС) цей вид туризму набуває все більшого значення.

Методика та методи. Розумний туризм використовує кількісний аналіз і оцінку маркетингових каналів з очевидним ефектом і довгостроковою співпрацею.

Результати дослідження. Креативний розумний інтелектуальний сільський туризм у країнах ЄС є важливим заходом для підвищення якості урбанізації, сприяння інноваціям у міському виробництві, житті та управлінні. Удосконалення інтелектуальних мальовничих місць розглядається з точки зору комунікаційної мережі, комплексного управління мальовничими місцями, електронних квитків та електронного контролю доступу, порталів та електронної комерції, цифрових віртуальних мальовничих місць та віртуального туризму, туристичних послуг та інтерактивного досвіду, подорожей історії та ігрового програмного забезпечення. Інтелектуальний туризм використовує моніторинг туристичної громадської думки та аналіз даних, щоб виявити гарячі точки туризму та цікаві місця для туристів, сприяючи інноваціям продуктів та маркетинговим інноваціям у туристичній індустрії. Загальний план будівництва «розумного туризму» є комплексним системним проектом Розумний туризм повною мірою використовує комунікаційні характеристики нових медіа, щоб залучити туристів до активної участі в туристичній комунікації та маркетингу, накопичуючи туристичні дані та дані про споживання туристичних продуктів (Рекомендації з питань формування кластерної та мережевої моделей сільського креативного туризму, 2023).

Ключові слова: креативний розумний інтелектуальний туризм, країни ЄС.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (ШІ) ЯК КАТАЛІЗАТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ, ПІДПРИЄМСТВ, ОРГАНІЗАЦІЙ

Валентина Воронкова

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запорізький електротехнічний фаховий коледж НУ «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна

Штучний інтелект (ШІ) як стратегічна технологія все частіше стає важливою рушійною силою технологічних інновацій, модернізації промисловості та підвищення продуктивності. Штучний інтелект, безперечно, стане найпопулярнішим ключовим словом у сфері цифрових технологій у 2023 році. Штучний інтелект (ШІ) досяг значного прогресу в усіх галузях, і людські ресурси не є винятком. У міру розвитку технології штучного інтелекту вона може революціонізувати те, як керівники керують співробітниками.

Матеріали і методи. Для аналізу використано загальнофілософські та спеціальні методи, agile-методологія, яка допомагає не лише оптимізувати процеси в організаціях, але і відкрити нові можливості для інновацій та розвитку, що робить ШІ ключовим фактором у трансформації бізнесу, підприємств і організацій.

Результати. Штучний інтелект (ШІ) дозволяє автоматизувати багато рутинних операцій, що звільняє людей від монотонної роботи і дозволяє їм зосередитися на більш складних завданнях, таких як стратегічне планування. Аналітика та передбачення: ШІ може аналізувати великі обсяги даних, ідентифікувати тенденції і робити передбачення, що допомагає підприємствам приймати більш обґрунтовані рішення. Застосування ШІ відкриває нові можливості для покращення обслуговування клієнтів, включаючи персоналізовану рекламу, чат-ботів для підтримки клієнтів і автоматизовані системи відповіді на запитання.

ШІ дозволяє створювати нові продукти і послуги, які відповідають потребам ринку. Використання ШІ в промисловості може призвести до зменшення витрат на виробництво, оптимізації ланцюга постачання і підвищення якості продукції. ШІ може допомогти виявляти потенційні загрози та ризики для бізнесу, які можуть бути важкі для виявлення людськими методами, а також забезпечувати захист від кібератак та інших загроз безпеці. Інструменти підбору персоналу на базі штучного інтелекту можуть допомогти оптимізувати процес найму шляхом аналізу резюме, складання короткого списку кандидатів та навіть проведення попередніх співбесід. З одного боку, різні країни прискорюють розгортання галузей штучного інтелекту, що виступають каталізатором трансформації бізнесу, підприємств, організацій.

Ключові слова: штучний інтелект, кібератак, каталізатор трансформації.

КРЕАТИВНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЕКОТУРИЗМ 2.0 ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКОАКТИВНОСТІ ТА СТАЛОСТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

Роман Олексенко, Галина Гарбар

Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв, Миколаїв, Україна

Анотація. Ключовим аспектом креативного інноваційного екотуризму 2.0 є розвиток місцевої ідентичності, яка переплітається з місцевою культурою та традиціями, нарративами та історією, ландшафтом і місцевими громадами. У креативному туризмі місце як географічний простір визначається значеннями, почуттями та історіями, використовується як джерело натхнення для розвитку діяльності, наповнює ландшафт з глибоко локалізованими креативно-творчими значеннями (Венгерська та ін., 2023).

Методика і методи. Використано методи системного, аксіологічного, феноменологічного аналізу, які можна комбінувати для вивчення креативного екотуризму, збереження природних ресурсів та створення стійких та екологічно чистих туристичних напрямків.

Результати дослідження. Креативний екотуризм - це поєднання екологічної освіти, активного відпочинку та пізнавальних подорожей у місця, що відзначаються унікальністю. Це підходить для тих, хто шукає не лише відпочинок, а й можливість пізнати природні, культурні особливості різних регіонів.

Екотуризм включає розробку маршрутів, які дозволять туристам досліджувати природні пам'ятки, екосистеми та місцеву культуру з їх унікальністю, важливістю з точки зору збереження навколишнього середовища; створення екологічно чистих готелів, кемпінгів та гостьових будинків, де використовуються відновлювані джерела енергії, водоощадні технології, зберігається біорізноманіття; проведення екологічних активностей, експедиції, велопогулянки, каякінг, піші прогулянки, які дозволять туристам пізнати природу та її унікальність; взаємодія з місцевими спільнотами та культурою, включаючи участь у традиційних заходах, майстер-класах та спілкування з місцевими жителями; розвиток проектів екотуризму, які спрямовані на збереження і охорону вразливих екосистем та видів. Розвиток креативного екотуризму вимагає поєднання зусиль громадянського суспільства, державних органів, місцевих урядів та бізнесу для забезпечення екологічно стійкого розвитку.

Ключові слова: креативний екотуризм, екологічно стійкий розвиток, творчість, креативність.

ЕКОЛОГІЧНА ФУТУРОЛОГІЯ І ПИТАННЯ ПРОЕКТУВАННЯ У КОНФЛІКТОЛОГІЇ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Наталія Годзь, Наталія Кузьменко

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Передісторія. Виділяючи мету екологічної футурології у визначенні характеру та орієнтирів подальшого розвитку людства з його потребами, а відповідно, й технологій комунікації (на разі і в спорті, навчанні всіх вікових категорій) насамперед слід означити першочоговість у реалізації головних задач, які вже стоять перед людством, а саме спільна участь країн у проектуванні та обговоренні задач розвитку та орієнтирів руху надалі. У моделюванні та реалізації спільних дій, як доводить практика конфлікти різного рівня все ж підлягають можливості прогнозування їх виникнення та зменшення наслідків їх дії.

Матеріали та методи. дослідження технологій по різних моделях спільної дії груп різного віку та соціального походження; аналіз факторів, які сприяють відновленню чистоти природного простору та здорової комунікації; розробка наукових основ моделей біосоціотехнологічного простору майбутнього людства, яке можливо реалізувати як багатим, так і бідним державам.

Результати. Розробка наукових основ моделей біосоціотехнологічного простору майбутнього людства та можливостей комунікації, яке можливо реалізувати державам у спільній взаємодії.

Висновок. Як показала реальність, на разі Європі та Україні разом, як і всьому світу доведеться стикнутися з низкою питань, пов'язаних не лише з війною, але й з простором повоення. Спортивна майстерність та комунікація спеціалістів різних галузей через Спорт зможуть скерувати великі групи населення на позитивну спільну дію та попереджувати низку конфліктів, пов'язаних з економічними наслідками війни які можуть різноманітно впливати на соціум, довкілля.

Ключові слова: екологічна футурологія, конфлікти, конфліктологія, тимчасові групи, постійні групи, лідер, аутсайдер.

СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Ольга Горпинич

Державний торговельно-економічний університет, Київ, Україна

Соціальний інститут освіти виник як відповідь на колективну потребу у передачі та здобутті знань, у соціалізації підрастаючого покоління, підготовці професійних кадрів. Зародження системи освіти як самостійного соціального інституту належить до періоду ранньокласового суспільства. У значній мірі імпульсом до становлення інституту освіти стала перша революція у культурі та засобах комунікації,

пов'язана з виникненням писемності. Розвинені системи державно-правового устрою, суспільного поділу праці, професійної спеціалізації вимагали різноманітних знань та навичок, які неможливо було отримати безпосередньо у сім'ї. З моменту виникнення системи освіти можна відрахувати перший цикл у розвитку даного соціального інституту. Сьогодні система освіти перетворилася на окрему, самостійну галузь економіки, з фінансуванням частково за рахунок бюджетних коштів, частково за кошти здобувачів освіти. Оскільки освіта і наука набули статусу престижних соціальних інститутів, що залежать від фінансових вкладень і не дають швидкої утилітарної віддачі представники інших інститутів прагнуть нав'язати їм свою волю і навіть конкурують між собою за цю можливість. Держава загалом, та політики окремо, політичні партії, благодійні фонди та громадські організації виступають як спонсори, корпоративний бізнес та різні державні відомства підбирають собі кадри, організуючи професійну орієнтацію школярів та студентів. Відповідно, кожна з цих інстанцій прагне вплинути на зміст навчальних програм і на спрямованість наукових досліджень. Освітні інновації XXI століття пов'язані з розвитком ІТ-технологій. Використання новітніх засобів в процесі викладання радикально змінює традиційні освітні ландшафти. Це і сучасні технології в процесі навчання, наприклад, тренінги, навчальні можливості мережі Інтернет (онлайн освіта, яка в умовах війни стала більш потужною), запровадження відео конференцій, створення цифрових фільмів, розробка віртуальних навчальних програм, використання можливостей програми Power Point. Змінюються методи, методики, які використовують викладачі, змінюється за вимогами часу і сам соціальний інститут освіти.

Соціальний інститут освіти на сучасному етапі є важливим чинником забезпечення соціально-економічного зростання. Адже тільки високоосвічені та кваліфіковані люди здатні ефективно відновити економіку держави. Водночас необхідно усвідомити, що вимоги до освіти постійно зростають.

Ключові слова: соціальний інститут освіти, ІТ-технології, освіта.

ІНСТИТУТ УСПАДКУВАННЯ ЗА ПРАВОМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Людмила Горпинич

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, Київ, Україна

Інститут успадкування за правом представлення (*successio in iure representationis*) є одним із важливих інститутів спадкового права, що є складовою спадкування за законом.

Аналізуючи положення доктрини, нормативно-правові акти та судову практику можна зробити висновок про наявність проблем при визначенні змісту поняття права представлення, правової природи прав, що представляють, доцільності та обґрунтованості встановлення обмеження успадкування за правом представлення. Для української теорії громадянського права *successio in iure representationis* є явище інституту успадкування за правом представлення є відносно новим та слабо вивченим. Теорія представництва у спадковому праві та концепція юридичної фікції не розкривають поняття права представлення та спричиняють непослідовність у вирішенні питань, пов'язаних із встановленням обмежень спадкування *in iure representationis*.

У зв'язку з цим право представлення є самостійним механізмом успадкування згідно із законом, метою якого є надання визначеному законом колу осіб можливості успадкувати після висхідного родича у разі, якщо він помер до відкриття спадщини або одночасно зі спадкодавцем. Спадкування за правом представлення є самостійним способом покликання до успадкування згідно із законом, який необхідно відрізнити від спадкової трансмісії за такими критеріями, як суб'єктний склад потенційних спадкоємців, а також момент смерті спадкоємця. Різниця між правом представлення та субституцією полягає в кількості юридичних фактів, які спричиняють покликання осіб до спадкування, а також значення волі спадкодавця при призначенні спадкоємця.

Представляючи спадкоємці, будучи покликаними до успадкування, є самостійними і безпосередніми наступниками спадкодавця. Отже, вони успадковують «у власному праві», і їх не можна розглядати як особи, які заміщують спадкоємця, що представляється.

Ключові слова: право, спадкоємиць, інститут успадкування за правом представлення, спадкування.

ФІЛОСОФІЯ "РОЗУМНОГО" МІСТА ЯК МОДЕЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Марина Грамчук

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Філософія "розумного" міста виступає як концепція, яка спрямована на поєднання технологій, інновацій та управління для створення ефективної, екологічно чистої та комфортної міської середовища. Ця модель зорієнтована на досягнення сталого розвитку, тобто такого, що задовольняє потреби сучасного покоління, не позбавляючи можливості майбутніх поколінь задовольняти їх власні потреби (Gramchuk & Nikitenko, 2023).

Методики та методи. Філософія "розумного" міста, як модель сталого розвитку, використовує міждисциплінарний цілісний підхід до планування, будівництва та управління містами з урахуванням сучасних технологій, соціальних потреб і екологічних вимог.

Результати дослідження. Використання технологій для оптимізації інфраструктури, в основі якої впровадження інтернету речей (IoT), штучного інтелекту (AI), аналітики даних та інших цифрових рішень для покращення управління міськими системами, такими як транспорт, енергетика, водопостачання тощо. Екологічна стійкість, націлена на зменшення викидів, оптимізацію використання ресурсів та сприяння відновленню природних екосистем. Це може включати розвиток зелених зон, використання альтернативних джерел енергії та ефективне використання ресурсів. Соціальна інтеграція, що включає забезпечення доступу до послуг та можливостей для всіх мешканців міста незалежно від їхнього соціального статусу, етнічного походження або фізичних можливостей. Це може включати розвиток громадських просторів, програми соціальної підтримки та інклюзивний дизайн. Ефективне управління ресурсами, в основі якого використання даних та аналітики для оптимізації управління ресурсами, такими як вода, енергія, транспортні потоки тощо, з метою зменшення витрат та підвищення продуктивності. Збереження культурної спадщини, націленої на збереження та просування культурної спадщини міста, забезпечення доступності культурних подій та заходів для мешканців. "Розумне" місто використовує різноманітні технології, такі як сенсори, зв'язок між об'єктами (IoT), аналітика даних та штучний інтелект, для збору, аналізу та використання інформації для покращення міського середовища та рівня життя мешканців. Екологічна стійкість означає розвиток міст, які зменшують свій екологічний відбиток, зокрема шляхом ефективного використання енергії, збереження природних ресурсів і зменшення викидів.

Ключові слова: філософія "розумного" міста, екологічно стійких.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК НОВА ТА ШВИДКОЗРОСТАЮЧА СИЛА В СУЧАСНІЙ НАУЦІ ТА ТЕХНОЛОГІЯХ

Ірина Дегтяренко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Актуальність ШІ стає все більш поширеним та інтегрованим у наше повсякденне життя - від віртуальних помічників та рекомендаційних систем до автономних транспортних засобів та систем

діагностики захворювань. ШІ демонструє свій потенціал у багатьох галузях, але ставить перед нами нові виклики, пов'язані з безпекою, конфіденційністю, упередженістю, втратою робочих місць.

Методика та методи. Серед методів дослідження ми виокремлюємо аксіологічний, системний, структурний, Agile-методологію, які сприяють глибокому вивченню ШІ.

Результати дослідження. ШІ - це здатність комп'ютерних систем імітувати людський інтелект та виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського розуму, такі як навчання, міркування та самокорекція. Вузкий ШІ призначений для виконання конкретних завдань, таких як розпізнавання облич або гра в шахи, тоді як загальний ШІ здатний виконувати будь-яке інтелектуальне завдання, подібно до людського мозку. На сьогоднішній день, більшість існуючих систем ШІ належать до категорії вузького ШІ, хоча дослідники активно працюють над розробкою загального ШІ. Машинне навчання використовує статистичні методи для "навчання" комп'ютерів надаючи їм великі набори даних та алгоритми, які дозволяють самостійно знаходити закономірності та приймати рішення. Іншою технологією в галузі ШІ є глибинне навчання, що знаходить застосування в різних галузях, від охорони здоров'я та фінансів до транспорту та енергетики. У медицині, ШІ використовується для діагностики захворювань, розробки нових ліків та персоналізованого лікування. У фінансовому секторі, ШІ допомагає виявляти шахрайство, оптимізувати інвестиційні портфелі та автоматизувати процеси обслуговування клієнтів. У транспортній галузі, ШІ лежить в основі розробки автономних транспортних засобів та інтелектуальних транспортних систем.

Висновки. Незважаючи на численні переваги, розвиток ШІ пов'язаний з низкою проблем та ризиків - конфіденційності до безпеки даних. Існує також ризик упередженості та дискримінації, оскільки ШІ може успадковувати упередження, присутні в даних, на яких він навчається.

Ключові слова: штучний інтелект(ШІ), машинне навчання, глибинне навчання.

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОГО САЛОНУ КРАСИ «BEAUTY-BUS»

Анастасія Джузь

Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна

Передісторія. Незважаючи на складну безпекову ситуацію, бізнес в нашій країні продовжує розвиватися і це є важливою фінансовою підтримкою держави, оскільки податки, що перераховуються до бюджету йдуть в першу чергу на підтримку нашої обороноздатності. Тому створення нових підприємств хоча і є доволі ризикованим, але в той же час цілком можливим. Ідея відкриття закладу у сфері краси пояснюється наявністю постійної потреби населення у таких послугах з одного боку, і унікальністю ідеї створення мобільного салону краси з іншого.

Матеріали та методи. Застосування комплексу методологічних принципів та методів дозволило нам розробити чітку модель майбутнього закладу, прорахувати орієнтовні витрати та доходи, визначити та проаналізувати всі можливі ризики та загрози як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, здійснити оцінку ефективності проекту мобільного салону краси «Beauty-Bus». Серед застосованих методів: діалектичний, статистичного та порівняльного аналізу, дедуктивний та систематичний, проектні та маркетингові, в тому числі SWOT- і PEST-аналізи, інформаційний та спостереження.

Результати. Нашою бізнес-ідеєю став мобільний салон краси «Beauty-bus», що представляє собою невеликий автобус, який має все необхідне оснащення для надання повного комплексу послуг сфери краси для жінок та чоловіків. Специфікою роботи салону є те, що не клієнт приїжджає до салону, а салон – до клієнта. Місце перебування та здійснення обслуговування клієнтів є Київ та Київська область. Основними напрямками роботи мобільного салону краси «Beauty-bus» є: обслуговування індивідуальних клієнтів; обслуговування колективних замовлень; обслуговування корпоративних клієнтів; участь у заходах на

відкритому повітрі. Налагодження роботи мобільного салону краси «Beauty-bus» у перший рік у великій мірі залежить від кваліфікації набраного персоналу та згуртованості їх у колектив.

Висновок. Таким чином, соціальною складовою роботи мобільного салону краси «Beauty-bus» є забезпечення кваліфікованих спеціалістів робочими місцями, офіційною заробітною платою з відрахуванням податків у бюджет держави, соціальним пакетом та фінансовими заохоченнями з боку власника, а також взаєморозумінням та взаємопідтримкою у відносинах директор – колектив.

Ключові слова: мобільний салон краси, послуга, бізнес-план, працівник.

СПЕЦИФІКА МЕТОДОЛОГІЇ ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ЇХ КОГНІТИВНІ ПРОЦЕДУРИ

Ольга Дольська

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Актуальність. З появою віртуальної реальності все частіше стали використовувати такі когнітивні процедури, як уява, імпровізація, а традиційні – пояснення, розуміння тощо під впливом нових можливостей все частіше відчують на собі вплив нових технологій, що має відлуння в освіті, науці, економіці та інших сферах когнітивно-евристичного характеру. Пізнавально-когнітивні процедури залишаються традиційними, але, все ж таки треба підкреслити, що такий інструмент мислення, як уява за інформаційно-технологічних умов набуває особливого характеру і значення.

Методи і методолгія. Філософські, загальнонаукові, специфічні методи, які використовуються в гуманітарному пізнанні.

Основна частина. Під методологією дуже часто розуміють систему методів, що використовуються в якійсь галузі діяльності (у науці, мистецтві, техніці, технології і т. і.). Якщо мова йде про гуманітарні науки, то кожна з них спирається як на загальнонаукові методи, так і на специфічні, притаманні кожній окремій науці. Але в контексті філософського дослідження акцентується інший змістовий зміст терміну «методологія». Це, перш за все, вчення про методи наукової діяльності, загальна теорія наукового методу. Включаючи до сфери свого розгляду відповідні питання, методологія вирішує їх з гносеологічних позицій, дає їм гносеологічну оцінку, мінімально займаючись технічною стороною справи. Її завдання полягають у дослідженні можливостей та перспектив розвитку відповідних методів у ході динаміки наукового пізнання.

Висновки. В сучасній парадигмі пізнання поруч із такими традиційними формами мислення, як пояснення, розуміння, інтерпертація, аналогія, особливого значення набуває уява. Остання завжди виступала свого роду інструментом у розгортанні площадки для нових кутів зору на проблемні питання. Але в умовах активного використання можливостей інтернет-ресурсів, нових технологій, при зверненні до можливих розгортань самого мислення уява стає джерелом не тільки надхнення у пошуках відповідей на питання, але і свого роду рефреном у майбутніх когнітивних процедурах, особливо якщо мова йде про соціально-гуманітарні знання.

Ключові слова: когнітивна парадигма, процедури мислення, методологія, соціально-гуманітарні науки, економічні науки, уява.

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЗАПОРУКА ЗРОСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

Юрій Драчук¹, Лариса Сав'юк²

¹Академія економічних наук України, Донецьк, Україна

²Докторантура Інституту економіки промисловості НАН України, Київ, Україна

Абстракт. Передумови Інноваційні аспекти підприємництва розглядається як ключ зростання інтелектуального та економічного потенціалу країни, як прагнення бути лідером на ринку, бути інноваційно орієнтованим. Підприємство має відштовхуватися від розробки ефективної конкурентної стратегії завдяки прийняттю інноваційних підприємницьких рішень.

Матеріали та методи. Для формування рукопису використані аналітичні літературні й наукові вітчизняні та зарубіжні дослідження з питань підприємництва та інноваційної діяльності, матеріали сталого розвитку економіки країни в умовах світових трансформаційних процесів та післявоєнної відбудови, директивні матеріали України та Європейського Союзу, світовий досвід промислової модернізації, напрями повоєнної відбудови України, вітчизняний науковий та освітянський підхід до проблем повоєнної відбудови країни, авторські дослідження, матеріали Громадського обговорення, статистичні зведення наслідків воєнної агресії.

Результати. Висновок та ключові слова. Впровадження інноваційних аспектів підприємництва сприятиме значному скороченню часових та фінансових витрат на реалізацію інноваційних проєктів, формалізації і оптимізації діяльності підприємства та інших проєктів інноваційного розвитку; швидкому і якісному проєктуванню нових продуктів і бізнес-процесів; впровадженню в діяльність підприємства сучасних успішних практик; підвищенню якості сервісу та внутрішньої діяльності; інтенсифікації оперативності та якості прийнятих управлінських рішень; інтеграції стратегії з усіма елементами і системами управління на підприємстві; вивільненню часу керівників від виконання рутинних функцій з метою формування своєчасних і ефективних управлінських рішень. Тимчасова міграція українських громадян не виключає можливості їх повернення до батьківщини.

Ключові слова: інноваційний розвиток, успішні практичні проєкти, підприємництво, інтелектуальний потенціал, система управління, приклад досвіду дизайнера, українські співвітчизники.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ: ПРІОРИТЕТНИЙ ВЕКТОР ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

В'ячеслав Глущевський, Сергій Ільченко, Ростислав Федорінов

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Екстенсивний розвиток національної економіки об'єктивно обмежений. Натомість пріоритетним є вектор інтенсивного розвитку завдяки залученню інтелектуальних інновацій, зокрема, використанню інтелектуального капіталу. Україна упевнено прямує до Євросоюзу. За оцінками експертів, наразі українська економіка тяжіє до вироблення енергоємної, матеріалоємної та ресурсоємної продукції, що негативно відрізняє її від «економіки знань» країн Європейського Союзу, оскільки у вартості виробництва їхньої продукції значну частку займає вартість інтелектуального капіталу та знань. Успішність інтеграційних процесів України з країнами Євросоюзу ґрунтується на прискореному впровадженні інтелектуальних інновацій у механізми управління бізнесом на усіх рівнях і ланках. Перспективним є розгляд інтелектуалізації сучасного бізнесу у контексті економічних кластерів, які утворено підприємствами за регіональним та/або галузевим принципами.

Матеріали і методи. Використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, методи інвестиційного аналізу для оцінювання впливу інтелектуального капіталу на зростання конкурентоспроможності бізнесу, метод моделювання для побудови нестандартних адаптивних моделей і механізмів управління бізнесом у високотехнологічному кластері в умовах інтелектуальної економіки.

Результати. Пропонуємо загальний вигляд моделі оцінювання конкурентоздатності економічного кластеру (K_i , i - порядковий номер) під впливом факторів інтелектуального капіталу (IK_i), рівня економічного розвитку (E_i), виробничих потужностей (V_i):

$$K_i = IK_i + E_i + V_i \rightarrow \max \cdot$$

Висновки. В основу стрімкого економічного зростання України має бути покладена «стратегія ривка» для тих економічних кластерів, що забезпечить конкурентні позиції на європейському та світовому ринках високотехнологічної та інтелектуальномісткої продукції, в якій значна частина собівартості - це знання.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, економіка знань, інновації в управлінні бізнесом.

СИСТЕМНІ ЧИННИКИ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОЇ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ: ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ

В'ячеслав Глущевський, Ольга Петухова, Євген Ільченко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. До пріоритетів державної стратегії економічного розвитку України у сфері теплоенергетики та житлового комунального господарства насамперед слід віднести прискорення процесів екологізації територій міських громад, зниження техногенного навантаження на ці території, раціоналізацію та оптимізацію складу теплотворних ресурсів, зокрема застосування різних видів палива, які є альтернативними і конкурентними для природного газу, тощо. Очікується, що залучення цих природних і технологічних резервів у процеси вироблення теплової енергії дозволить відчутно знизити її собівартість і матиме ще більший соціальний ефект для населення.

Матеріали і методи. Використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, методи структурно-логічного моделювання, теорії графів, ситуаційний підхід до аналізу взаємозв'язків між ключовими параметрами комплексу задач, методи бізнес-планування, комплексного економічного аналізу та економіко-математичного моделювання, статистичний і графічний методи.

Результати. Об'єктом дослідження є підприємства комунальної теплоенергетики. Під час виробництва й транспортування теплової енергії «переплітаються» різноманітні бізнес-процеси ПКТ, які вимагають оперативного обліку для отримання цифрових даних про їх перебіг і релевантного проактивного управління на основі змістовного аналізу цієї інформації, яка постійно оновлюється. Вирішення подібних складних проблем на науково-методологічному підґрунті системного аналізу передбачає зведення актуальної проблеми до множини взаємопов'язаних задач, які повинні розв'язуватись у комплексі. Тут основним завданням є автоматизований контроль над мережею ключових БП ПКТ, зокрема пошук ефективних комплексних рішень за такими актуальними проблемними напрямками: логістика постачання енергоносіїв і ресурсів на об'єкт виробництва; об'єктивний контроль виходу готової продукції з виробництва; оперативний баланс витрат енергетичних ресурсів і їх облік в будь-який момент часу; економічний факторний аналіз споживання енергоресурсів; цифровізація облікової та аналітичної звітності тощо.

Ключові слова: бізнес-процес, теплоенергетика, цифровізація, економічний розвиток.

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ

В'ячеслав Глущевський, Владислав Коваль, Дмитро Стародубцев

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Вітчизняна економічна система увійшла в еру цифрової економіки, коли головним нематеріальним активом є інформація, яка генерується та циркулює в світовому інформаційному просторі. Фінансова, зокрема банківська, система є її ключовою підсистемою та відіграє важливу роль у створенні сприятливих умов для розвитку бізнесу. Особливої актуальності набуває процес створення інноваційних систем управління економічними суб'єктами фінансової сфери діяльності – банківськими установами (БУ), які проєктуються з урахуванням концептів економіки знань.

Матеріали і методи. Використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, методи концептуального та онтологічного моделювання, теорію графів.

Результати. Представимо стислий огляд результатів авторських наукових розвідок у напрямі інтелектуальних інновацій для побудови систем управління БУ. Нами розроблено концептуально-методологічний базис для моделювання інтелектуальної системи управління фінансово-інвестиційними ресурсами БУ з урахуванням ризику й конфліктності перебігу процесів фінансового (фондового) ринку. Центральне місце тут відведено побудованому концептуальному графу (КГ). КГ – це сукупність семантично взаємозв'язаних через свої концепти концептуальних моделей (КМ). Схематично КГ являє собою своєрідну «семантичну мапу» деякої предметної області, по якій «навігація» між «відкритими» концептами КМ здійснюється шляхом побудови деякого маршруту між парою заданих концептів. У процесі концептуалізації механізмів управління діяльністю БУ на сьогодні створено дев'ять КМ, які умовно зведено у дві групи за рівнем концептуалізації.

Висновки. Технологія концептуального моделювання, в яку інтегровано ситуаційний аналіз і спеціальний інструментарій відбору та відображення концептуального інформаційного контенту у формі системи інформаційних об'єктів, дозволяє обґрунтовувати і формалізувати процес створення «цільових» концептуальних моделей (образів цифрових об'єктів) для вирішення актуалізованих проблемних ситуацій у сфері фінансів, банківської справи та фондового ринку.

Ключові слова: банківська установа, концептуальне моделювання, інтелектуальна інновація.

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ: СТРАТИФІКАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ

В'ячеслав Глущевський, Микита Крижевський, Артем Мірошніченко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Теорія управління розвитком підприємства – це синтез положень, закономірностей і принципів загальної теорії систем і системного аналізу, окремих підходів до управління та різноманітних теорій самоорганізації, що формують теоретико-методологічний, концептуальний і прикладний (інструментальний) її рівні. Це надає дослідникам, проєктним менеджерам і керівникам апарат оцінювання, аналізу й моделювання поведінки підприємств у просторі нелінійності зміни його характеристик, нестаціонарності функціонування та хаотичності розвитку в контексті парадигми Industry 4.0.

Матеріали і методи. Використано загальнонаукові методи моделювання, аналізу та синтезу для створення формальної комплексної BPM-моделі бізнесу (Business Performance Management - Управління ефективністю бізнесу), стратифікаційний опис підприємства (бізнесу) для системного моделювання

складних соціо-економічних систем, методи інтелектуального математичного моделювання для побудови нестандартних адаптивних моделей/механізмів управління ефективністю бізнесу.

Результати. Мінливість та невизначеність середовища підприємства (бізнесу), неоднозначність тенденцій економічного розвитку й нестабільність механізмів ринкового регулювання, прискорення науково-технічного прогресу та входження в еру цифрової економіки створюють принципово нові умови господарювання, що значно відрізняються від тих, за яких відбувалися формування та розвиток українських підприємств. Тому особливого значення набуває дослідження питань щодо вдосконалення управління всіма видами діяльності підприємства, створення якісно нових, високоєфективних структур та механізмів управління, що реалізують вимогу стабільності їхнього функціонування в нестабільних умовах економічного середовища. Вочевидь, особливої уваги сучасних учених потребують розвиток і науковий пошук нових, ефективних методів інтелектуального математичного моделювання. Застосування інтелектуальних методів надає змогу формувати нестандартні адаптивні моделі управління досліджуваними об'єктами та сприяє пошуку нових прихованих взаємозв'язків між їх структурними елементами для створення систем штучного інтелекту, інтегрованих у механізми управління ефективністю бізнесу.

Ключові слова: стратифікація, цифрова інженерія, механізм управління бізнесом.

ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ЕКОНОМІЧНИХ АГЕНТІВ

В'ячеслав Глуцєвський, Сергій Стукан, Карина Замахасєва

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Історично й економічно склалося так, що в межах української економічної системи готовність різних економічних агентів (ЕА) до цифрових інновацій, спрямованих на модернізацію їх систем управління, об'єктивно залежить від рівня інтелектуалізації їх виробничих, логістичних й управлінських процесів. Зокрема, ефективне впровадження корпоративних АСУ класу ERP/BPM (Enterprise Resource Planning - Планування ресурсів підприємства / Business Performance Management - Управління ефективністю бізнесу) прямо корелює з рівнем інтелектуалізації систем управління діяльністю ЕА. Інтелектуальним ядром такої модернізації слугує людино-машинна система, яка симулює нейрологічні процеси мозку людини, конструюючи своєрідні інформаційні об'єкти та зв'язуючи їх семантичними зв'язками. Інструментарієм для створення таких симуляторів є онтологічне (концептуальне) моделювання.

Матеріали і методи. Використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу, методи концептуального та онтологічного моделювання, ситуаційний підхід до управління ЕА.

Результати. Ми вбачаємо перспективою підвищення системної інтелектуалізації процесу прийняття рішень застосування ідейного базису однієї з сучасних концепцій системної парадигми – ситуаційного підходу до управління ЕА, відповідно до якого система управління ЕА повинна не тільки і не стільки реалізовувати управлінські рішення за схемою «сьогодні на сьогодні», реагуючи постфактум на виникнення проблеми, скільки проводити симуляцію ефективних управлінських рішень за допомогою вбудованого в неї «генератора». Генеровані в такий спосіб модельні рішення утворюють базу варіативних рішень, налаштованих на цільове вирішення потенційно можливих для конкретного ЕА різнопланових проблемних ситуацій. Пропонуємо алгоритм семантичного опису (концептуалізації) предметної області та ситуаційного аналізу проблемної ситуації, який складається з таких узагальнених етапів: (1) ситуаційний аналіз множини проблемних ситуацій; (2) концептуальний аналіз у системі управління ЕА; (3) створення бази концептуальних моделей для ЕА; (4) синтез концептуальної схеми предметної області; (5) побудова «цільової» концептуальної моделі.

Ключові слова: економічний агент, цифрова система управління, концептуалізація.

РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КАДРОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Юлія Калюжна¹, Алла Череп¹, Валентина Воронкова²

¹Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

²Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. У сучасних умовах багато промислових підприємств впроваджують цифрові технології, що може вимагати зміни навичок персоналу та створення нових позицій. Зростає значення м'яких навичок, таких як креативність, комунікація та лідерські якості. З'являються нові форми роботи, такі як фріланс, тимчасова робота та дистанційна робота. Це може вплинути на стратегії найму та утримання персоналу.

Методика та методи. Agile- методологія дозволяє швидше реагувати на зміни в бізнес-середовищі, зменшує ризики виконання проєктів та підвищує задоволеність клієнтів через більш ефективну комунікацію та залучення їх у процес розробки. Основна ідея гнучкого підходу полягає в тому, щоб швидко реагувати на зміни, використовуючи гнучкість та спроможність адаптації, широко використовується у каровій політиці.

Результати дослідження. Розвиток цифрових технологій у кадровій політиці промислового підприємства впливає на різноманітні аспекти кадрової політики, такі як найм, розвиток персоналу, оплати праці та утримання талантів, в умовах, коли зростає конкуренція за талановитих співробітників, кадрова політика має фокусуватися на розвитку та утриманні ключових кадрів. Цифрові технології формують навички управління та мотивацію команди, здатність вести та надихати інших на досягнення спільних цілей. Розвиток м'яких навичок може бути корисним як для індивідуального кар'єрного зростання, так і для сприяння успішності команди та підприємства в цілому. Кен Робінсон (Ken Robinson), засновник концепції креативності, акцентував важливість розвитку творчих навичок у працівників. Деніел Гоулман (Daniel Goleman), автор концепції емоційного інтелекту, ввів термін "емоційний інтелект" та продемонстрував його важливість у керівництві та розвитку особистості керівника.

Ключові слова: розвиток цифрових технологій, навички управління.

ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Олена Кіндратець

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Передісторія. Війна Росії проти України привела до появи багатьох проблем у сфері освіти. Однак ці проблеми стали й поштовхом до інновацій.

Матеріали та методи. Нині є література, в якій описані практики партнерства у сфері вищої освіти, нові форми й методи навчання, труднощі, які виникали та способи їх подолання тощо. Методами дослідження є аналіз, порівняння, спостереження.

Результат. Війна є часом випробувань для держави, її інститутів, в тому числі й для українських вишів. Стійкість вишів полягає не тільки у збереженні їх функціональності, але і здатності до інновацій, які сприяють збереженню та відновленню системи освіти. 1. Важливою інновацією стало партнерство вишів під час війни. Виші України надавали підтримку найбільш постраждалим, тим, які мали виїхати з зони бойових дій, окупованих територій. Допомога надавалася не зважаючи на конкурентні стосунки між вишами. Адже в умовах скорочення кількості абітурієнтів, існування кожного вишу прямо залежить від кількості студентів, що навчаються в ньому. 2. Цінним є досвід переміщених вишів, які отримали підтримку з боку міжнародних партнерів. Це формує нові можливості залучення до нових міжнародних інфраструктурних, дослідницьких проєктів, програм подвійних дипломів, академічної мобільності тощо. Ще однією формою збереження українських вишів є об'єднання декількох вишів при максимально

можливого збереженні кадрового потенціалу, традицій, напрацювань. 3. Запровадження онлайн форми навчання стало виходом з надскладної ситуації. Така форма навчання має як свої плюси, так і мінуси. Щоб зберегти належний рівень освіти та при наявності необхідних умов, як то наявність бомбосховищ, заняття проводяться в офлайн/онлайн режимі. 4. Разом з впровадженням онлайн навчання студентів, з'явилися й онлайн форми підвищення кваліфікації викладачів. Це розширило можливості набуття нових знань, навичок, компетенцій, а крім цього формування наукових спільнот, реалізації ними нових дослідницьких проєктів, поступу наукових досліджень.

Висновок. Збереження вишів є важливим завданням, оскільки від його виконання залежить відбудова держави після закінчення війни. Швидкість відбудови держави залежить від того наскільки вдасться зберегти інтелектуальний потенціал держави, можливість його відтворення. Нині відбувається пошук нових форм навчання.

Ключові слова: освіта, вища освіта, партнерство у сфері освіти, онлайн/офлайн освіта.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Ірина Козачок

Запорізький електротехнічний фаховий коледж НУ «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна

Анотація. У наш час зростає значення впровадження сучасних комп'ютерних технологій у всі сфери людського життя. Це особливо відчутно в освіті, де вони перетворюють навчання, надаючи нові можливості як викладачам, так і студентам, використовуються у різних предметних областях та на різних рівнях освіти. В Україні відбувається реформа освітньої системи, яка спрямована на інтеграцію в глобальний інформаційно-освітній простір. Це супроводжується істотними змінами в організації навчального процесу, який має відповідати сучасним технічним можливостям.

Матеріали і методи. Для аналізу використано загальнофілософські методи, узагальнення, моделювання і прогнозування, кроскультурного аналізу.

Результати. Інформаційні технології змінюють спосіб навчання, переходячи від традиційного репродуктивного підходу до креативної моделі. Розвиток як традиційних, так і нових технологій ґрунтується на принципах додатковості і взаємодії, що відкриває нові можливості для освітнього середовища. Ці нові виміри освіти, асоційовані з глобальними процесами в реальному часі, включають в себе повний спектр освітніх технологій. Мультимедійні технології, що дозволяють інтегрувати, обробляти та відтворювати різні типи сигналів та інформаційні середовища за допомогою комп'ютера, відомі своєю універсальністю. Нові мультимедійні засоби, які використовують аудіо-візуальний формат, відкривають можливості, недосяжні для традиційних підручників. Заняття з використанням інформаційних технологій можуть мати різні форми: від лекційно-бесідних занять з використанням комп'ютера як візуального допоміжного засобу до проведення досліджень та практичної роботи. Найбільш ефективним використанням комп'ютера на заняттях є для: введення нового матеріалу; контролю фронтальних самостійних робіт; відпрацювання навичок та вмінь; організації дослідницької діяльності. Застосування комп'ютера дозволяє і викладачу, і студенту контролювати хід засвоєння нового навчального матеріалу, формування необхідних умінь. У студентів розвиваються навички самоконтролю, спільної (групової) роботи, своєчасно визначати помилки, усувати їх і навіть попереджувати їх появу (Ставицька). Це включає в себе використання комп'ютерів, Інтернету, програмного забезпечення для навчання, відеоуроки, віртуальні лабораторії та інші інтерактивні засоби.

Ключові слова: інформаційні технології, комп'ютер, сучасний освітній простір.

МЕТОДОЛОГІЧНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСГУМАНІЗМУ

Андрій Косс

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Дисертація базується на діалектико-синергетичній концепції з урахуванням формування гуманістичних спрямованостей (тенденцій) та джерел внутрішніх та зовнішніх змін людини як тілесної системи. Методологія постановки наукового дослідження базується на основі єдності еволюції гуманізму та трансгуманізму, в якому трансгуманізм є кінцевим результатом еволюційних змін та досягнень гуманізму. Кожна форма гуманізму має свій конкретно історичний і соціальний характер і базується на основі загальних вимог до людини та різного роду його відносин, які склалися в епоху, що розглядалася. Його визначеність пов'язана з виділенням емпатичної складової гуманізму. У цій роботі трансгуманізм розглядається похідною гуманізму, соціально-культурних, технологічних та наукових досягнень суспільства і виступає своєрідною матрицею розуміння людини та вектора подальшого її розвитку через удосконалення тілесності як спрямованої взаємодії матеріального й духовного. Сучасному трансгуманізму присвячено багато робіт, але в них він зазвичай пов'язаний з провідними технологічними процесами, які, можливо, використовувати у перетвореннях людини. У цій дисертаційній роботі зроблено спробу довести, що трансгуманізм є результат еволюції соціальних і гуманістичних спрямованостей розвитку, виявити його історичні форми, показати їх взаємозв'язок та вплив на встановлення меж існування та розуміння людини кожною її історичною формою. У роботі також розкриваються особливості становлення сучасної трансгуманістичної парадигми, яка базується на наукових досягненнях.

Ключові слова: методологія, трансгуманізм.

ЗЕЛЕНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Ірина Коломоєць

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Зелені інновації відіграють ключову роль у сталому суспільному розвитку через свою спроможність забезпечувати ефективність використання ресурсів, зменшення викидів шкідливих речовин та сприяння екологічній збалансованості. Зелені інновації відіграють критичну роль у сталому суспільному розвитку, забезпечуючи екологічну, економічну та соціальну стійкість для майбутніх поколінь.

Методика та методи. Використовуються методи системного, аксіологічного, загальнофілософського аналізу. Соціально-філософський аналіз зелених інновацій як чинник сталого суспільного розвитку дозволяє показати роль зелених технологій, значення цінностей та їх співвідношення з природним середовищем.

Результати дослідження. Сучасне суспільство стикається з проблемами екологічної нерівності, коли негативні впливи промислового виробництва та споживання найбільше відчувають вразливі соціальні групи. Зелені інновації мають сприяти екологічній справедливості, забезпечуючи доступ до чистого середовища для всіх. Розвиток зелених технологій вимагає врахування етичних та моральних аспектів, таких як повага до природи, справедливість та взаємна допомога. Цінності сталого розвитку повинні стати основою для впровадження зелених інновацій. Важливою складовою зелених інновацій є участь громадськості у прийнятті рішень та розвитку нових технологій. Реалізація зелених інновацій повинна враховувати культурні особливості та традиції різних спільнот. Інновації повинні бути прийнятними та відповідати цінностям та потребам різних культурних груп. Зелені інновації повинні сприяти побудові справедливого та гармонійного суспільства, де люди мають можливість розвиватися та

вдосконалювати якість свого життя, не шкодячи навколишньому середовищу. Зелені інновації потребують глибокого соціально-філософського аналізу для того, щоб забезпечити їхню відповідність цілям екологічної, економічної та соціальної стійкості. Соціально-філософський аналіз підкреслює важливість врахування не лише технологічних аспектів, але й етичних, соціокультурних та екологічних вимірів зелених інновацій для досягнення сталого суспільного розвитку.

Ключові слова: зелені інновації, технологій, економічну та соціальну стійкість для майбутніх поколінь.

ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ТОВ "СЕРТИФІКАНТ" (УКРАЇНА)

Валерій Колюх

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Для вдосконалення консалтингових послуг з питань управління ТОВ "СЕРТИФІКАНТ" важливо розглянути: аналіз потреб клієнтів; розширення експертної команди; впровадження нових технологій; розробка індивідуальних стратегій; постійне навчання і розвиток персоналу; зосередження на якості та клієнтському досвіді; аналіз ринку та конкурентів; створення інноваційних рішень; залучення експертів; комунікація з клієнтами; оцінка та покращення процесів; персоналізований підхід; забезпечення якості.

Методика та методи. Для проведення аналізу консалтингових послуг слід використовувати різні методики та методи: SWOT-аналіз; PEST аналіз; аналіз портфеля продуктів/послуг: проектне управління; експертна оцінка; аналіз даних та статистика; дослідження ринку та клієнтів; аналіз потреб клієнтів; розширення експертності команди; впровадження нових технологій.

Результати дослідження. Напрями вдосконалення консалтингових послуг можуть бути різноманітні, вони можуть залежати від конкретного контексту бізнесу та потреб клієнтів. Напрямки, які можуть бути корисними для розвитку консалтингового бізнесу: Використання сучасних технологій, штучний інтелект, аналітика даних, автоматизація процесів та хмарні рішення, які можуть покращити ефективність та якість консалтингових послуг. Розвиток команди консультантів, щоб вони були експертами в різних галузях та областях бізнесу. Зосередження на індивідуальних потребах кожного клієнта і розробка індивідуальних стратегій та рішень для кожного проекту. Розглянути можливість співпраці з іншими компаніями або фахівцями в суміжних галузях. Світ бізнесу постійно змінюється, тому важливо для команди постійно навчатися та розвиватися. Забезпечити високу якість послуг та позитивний клієнтський досвід. Створити механізми зворотного зв'язку з клієнтами та регулярно оцінювати їх задоволеність.

Ключові слова: ефективності консалтингової роботи, послуг, бізнес-процеси.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 5.0

Sofia Koroliuk, Liudmyla Maliuta, Vitalii Rudan

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Тернопіль, Україна

Передумови. Повномасштабна війна в Україні створила нові виклики, але й водночас відкрила нові можливості для стимулювання економіки, у тому числі й внутрішнього туризму. Фактори глобалізації та індустріалізації, особливо в умовах кризи в Україні, формують нові підходи та цінності у суспільстві та підприємстві. Руйнування критичної енергетичної інфраструктури, як наслідок ракетних

ударів, екологічний тероризм з боку росії, демографічна криза – все це зумовлює виникнення стратегій відновлення країни та перехід до нового етапу Індустрії 5.0, націленої на сталий розвиток та соціальний аспект у перебудові економічної структури.

Матеріали та методи. Актуальні проблеми сталого розвитку України розглядали низка вітчизняних дослідників. Зокрема, Ю.І. Жук та І.О. Бухта відзначили взаємозв'язок між гостинністю та сталим розвитком і розкрили потенціал синергії цих двох концепцій. С.М. Колонтай та С.І. Атанасов досліджували управління сталим розвитком туристичної сфери в умовах невизначеності.

Висновок. Адаптація догм Індустрії 5.0 та цілей сталого розвитку є ключовим фактором відновлення та стимулювання туристичної галузі. Екотуризм, крафтовий та соціальний туризм мають набувати все більшої популярності через державну промоцію. Пропонуючи мандрівникам автентичні враження, сприяючи збереженню культурної спадщини та довкілля. Підтримка переміщених осіб, впровадження програм без бар'єрності для осіб з інвалідністю через створення нових робочих місць та навчання в сфері гостинності, що робитиме туризм більш інклюзивним та відповідальним. Співпраця з державою, місцевими громадами та бізнесом необхідна для розробки стратегії сталого розвитку туризму та створення інвестиційної привабливості через туристичну кластеризацію. Використання сучасних технологій для маркетингу та промоції екологічно відповідальних та соціально орієнтованих туристичних маршрутів допоможе зробити внутрішній туризм в Україні не лише популярним, але й етичним та вигідним для всіх учасників процесу. Практичні застосування можуть включати розробку рекомендацій для підприємств у сфері туризму щодо впровадження сталого розвитку та перехід до нової індустрії.

Ключові слова: сталий розвиток, внутрішній туризм, повоєнне відновлення, Індустрія 5.0, соціально-економічний розвиток.

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сергій Костенко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Використання штучного інтелекту (ШІ) в управлінській діяльності може виявитися надзвичайно корисним і ефективним. ШІ може аналізувати великі обсяги даних швидше і ефективніше, ніж люди. Це допомагає управлінцям зробити більш обґрунтовані рішення, основані на точних аналітичних даних. Використання штучного інтелекту в управлінській діяльності може значно підвищити ефективність, точність та швидкість процесів управління.

Методика і методи. Методи прогнозування, моделювання, Agile-методології, які можуть використовувати алгоритми для передбачення майбутніх тенденцій на основі великих даних. Це допомагає управлінцям планувати і приймати стратегічні рішення заздалегідь.

Результати дослідження. Використання штучного інтелекту (ШІ) в управлінській діяльності може автоматизувати рутинні завдання та процеси, такі як управління запасами, аналіз документів, що звільняє час управлінців для більш стратегічних завдань. Системи штучного інтелекту можуть надавати рекомендації управлінцям при прийнятті рішень, аналізуючи інформацію та враховуючи встановлені критерії. ШІ може аналізувати дані для виявлення потенційних ризиків для організації та надавати рекомендації щодо їх управління. ШІ може аналізувати дані про споживачів та ринки для розробки більш ефективних стратегій маркетингу та реклами. Зважаючи на широкий спектр можливостей, що відкривається завдяки використанню штучного інтелекту в управлінській діяльності, важливо враховувати деякі виклики і обмеження: Штучний інтелект потребує великої кількості даних для навчання і прогнозування. Недостатність якісних даних або проблеми з їх збереженням можуть ускладнити впровадження систем ШІ. Алгоритми штучного інтелекту можуть бути складними і непрозорими, що

ускладнює розуміння того, як саме приймаються рішення, що може створювати проблеми з відповідальністю і етикою в управлінській практиці. Впровадження систем ІІІ часто потребує навчання персоналу для коректного використання цих систем, що може вимагати часу і ресурсів. Збільшення автоматизації і залежність від ІІІ може створювати нові ризики для безпеки даних і конфіденційності.

Ключові слова: штучний інтелект, управлінська діяльність, управлінські процеси, стратегічні рішення.

СТРАТЕГІЧНЕ ЛІДЕРСТВО КЕРІВНИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ ПРИСТОСУВАННЯ

В'ячеслав Кошелевський

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Стратегічне лідерство на виробничому підприємстві в умовах нестабільності є ключовим аспектом успішного управління. Однією з основних характеристик стратегічного лідерства є здатність пристосовуватися до змін в навколишньому середовищі, ефективно реагувати на них.

Методика та методи. Якщо методи - це засоби досягнення мети, то методика - це систематичний підхід до використання цих методів для досягнення конкретних цілей стратегічного лідерства керівника на виробничому підприємстві та пристосування до нестабільних умов.

Результати дослідження. Керівник повинен уважно вивчати економічні, соціальні, технологічні та політичні тенденції, які можуть впливати на діяльність підприємства. Це дозволить оперативно реагувати на зміни та адаптувати стратегії. Варто розробляти гнучкі стратегії, які можна швидко модифікувати або змінювати залежно від обставин. Це може включати швидкі зміни виробничих процесів, маркетингових стратегій або навіть продуктових ліній. Важливо залучати персонал до процесу прийняття рішень та розробки стратегій. Відкрита комунікація сприяє швидкому розповсюдженню інформації та спільному пошуку ефективних рішень. Стимулювання інновацій дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним у змінному середовищі. Керівник повинен створювати стимули для розвитку новаторських ідей та впровадження нових технологій. Навіть в умовах нестабільності важливо мати чіткий стратегічний план, який визначає мету підприємства та шляхи досягнення цієї мети. План повинен бути гнучким та можливим до коригування в залежності від змін на ринку. В умовах нестабільності підприємство потребує від керівника не лише стратегічного бачення, але й гнучкості, вміння швидко приймати рішення та ефективно керувати змінами. Важливо створити відкриту комунікаційну культуру, де персонал відчуває, що його думка важлива. Залучення персоналу до процесу прийняття рішень може призвести до інноваційних ідей та спільного розуміння поточних викликів.

Ключові слова: стратегічне лідерство, керівник, підприємство, нестабільні умови.

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ

Олена Крайнік

Національний університет «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна

Анотація. Тема інноваційних стратегій в управлінні бізнесом є актуальною, вона досліджує новітні підходи до створення та впровадження інноваційних стратегій, спрямованих на сталий розвиток організацій. При дослідженні цієї тематики аналізуються важливі аспекти, такі як використання дизайн-мислення, аналітика даних, інноваційна культура в організації та інші підходи до створення інноваційного середовища в компанії.

Матеріали і методи. Для аналізу використано різноманітні матеріали і методи для збору та аналізу даних, такі як: літературний аналіз, емпіричні дослідження, аналітичні методи, кейс-стаді, системний підхід. Ці методи та матеріали спільно допомагають розкрити сутність, особливості та ефективність інноваційних стратегій в управлінні бізнесом.

Результати. Інновації в управлінні бізнесом – це ключовий елемент для сталого розвитку організацій у сучасному світі. Створення та впровадження інноваційних стратегій вимагає не лише технологічних рішень, але й нових підходів до управління та культури підприємства. Однією з основних новітніх практик є впровадження дизайн-мислення в процес розробки стратегій. Це підходить для того, щоб розглядати проблеми не лише з точки зору технічних можливостей, а й з урахуванням потреб та очікувань клієнтів і співробітників. Такий підхід сприяє створенню інноваційних продуктів та послуг, які дійсно відповідають на ринкові потреби. Інший важливий аспект інноваційних стратегій – це використання аналітики даних для прийняття управлінських рішень. Аналіз великих обсягів даних дозволяє виявляти тенденції, прогнозувати ризики та визначати можливості для покращення ефективності бізнесу. Не менш важливою є інноваційна культура в організації. Створення стимулюючого середовища, де співробітники відчують відповідальність за пошук нових ідей та вдосконалення процесів, сприяє активному впровадженню інноваційних стратегій. Усі ці підходи разом формують інноваційну стратегію, яка сприяє сталому розвитку організацій, забезпечуючи їм конкурентні переваги та здатність адаптуватися до змін у сучасному бізнес-середовищі. **Висновки.** Інноваційні стратегії в управлінні бізнесом виявляються ключовим елементом для досягнення сталого успіху та розвитку організацій у сучасному світі. Дослідження та аналіз різноманітних підходів до створення та впровадження інновацій дозволяють зрозуміти, що успішні інновації вимагають не лише технологічних змін, але й стратегічного управління, культурних змін у компанії та здатності адаптуватися до змін у бізнес-середовищі.

Ключові слова: інноваційні стратегії, дизайн-мислення, інноваційна культура.

ВІЗУАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ В ПРОСУВАННІ ІМІДЖУ СТІЙКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Наталія Крохмаль

Державний торговельно-економічний університет, Київ, Україна

Передісторія. Впровадження практик сталого розвитку в діяльність організації сприяє отриманню конкурентних переваг на ринку, збільшує її економічні та соціальні ефекти, позиціонує її як соціально відповідальну організацію, що опікується зовнішнім середовищем, природою, використовує екологічно-та енергозберігаючі технології, співпрацює зі стейкхолдерами тощо. Зовнішнім проявом діяльності організації є її позитивно сформований імідж, що вимагає постійної підтримки. Одним із способів такої підтримки є засоби візуальної соціології.

Матеріали та методи. Візуальні засоби комунікації на сайтах організацій, їх сторінках у соціальних мережах та опублікованих звітах зі сталого розвитку – матеріали для аналізу просування іміджу організації. Ключову роль у такому аналізі можуть відіграти засоби візуальної соціології – фотографії, малюнки, відео, презентації, реклама тощо, за допомогою яких можна оцінити сприйняття іміджу організації споживачами.

Результати. Якісний візуальний контент з характеристикою заходів організації у реалізації Цілей сталого розвитку є ефективним засобом для вивчення візуальною соціологією. Завдяки фотографіям, відео, рекламі тощо, які презентують результати діяльності організації зі сталого розвитку, і використовуються у просуванні її іміджу, можна: простежити еволюцію впровадження практик сталого розвитку в організації; визначити потенційні групи споживачів, на які робить акцент організація, та хто з них поділяє цінності, уявлення, норми щодо сталого розвитку, що просуває організація; проаналізувати рівень впровадження практик сталого розвитку у внутрішнє середовище організації через призму

соціальних та культурних характеристик; визначити наскільки засоби візуальної соціології формують певний культурний і соціальний контекст у просуванні іміджу організації, формують громадську думку про організацію; відстежити усі можливі інтеракції між організацією і споживачами щодо впровадження практик сталого розвитку та їх відображення у просуванні іміджу організації тощо.

Висновок. Засоби візуальної соціології є ефективними методами дослідження просування іміджу організації щодо впровадження практик сталого розвитку, завдяки яким можна сформулювати позитивну громадську думку, залучити нових клієнтів та позиціонувати себе як соціально відповідальну організацію.

Ключові слова: візуальна соціологія, імідж, організація, сталий розвиток.

ІНТЕРНЕТ ЯК НОВА НАДНАЦІОНАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ «ЦИФРОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

Андрій Крупа

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Інтернет стає новою наднаціональною сутністю, відображає важливі зміни в сучасному світі, сьогодні перетворився на важливу складову сучасного глобального спілкування, економіки та культури. Терміни як "цифрова глобалізація" та "кіберпростір" постійно нагадують нам про руйнівний вплив Інтернету на традиційні кордони та національні ідентичності.

Методи та методологія. Технологічні методи охоплюють аналіз технічних аспектів Інтернету, таких як мережева архітектура, протоколи зв'язку, кібербезпека, аналіз великих даних.

Результати дослідження. Інтернет об'єднує мільярди людей, надаючи їм доступ до інформації, товарів та послуг, забезпечує платформу для спілкування, співпраці та обміну ідеями без меж країн та континентів. Багатонаціональні компанії, такі як Google, Facebook та Amazon, мають величезний вплив на економіку та політику різних країн, що підкреслює глобальний характер Інтернету. Разом з цими перевагами виникають і виклики - розповсюдження дезінформації, порушення приватності та кіберзлочинність є серйозними проблемами, які виникають в контексті «цифрової глобалізації». Хоча Інтернет сприяє зближенню світу та розвитку глобальної спільноти, він викликає нові питання, які потребують вирішення. Позитивні сторони Інтернету: глобальне спілкування та співпраця; доступ до інформації з будь-якої точки світу; можливість робити бізнес на міжнародному рівні; платформа для обміну ідеями та культурного діалогу. Негативні сторони: розповсюдження дезінформації; збільшення залежності від Інтернету створює загрози для приватності та безпеки; загрози кібератак, які можуть мати серйозні наслідки для інфраструктури, економіки та суспільства; не всі люди мають рівний доступ до цієї технології через фінансові, географічні або інші обмеження. Інтернет забезпечує небачену раніше можливість зв'язку між людьми з усього світу, що сприяє співпраці, обміну думками та ідеями, розвитку міжкультурного розуміння; відкриває безліч можливостей для бізнесу, включаючи глобальну торгівлю, електронну комерцію, рекламу та маркетинг, розвиток нових технологічних стартапів. Інтернет став невичерпним джерелом знань, що революціонізує підхід до освіти та навчання.

Ключі слова: інтернет, «цифрова глобалізація», наднаціональна реальність.

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГІЙ НА ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Наталія Кутузова, Анна Горбунова

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Предісторія. У сучасному фінансовому секторі ми можемо відчувати значний вплив технологічних інновацій, зокрема штучного інтелекту (ШІ) та блокчейн технологій. Ці інструменти дозволяють забезпечувати більш точні прогнози, надійність та оптимізацію процесів у фінансовому плануванні.

Матеріали та методи. Для написання тез було використано ряд наукових джерел, що досліджують вплив технологічних інновацій на фінансове планування, основні джерела інформації включають наукові статті та журнали.

Результати. У фінансах штучний інтелект означає застосування технологій, зокрема алгоритмів машинного навчання, для підвищення ефективності, точності і швидкості виконання фінансових завдань, таких як аналітика даних, прогнозування, управління інвестиціями, управління ризиками, виявлення шахрайства та обслуговування клієнтів. ШІ автоматизує традиційні банківські процеси, поліпшує розуміння фінансових ринків і створює способи залучення клієнтів, імітуючи людський інтелект. Найголовнішими перевагами ШІ у фінансовому плануванні є такі аспекти: дозволяє планування в режимі реального часу завдяки швидкому виявленню прихованих можливостей, уникаючи можливих ризиків; підвищення операційної ефективності; зменшення впливу «людського фактору» при введенні даних; може постійно сканувати ваші дані на предмет потенційних проблем, таких як ризики чи аномалії; розкриває приховані тенденції та зв'язки у фінансових даних, надаючи цінну інформацію, що могла бути не помічена або не осмислена людиною. Блокчейн технології дозволяють створювати безпечні та надійні фінансові системи, що зменшують витрати часу на проведення операцій. Блокчейни сприяють зменшенню ризиків шахрайства, завдяки ним можна зробити дані в будь-якій галузі незмінними. За допомогою такого інструменту можна створити ефективні механізми перевірки та підтвердження транзакцій, що забезпечить стабільність та надійність фінансових операцій. Даний інструмент дозволяє алгоритмам ШІ аналізувати та зберігати конфіденційні фінансові дані, адаптуючи фінансові плани в режимі реального часу без потреби оновлень, що вводяться вручну. **Висновок.** Застосування штучного інтелекту та блокчейн технологій відкриває широкі перспективи у покращенні фінансового планування для різних типів підприємств.

Ключові слова: штучний інтелект, блокчейн, фінансове планування, оптимізація, ефективність, прогноз, надійність даних.

АКУМУЛЯТОРНІ СИСТЕМИ ЗБЕРІГАННЯ ЕНЕРГІЇ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ЗРУЙНОВАНОЇ ГЕНЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Роман Кучерявий

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Передісторія. Масові ракетні обстріли України з боку росії призвели до значних пошкоджень енергосистеми, в тому числі руйнації теплових та гідроенергетичних потужностей, що викликало значні труднощі при згладжуванні пікових навантажень. В умовах вразливості крупних енергогенеруючих об'єктів під час війни, а також великих строків їх відбудови, акумуляторні системи зберігання енергії разом із високоманевреними генеруючими потужностями можуть розглядатись у якості альтернативи.

Матеріали та методи. Досліджено статистичні дані використання акумуляторних систем зберігання енергії та гідроакумуляуючих споруд у комунальному господарстві США, і прогнозні сценарії Національної лабораторії відновлюваної енергетики США, щодо зниження вартості капітальних витрат на спорудження систем зберігання енергії. Проаналізовано інвестиційні проекти ПАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»,

щодо модернізації ГЕС і будівництва ГАЕС, та досвід закордонних компаній з будівництва акумуляторних систем зберігання енергії. На підставі отриманих даних визначено та порівняно вартість будівництва 1 кВт/год встановленої потужності для різних типів генерації. Прораховано можливості компенсації втрат енергосистеми України від руйнування Каховської ГЕС за рахунок уведення в експлуатацію сонячних електростанцій доповнених акумуляторними системами зберігання енергії. Розглянуто можливість вводу в експлуатацію акумуляторних систем зберігання енергії на додаток до високоманеврених генеруючих потужностей, з урахуванням вимог воєнного часу щодо розосередження виробництва електроенергії, зниження вартості капітальних витрат на спорудження систем зберігання енергії.

Висновок. Розвиток технологій дозволяє акумуляторним системам зберігання енергії дедалі більше конкурувати із гідроакumuлюючими системами. Загроза знищення або суттєвого пошкодження великих електростанцій внаслідок збройної агресії росії проти України змушує до розосередження виробництва електроенергії, яке може бути реалізовано за допомогою високоманеврених генеруючих потужностей та акумуляторних систем зберігання енергії. У процесі впровадження систем зберігання енергії українська держава має перетворитись зі спостерігача на рушійну силу.

Ключові слова: пікові навантаження, акумуляторні системи зберігання енергії, гідроакumuлюючі споруди, високоманеврені генеруючі потужності, розосередження виробництва електроенергії.

ПОДАТКОВИЙ РИЗИК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

А. П. Кущик, Х. А. Золотова, Є. Г. Горовой

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Передісторія. Податкова система України еволюціонує, що підкреслюється реформуванням Державної фіскальної служби. Ці зміни спрямовані на мінімізацію податкових ризиків, хоча і не виключають їх повністю. Згідно з п. 1.221 ст. 14 Податкового кодексу України, податковий ризик – «ймовірність недекларування (неповного декларування) платником податків податкових зобов'язань, невиконання платником податків іншого законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи». У березні 2022 року введено мораторій на податкові перевірки для платників податків. Однак згідно зі законодавством, з 1 грудня 2023 року до 31 грудня 2024 року планується проведення планових податкових перевірок для платників податків у галузях, що включають виробництво та/або реалізацію піддакцизної продукції, організацію азартних ігор (гральний бізнес) та надання фінансових або платіжних послуг. Наявні нові критерії для включення підприємств до плану перевірок за результатами 2021 року.

Матеріали та методи. Законодавство визначає податковий ризик як ймовірність недекларування податків. Запроваджено мораторій на податкові перевірки в березні 2022 року, але з 2023 року плануються планові перевірки виробничих сфер і сфери послуг. Введено нові критерії для підприємств.

Результати. Планові перевірки відновлюються в умовах невизначеності, що вказує на низьку ефективність цього процесу та відсутність системи управління податковими ризиками. Реформи податкової системи не усувають податкові ризики повністю, збільшуючи тягар для підприємств.

Висновок. Необхідно вдосконалити законодавство, підвищити ефективність податкових перевірок та розробити механізми моніторингу та управління податковими ризиками для зменшення навантаження на підприємства і збільшення стабільності економіки.

Ключові слова: податковий ризик, податкові перевірки, реформа податкової системи, мораторій на перевірки.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Артем Линник

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Оптимізація процесів управління персоналом-це стратегічний підхід до організації та використання ресурсів людського капіталу з метою досягнення максимальної ефективності та продуктивності. Оптимізація процесів управління персоналом є важливим стратегічним кроком для будь-якої організації у використанні її ресурсів людського капіталу, ефективного використання навичок, знань, досвіду та потенціалу працівників для досягнення цілей. **Методика та методи.** Для дослідження використовується data-орієнтований підхід, що включає застосування аналітики даних для аналізу даних про персонал з метою виявлення тенденцій, виявлення проблемних ситуацій та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Результати дослідження. Оптимізація включає в себе кілька ключових аспектів: Розробка стратегій управління персоналом, які відповідають стратегічним цілям компанії. Це включає аналіз потреб у персоналі, розробку планів розвитку персоналу та стратегій утримання ключових талантів. Здійснення ефективного підбору та найму працівників, які відповідають потребам організації та культурі підприємства. Це може включати в себе використання новітніх методів підбору, таких як аналіз даних та інструменти штучного інтелекту. Забезпечення можливостей для розвитку та навчання працівників, щоб вони могли розвивати свої навички та компетенції відповідно до потреб організації. Створення системи відповідальності та мотивації, яка стимулює працівників до досягнення високих результатів та внесення максимального внеску у розвиток компанії. Використання систем оцінки працівників для оцінки їхньої продуктивності та внеску у досягнення цілей організації. Використання спеціалізованих цифрових платформ для керування всіма аспектами управління персоналом, включаючи найм, тренінги, оплату праці, які можуть використовуватися для розробки індивідуальних планів розвитку та прийняття рішень з управління персоналом, оптимізації управління персоналом у добу цифровізації. **Висновки.** Оптимізація процесів управління персоналом сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності організації шляхом максимального використання потенціалу співробітників.

Ключові слова: управління персоналом, оптимізація, людський капітал.

ТУРИСТИЧНІ ПОСЛУГИ ЯК АКТИВАТОРИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Наталія Лохман¹, Тетяна Берідзе², Аліна Бугра²

¹Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Кривий Ріг, Україна

²Криворізький національний університет, Кривий Ріг, Україна

Передісторія. Туризм є однією з високорентабельних галузей економіки, яка найдинамічніше розвивається та виступає в числі найважливіших чинників соціально-культурного прогресу, що сприяє підвищенню рівня й якості життя населення багатьох країн світу. Загалом, туризм є галуззю стратегічного значення. Ефективне просування туристичних послуг забезпечує розвиток регіонів в сучасних умовах.

Матеріали та методи. Забезпечення розвитку певного регіону за рахунок активізації туристичних послуг – складна, багатогранна проблема. Вирішення цієї проблеми залежить як від природно-рекреаційних можливостей та ресурсного потенціалу регіону так і від зусиль з просування туристичних послуг як з боку туристичних підприємств, так і з боку місцевої громади.

Результати. Існує ряд недоліків, які гальмують розвиток туристичних послуг регіонів, а саме: високий ступінь зношеності і низька якість більшої частини об'єктів розміщення; нестача кваліфікованих

кадрів і неконкурентоспроможна якість сервісу, а також незначна популярність туристичних об'єктів і відсутність системи просування. Результатом реалізації завдань щодо просування туристичних послуг має стати покращення соціально-економічних показників розвитку регіонів й побудова привабливого туристичного бренду регіонів України.

Висновок. Просування туристичних послуг слід вважати одним із пріоритетних завдань, які стоять як перед туристичними підприємствами та підприємствами туристичної інфраструктури, так і перед місцевими органами влади туристичних компаній. Перспективами подальших досліджень є визначення детермінаційних зв'язків між показниками розвитку туристичних послуг та показниками розвитку регіонів в цілому.

Ключові слова: туристичні послуги, регіони, туристична галузь, програма розвитку.

МАРКЕТИНГ ІННОВАЦІЙ В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ

Ольга Мазур

Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна

Передісторія. Підприємства соціокультурної сфери в часи турбулентності набувають особливої ролі, оскільки забезпечують культурний та моральний розвиток суспільства. Вони допомагають людям фокусуватись на збереженні морально-етичної стабільності, забезпечують рекреаційну функцію, зміщують фокус з викликів зовнішніх обставин на культурно-естетичні імперативи.

Впровадження інновацій в умовах сьогодення є одним із основних факторів успішності суб'єкта господарювання на ринку. Соціокультурна сфера розвивається так стрімко, що підприємства мають оперативно реагувати на зовнішню мінливість, гнучко адаптуватись під тренди, моду, вплив акторів інформаційного простору у відповідь на запит споживачів соціокультурного продукту.

Матеріали та методи. Дослідження маркетингу (в тому числі в соціокультурній сфері) та маркетингу інновацій представили такі науковці як В. А. Москаленко, Л. С. Ладонько, О. Г. Воронко, Т. Л. Короткова, А. В. Власов, З. М. Остропольська та інші.

Результати. Інновація – це щось нове, нетрадиційне, покликане покращити наявний стан речей, процесів або технологій. Впровадження інновацій передбачає використання новітньої техніки чи технології, організації виробництва та збуту продукції та інше, що дозволяє бути конкурентоспроможними; використання нових підходів до організації праці та управління, що охоплює не тільки окремо взятую компанію, а й галузь загалом; новий вид монтування, виробництва та реалізації товарів, унаслідок якого керівник і його підприємство здобувають переваги над конкурентами; використання додаткових ресурсів у виробництві, які забезпечать зміну технологій. В Україні впровадження соціокультурних інновацій призводить до стимулювання соціокультурної сфери на основі використання закордонного досвіду; зміщення цільових аудиторій; популяризація українського культурного продукту як в Україні, так і поза її межами. Маркетинг соціокультурних інновацій має супроводжувати активність суб'єктів означеної сфери на всіх етапах їх діяльності. Він включає дослідження ринку, моніторинг конкурентних переваг на основі інновацій, аналіз запиту/очікувань споживачів соціокультурного продукту, впровадження інноватики у виробничий процес та реалізацію послуг, використання інформаційних технологій, просування актуальних цінностей, реалізацію збуту.

Ключові слова: маркетинг, інновація, соціокультурна сфера, соціокультурний продукт, соціокультурна інновація, маркетинг інновацій.

ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ВМИРИ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Вікторія Мар'єнко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Епістемологічні виміри взаємодії людини та інформаційних технологій в умовах цифровізації відображаються у способі, яким люди сприймають, обробляють, розуміють та використовують інформацію у цифровому середовищі. Це включає в себе не лише технічні аспекти використання технологій, але й вплив цифрових засобів на спосіб мислення, сприйняття світу та формування знань (Мар'єнко, 2021).

Методика та методи. Для дослідження використовується інформаціологічний та data-орієнтований підхід, які допомогли показати, як інформація переходить у знання та яким чином, людина взаємодіє з інформаційно-комунікативними технологіями.

Результати дослідження. Одним з епістемологічних вимірів є доступ до інформації. Завдяки цифровізації ми маємо безпрецедентний доступ до величезного обсягу інформації через Інтернет та інші цифрові медіа. Це розширює можливості отримання знань, але також створює проблему фільтрації та оцінки достовірності інформації. Ще одним важливим виміром є вплив цифрових технологій на процеси мислення та розуміння. Наприклад, користування соціальними мережами може впливати на формування поглядів людини через фільтрацію інформації та алгоритмічне відображення контенту. Також інтерактивність цифрових медіа може змінювати спосіб сприйняття та усвідомлення інформації. Епістемологія вивчає природу знання, його походження, обґрунтування та обмеження.

Походження знання через інформаційні технології: Як інформаційні технології впливають на способи, якими люди отримують знання? Як це впливає на сприйняття та розуміння інформації? Поняття цифрової грамотності також стає важливим аспектом епістемологічних вимірів. Людина повинна володіти не лише технічними навичками користування цифровими інструментами, але й уміти критично ставитися до інформації. Важливо враховувати етичні аспекти використання інформаційних технологій, збір та обробка персональних даних, алгоритмічне прийняття рішень та інші аспекти цифрової діяльності можуть мати великий вплив на права та свободи людини. Ця тема дозволяє вивчити складні взаємозв'язки між людиною та інформаційними технологіями, зокрема через призму того, як ці взаємодії впливають на процес формування знань.

Ключові слова: епістемологія, взаємодія людини, інформаційних технологій.

ФОРСАЙТ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ

Наталія Метеленко, Валентина Воронкова

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Форсайт мережевої економіки базується на комп'ютерній мережі і орієнтована на сучасні інформаційні технології. Вона стосується піднесення та швидкого зростання індустрії комп'ютерних інформаційних технологій, включає підйом і швидкий розвиток усієї індустрії високих технологій, заснованої на сучасних комп'ютерних технологіях, викликану шляхом просування та застосування високих технологій.

Матеріали і методи. Мережева економіка проаналізована за допомогою методів – соціометрії, аналізу граф, моделювання ризиків, фінансових потоків, що включає в себе вивчення можливих майбутніх сценаріїв і трендів.

Результат дослідження. Мережева економічна форма базується на Інтернеті та характеризується інформацією, її провідною галуззю є галузь інформаційних технологій (ІТ), сформована на розвиток мережових технологій, виступає як найбільш концентроване втілення економіки інформаційного суспільства. Якщо перший підхід визначає мережеву економіку в межах мережі та її галузей, то другий вказує на впливи мережі на всю економіку, її економічного розвитку з точки зору макроекономіки. Мережа розвивається як технологія, яка трансформує економіку - від виробництва до продажу продукції, від руху капіталу до торгівлі цінними паперами, від практики до теорії. Мережеву економіку не можна розуміти як чисто «віртуальну» економіку, незалежну від традиційної економіки і повністю протилежну традиційній економіці. Мережева економіка базується на інформатизації національної економіки, покладається на внутрішні та зовнішні інформаційні ресурси підприємства для здійснення динамічної господарської діяльності. Мережева економіка є результатом «вибухового» розвитку сучасних інформаційних технологій і глобальної інформаційної мережі, позначеної комп'ютерами, супутниковим зв'язком, оптичним кабелем зв'язку, цифровими технологіями. **Висновки.** Форсайт мережевої економіки включає у себе оцінку та аналіз можливих тенденцій, викликів і можливостей, що виникають у зв'язку з розвитком мережевої економіки, включаючи визначення стратегій для успішної адаптації до цього середовища.

Ключові слова: форсайт мережевої економіки, традиційній економіці.

КОНФЛІКТОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сергій Мирошниченко

Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна

Передісторія. Діяльність менеджера соціокультурної сфери відноситься до професій у системі «людина-людина», а отже пов'язана з спілкуванням. Взаємодія між людьми може носити різний характер, у тому числі і конфліктний. Тому у системі професійної підготовки бакалаврів з менеджменту соціокультурної діяльності передбачена навчальна дисципліна «Конфліктологія».

Матеріали та методи. Структура навчальної дисципліни «Конфліктологія» умовно розділена на два блоки – методологічний та теоретичний. У першому передбачається вивчення історії становлення конфліктологічних знань, суті, структури, причин, функцій конфліктів. Другий, теоретичний блок, зосереджений на вивченні динаміки та управління конфліктом. Відповідно до змісту лекцій передбачені практичні та лабораторні роботи (останні являють собою самодіагностику студентів засобами різноманітних тестових та проєктивних методик таких, як опитувальник Томаса-Кілманна, «Психологічне кліматичне коло» та інших). Практичні заняття зосереджені на набутті майбутніми менеджерами практичних умінь та навичок в сфері конфліктології, тому тут пропонується метод розв'язання ситуацій (кейси). Так, наприклад, з теми «Динаміка конфліктів» студентам пропонується на основі опису реального конфлікту визначити його фази та етапи. Також прикладом кейсу є практичне заняття на тему «Аналіз конфліктної взаємодії», теоретичною основою якого виступає одна з структурних формул конфлікту – так званий закон ескалації конфліктогенів. Студентам пропонується на основі власного досвіду конфліктної взаємодії заповнити дві таблиці: «Конфліктогени щодо мене» та «Мої конфліктогени». В першій таблиці наводиться ситуація, слова або дії як приклад відповідного типу конфліктогена; власна реакція на конфліктоген, а також можлива реакція, як варіант способу не реагувати конфліктогеном на конфліктоген. У другій таблиці – «Мої конфліктогени» - студенти наводять приклади власного використання

конфліктогенів (ситуацію, слова або дії) у взаємодії з іншими людьми, а також відповідь (реакцію) інших на конфліктоген.

Висновок. Кейси на основі особистого досвіду конфліктної взаємодії мають багато переваг. Мабуть найголовнішою є розпізнання конфліктогенів і на основі цієї вербалізації формування навичок неконфліктного спілкування.

Ключові слова: конфлікт, конфліктологічні знання, конфліктогени спілкування, практичні вміння.

МЕЖІ ЗРОСТАННЯ ТА ПОШУКИ СТРАТЕГІЙ ВИЖИВАННЯ

Віктор Міщенко

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Передісторія. Як відомо, проблемі «меж зростання» була присвячена доповідь відомого американського професора Денніса Медоуза яка безпосередньо була пов'язана з питаннями вичерпання ресурсів, розумного та узгодженого ведення світового господарства. В процесі власного розвитку людська цивілізація підходить до важливій межі – досягнення планетарного рівня існування. Така знаменна віха у цивілізаційному розвитку визначає не тільки високий рівень інтеграції світової економіки, але й природних меж цивілізаційного розвитку. Стають очевидними як вражаючі результати технічного розвитку, так і чітко усвідомлювані межі подальшої еволюції і можливості існування у майбутньому: «кінець історії» у символічному сприйнятті Френсіса Фукуями пробуває цілком реальні фізичні форми. Безумовно, для сталого розвитку важливими є різні компоненти, від яких залежить сучасне виробництво, орієнтоване на високі технології: вольфрам та літій, уран та молібден, платина та нікель та багато інших. Але для майбутнього існування безумовно необхідні два ресурси, від яких залежить само існування людства: вода та енергія. Якщо перший ресурсний компонент є умовою самого біологічного існування, оскільки вода розглядається як умова життя, то енергія важлива як для самого існування, так і для духовного та фізичного розвитку.

Матеріали та методи. Станом на квітень 2024 року населення Землі становить 8.10 мільярда людей.

Висновок. Людство має подолати складності перехідного періоду до створення планетарно-космічної цивілізації, коли у повній мере оволодіє нескінченним ресурсом енергії зірок. Тривалість цього періоду оцінюється у 150-200 років. Людство зможе вижити, якщо буде розуміти характер суперечностей перехідного періоду, необхідності реалізації заходів не тільки технологічного характеру, але й також певних стратегій у галузі соціальних, політико-правових відносин, у сфері демографії, формуванні культури потреб людини в освітній сфері. Отже, якщо буття визначає свідомість людство має планувати власні дії, характер свого розвитку з майбутнього. Для того, щоб зберегти життя на планеті Земля, існування розумі у Всесвіті, людство має розпочинати діяти вже сьогодні.

Ключові слова: впровадження невідновлюваних джерел, потреби у прісній воді, перспективи технологічного розвитку, геокосмічні технології.

НОВІ ЗАДАЧІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПЕРІОД ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Олександр Молчанов, Сергій Зубров

Сумського державного університету, Суми, Україна

Передісторія. В сучасних умовах глобальних турбулентностей логістика перестала бути другорядним фактором. Сьогодні логістика – це інструмент впливу на міжнародній економічній та політичній арені, а також предмет боротьби за можливий відповідний вплив у майбутньому. Війни змінюють логістику, але разом з тим, логістичні суперечки провокують війни. Логістика продуктів харчування, сировини та енергоресурсів стає не менш важливим фактором, ніж сама наявність природних запасів.

В ході дослідження використовувалися **методи** системного аналізу, експертних думок та аналітичний метод.

Результати. Боротьба за вигідні позиції у світовій логістиці вже давно стала важливим чинником на міжнародній арені. Нестабільні геополітичні умови чи інші несприятливі фактори давно є лише вагомими критеріями при оцінці логістичного потенціалу регіону чи розробці бізнес-стратегії, а не чимось таким, що унеможливує бізнес-процеси. На тлі агресивних тій з боку європейських сусідів України, що вже стали її прямими конкурентами за європейські аграрні ринки, вкрай важливо розвивати відносини з країнами, що знаходяться на шляху до країн Центральної Азії. Цьому сприяє будівництво транспортних коридорів, таких як Грузія – Азербайджан на країни Центральної Азії. Неодмінно важливим для України є і проект з будівництва автомагістралі А7, що має поєднати Чорне море з автошляхами України і далі Польщі, де перетнеться з найважливішим інфраструктурним проектом Центральної та Східної Європи - Via Carpathica – магістраллю, яка з'єднає чорноморські порти з Середземним і Північним морями. На думку авторів, в середньостроковій перспективі Україна має приділити значну увагу розвитку стратегії peashoring в рамках проектів з відновлення. Наприклад, Мексика вже стала значною мірою альтернативою Китаю для США в плані розміщення виробничих потужностей. Як результат, терміни реалізації американських проектів скоротилися на 70%, а Мексика стає однією з найбільш розвинутих країн у регіоні. **Висновки.** Лише своєчасне визначення ключових тенденцій, що формують коло потенційних загроз і можливостей, ефективне залучення сучасних розрахункових та прогнозних технологій, лобювання державних інтересів на політичній арені і неодмінно виважений ризик – здатні забезпечити ефективну адаптацію до бурхливих трансформацій.

Ключові слова: логістичний менеджмент, глобальні турбулентності, інфраструктурні проекти, peashoring, сфера логістики.

ЦИФРОВИЙ ГУМАНІЗМ: ПРИНЦИПИ ТА ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ЕРИ

Віталіна Нікітенко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Етика цифрового гуманізму включає в себе набір принципів, які ставлять за мету збереження гуманності, свободи, гідності в контексті цифрового розвитку. Цифровий гуманізм спирається на основні цінності гідності, поваги до особи, емпатії, ставить людину в центр технологічного розвитку, щоб інновації служили благополуччю та добробуту всіх членів суспільства.

Результати дослідження. Цифровий гуманізм вимагає постійного обговорення, вдосконалення та впровадження етичних стандартів, які забезпечують, що технології служать людям і сприяють гармонійному розвитку суспільства. Це вимагає поєднання технологічного розвитку з етичними принципами та гуманістичними цінностями. Цифровий гуманізм включає такі принципи: Забезпечення доступності та зрозумілості цифрових технологій і процесів для всіх користувачів - відкритість даних,

алгоритмів та процесів прийняття рішень. Гарантування рівних можливостей та обмеження виникнення цифрових нерівностей, включаючи доступ до технологій, захист приватності та безпеку даних. Покладання відповідальності на розробників та впроваджувачів цифрових рішень за наслідки їх дій - етичне проектування технологій та врахування потенційних негативних наслідків для суспільства. У той же час цифровий гуманізм стикається з викликами: Зростання обсягів даних та їх цифрова обробка вимагають збільшеної уваги до захисту приватності та забезпечення безпеки користувачів. Алгоритмічне прийняття рішень може призвести до посилення соціальних нерівностей та дискримінації. Впровадження штучного інтелекту в різні сфери життя супроводжується великими етичними питаннями, такими як автономія та відповідальність роботів, безпека та захист даних, відповідальне використання алгоритмів. Забезпечення того, щоб кожен мав рівний доступ до цифрових технологій та ресурсів, можливість використовувати їх без перешкод. При проектуванні та впровадженні цифрових технологій важливо брати до уваги потреби та перспективи користувачів, що означає врахування психологічних аспектів взаємодії з технологіями. Цифровий гуманізм вимагає розробки екологічно стійких технологій та стратегій використання з мінімальним негативним впливом на навколишнє середовище.

Ключові слова: етика, гуманізм, цифрова обробка.

СТВОРЕННЯ СПРАВЕДЛИВОГО Й РІВНОГО ДОСТУПУ ДО РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ВСІХ ГРОМАДЯН ЯК ПОКАЗНИК СУЧАСНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Л. Г. Олейнікова¹, Алла Череп², С. С. Аношина²

¹ДННУ «Академія фінансового управління», Київ, Україна

²Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Передісторія. За останні десятиліття ЄС зосередив свою увагу на протидії дискримінації у сфері зайнятості, впроваджуючи широкий спектр законодавчих та політичних заходів, що спрямовані на забезпечення рівних можливостей для всіх громадян на робочому місці, незалежно від їхньої расової, етнічної, релігійної чи гендерної приналежності.

Матеріали та методи. Європейський досвід у боротьбі з цим явищем може бути важливим джерелом натхнення для інших країн, зокрема України, де це питання залишається одним із провідних. У цій статті ми розглянемо ключові аспекти європейського досвіду у боротьбі з дискримінацією на робочому місці, визначимо досягнення та виклики, які ще потребують уваги та вдосконалення, проаналізуємо можливі шляхи використання цього досвіду для подолання проблеми українського суспільства. **Результати.** Головною причиною такої дискримінації за статтю та віком у сфері зайнятості в Україні є історичний фактор. Україна протягом своєї історії пережила радянську окупацію, що призвело до поширення стереотипів та упереджень щодо певних груп населення. Радянська пропаганда підтримувала патріархальну модель сім'ї, де чоловік - годувальник, а жінка - домогосподарка. Це призвело до закріплення стереотипів про те, що жінки не здатні на рівні з чоловіками працювати на багатьох складних, відповідальних, високооплачуваних та престижних посадах. У таких умовах роботодавці зазвичай віддавали перевагу спеціалістам з досвідом та чоловікам. І, на жаль, більшість роботодавців наразі радянського загартування, які керуються нав'язаними у ті часи упередженнями. **Висновки.** Також є необхідним запровадження просвітницьких кампаній на законодавчому рівні, адже наше суспільство майже зовсім не знає свої права через їх перманентне пригнічення радянською владою. Варто розробити та провести масштабну інформаційну кампанію з метою підвищення обізнаності про проблему дискримінації у сфері зайнятості. Використовувати різні канали для поширення інформації, такі як школи, університети, телебачення, радіо, Інтернет, ЗМІ. Залучати до кампанії відомих людей, лідерів думок, громадські та правозахисні організації.

Ключові слова: зміцнити позицію, сучасної європейської держави, економічну кризу.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ МІЖ ЖІНКАМИ ТА ЧОЛОВІКАМИ НА ЗАСАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Л. Г. Олейнікова¹, Д. Лаврененко²

¹ДННУ «Академія фінансового управління», Київ, Україна

²Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Передісторія. З огляду на найбільш видимі проблеми дискримінації за статтю та позитивну статистику щодо викорінення ущільнень прав жінок у прийнятті рішень, можемо зробити висновок, що Європа рухається в правильному шляху, що веде до досягнення повної рівності у відношеннях між чоловіками і жінками в багатьох сферах. А отже, можемо розглядати європейський досвід боротьби з дискримінацією за статтю як успішний приклад для наслідування.

Матеріали та методи. Виходячи з прийнятої у 2000 році Хартії, Європейська комісія запровадила Стратегію забезпечення рівності між жінками та чоловіками (2010–2015), у якій зазначила рівність у прийнятті рішень однією з пріоритетних напрямків діяльності. У цій Стратегії зазначено, що жінки досить незначуще впливають на ухвалення рішень в парламентах і в державних урядах.

Результати. Розглядаючи те, на чому базуються всі стратегії, слід наголосити на терміні «гендерний мейнстримінг». В різних європейських країнах він виник у кінці 1990-х років. Цей термін позначає собою стратегію досягнення рівності між статями, процес забезпечення рівноправного доступу до ресурсів, до влади, до прийняття рішень. Процеси розвитку, які відбуваються завдяки кооперації між чоловіками і жінками, надають однаково право обом статям споживати результати цих процесів.

Висновок. Для України європейський досвід протидії дискримінації за статтю є вкрай важливим, оскільки українці вважають себе частиною Європи. В Україні заборонене будь-яке нетолерантне ставлення до жінок з боку чоловіків на робочому місці чи у публічних місцях. Надання переваги чоловікам у виконанні важкої фізичної роботи в Україні обумовлено лише фізіологічними чинниками. Крім того, як і у всіх європейських державах, українське законодавство зобов'язує всіх роботодавців надати рівноправну можливість, як чоловікам, так і жінкам поєднувати своє приватне життя з працею. Тобто ніякі ущільнення жінок на роботі в Україні не мають місця, бо існує терпиме ставлення до того, що жінки оперують великою частиною сімейних обов'язків.

Ключові слова: європейський досвід, протидія дискримінації, антидискримінаційні закони, стратегія, рівність, рівноправність, толерантність, терпимість, суспільство.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ АДАПТАЦІЇ ДО ВОЄННОГО СТАНУ: ПСИХОСОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

Дмитро Осніщев

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Анотація. Адаптація до умов воєнного стану є складним процесом, що породжує різноманітні соціально-психологічні стани. Воєнний стан може призвести до збільшення рівня стресу та тривоги серед населення. Постійна загроза для безпеки може викликати почуття безпорадності, що впливає на психічне здоров'я.

Методика та методи. Серед методик та методів ми виділяємо: 1) проведення опитувань серед населення для визначення їхнього рівня стресу, тривоги, відчуття безпеки та підтримки в умовах воєнного стану; 2) проведення досліджень для розуміння психологічних механізмів адаптації до воєнного конфлікту, вивчення впливу соціального середовища та інших факторів.

Результати дослідження. У воєнний час існує більш жорстка структура та порядок, які можуть забезпечувати відчуття безпеки та стабільності серед населення. Складовою адаптації до воєнного стану є

наявність психологічної підтримки для тих, хто відчуває емоційні та психологічні труднощі через конфліктні умови. Люди можуть розвивати різні стратегії копінгу для того, щоб впоратися зі стресом та труднощами воєнних умов, такі як соціальна підтримка, практикування медитації або фізичні вправи. Умови воєнного стану можуть призводити до розвитку посттравматичного стресового синдрому у тих, хто був свідком чи учасником насильства та бойових дій. Доступ до психологічної допомоги є важливим для лікування таких станів. В умовах воєнного стану люди стикаються з інформаційним перенавантаженням та можуть бути під впливом пропаганди або дезінформації. Важливою є критична оцінка інформації та доступ до достовірних джерел. Для багатьох людей релігійні та духовні практики можуть стати джерелом сили та підтримки в умовах воєнного стану. Віра може допомогти людям знайти моральну опору та сенс у важкі часи. В умовах кризи важливою стає спроможність співчувати та виявляти емпатію до інших. Співчуття може сприяти формуванню позитивного соціального середовища, підтримці тих, хто потребує допомоги, важливою є наявність механізмів підтримки та соціальної солідарності. Це може включати матеріальну допомогу, медичне обслуговування, притулок для постраждалих тощо.

Ключові слова: соціально-психологічні умови адаптація, воєнний стан.

ЦИФРОВА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ОСОБИСТОСТІ

Олег Пунченко¹, Валентина Воронкова²

¹Одеська державна академія технічного регулювання та якості, Одеса, Україна

²Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Цифрова освіта в сучасному світі стає все більш важливим чинником у формуванні цифрової особистості, надає людям знання про різноманітні технології, їхні можливості та обмеження. Це допомагає людям усвідомлювати, як використовувати технології ефективно та відповідально (Пунченко & Воронкова, 2023).

Методи та методологія. Це дозволяє виявити кращі практики та ідентифікувати можливі аспекти для вдосконалення. Розгляд цифрової освіти як складової системи включає в себе різні елементи, - зміст, методи навчання, інфраструктура, педагогічні підходи, що допомагає зрозуміти взаємозв'язки та взаємодію різних факторів у формуванні цифрової особистості.

Результати дослідження. Цифрова особистість - це сукупність характерних рис, які визначають спосіб взаємодії та поведінку людини в цифровому середовищі. Це включає в себе не лише технічні навички і знання про різноманітні цифрові технології, а й етичний стандарт, креативність, здатність до критичного мислення, адаптивність до змін у цифровому середовищі. Цифрова особистість визначається тим, як людина використовує цифрові інструменти та ресурси, як вона сприймає та обробляє інформацію в Інтернеті, як вона взаємодіє з іншими користувачами в онлайн-середовищі. Цифрова особистість продовжує формуватися та еволюціонувати протягом усього життя людини, відображаючи її досвід, взаємодію з технологіями, вплив соціокультурного середовища. Знання та навички користування різноманітними цифровими інструментами, включаючи комп'ютери, мобільні пристрої, програмне забезпечення, Інтернет-ресурси. Здатність аналізувати та оцінювати інформацію, що зустрічається в Інтернеті, розрізняти правдивість від маніпуляцій та фейків. Розвиненість етичних принципів та вміння поважати права та приватність інших користувачів в цифровому середовищі. Здатність використовувати цифрові технології для створення нових ідей, продуктів та сервісів. Ефективно спілкуватися та співпрацювати з іншими користувачами в онлайн-середовищі. Цифрова освіта стає все важливішою у світі, який швидко цифрується, тому розвиток цифрових навичок та формування цифрової особистості стають ключовими завданнями сучасної освіти та соціалізації.

Ключові слова: цифрова освіта, цифрова особистість, цифрові навички.

ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОГО КЕРІВНИЦТВА НА ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ ЗМІНАМИ У ПІДПРИЄМСТВІ

Антон Ревенко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Ефективне керівництво має ключовий вплив на процес управління організаційними змінами у підприємствах. Ефективні керівники грають важливу роль у визначенні стратегії організаційних змін, вони повинні аналізувати потреби компанії, ринкові умови, конкурентні переваги, інші фактори для розробки стратегії, яка буде успішною.

Методика та методи. Аналіз проблеми управління організаційними змінами може виконуватися за допомогою методу SWOT-аналізу, який дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони компанії, можливості та загрози у зовнішньому середовищі. Важливо враховувати потреби та очікування різних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) під час управління змінами. Аналіз системи керування якістю дозволяє виявити можливі проблеми у системі керування якістю, які можуть впливати на процес управління змінами та їх успішність.

Результати дослідження. Ефективні керівники можуть взяти на себе завдання залучення персоналу до процесу змін. Це може включати комунікацію необхідності змін, пояснення вигод для компанії та працівників, надання підтримки та навчання для успішної реалізації змін. Ефективні керівники можуть сприяти створенню відкритої та сприятливої корпоративної культури, в якій працівники будуть готові до змін. Це включає в себе підтримку інновацій, відкритий обмін ідеями та навичками, створення позитивного середовища для розвитку. Керівництво повинне мати вміння ефективно управляти процесом змін, включаючи планування, впровадження та оцінку результатів. Ефективне керівництво має важливу роль у мотивації персоналу під час процесу змін. Це може включати надання винагород та визнання за успіхи, надання підтримки працівникам, які стикаються з труднощами, створення можливостей для професійного зростання. Ефективне керівництво спрощує процес управління організаційними змінами, сприяє успішному впровадженню.

Висновки. Ефективне керівництво сприяє успішному впровадженню стратегічних змін у підприємстві, що може включати реорганізацію структури, запровадження нових технологій, стратегій маркетингу, забезпечити успішну реалізацію цих змін. Підприємства, які мають ефективне керівництво у процесі управління змінами, зазвичай мають здатність швидко адаптуватися до змін на ринку та використовувати їх у свою користь.

Ключові слова: ефективне керівництво, процес організаційних змін, нестабільність.

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КРЕАТИВНІСТЬ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НОВАТОРСТВА ТА ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ

Ірина Рижова

Національний університет «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна

Анотація. Цифрові технології мають значний вплив на креативність у графічному дизайні, процес створення дизайнерських продуктів. Використання цифрових технологій у дизайнерській сфері продовжує розвиватися, вносячи нові можливості та виклики для творчості та інновацій. Штучний інтелект допомагає дизайнерам автоматизувати рутинні завдання, такі як обробка зображень або генерація варіантів дизайну, що дозволяє приділяти більшу увагу творчим ідеям, креативності, інноваційності, експериментальності (Рижова та ін., 2024).

Матеріали і методи. Методика дизайн-мислення як стратегія розв'язання проблем акцентує на розумінні потреб користувачів і розвитку ідей, методики ітеративної розробки для новаторства та експериментування.

Вплив цифрових технологій на креативність у графічному дизайні має велике значення на формування дизайн системи, яка полягає в створенні набору компонентів та правил для створення консистентних рішень у використанні творчих підходів до дизайнерських винаходів. Дизайн-системи дозволяють дизайнерам експериментувати з різними варіантами дизайну та реагувати на зміни. Adobe є одним із провідних світових постачальників програмного забезпечення для дизайну і має вплив на графічний дизайн. Платформа Creative Cloud надає доступ до широкого спектру інструментів, таких як Photoshop, Illustrator, InDesign, дозволяє дизайнерам створювати складні та інноваційні проекти. Використання 3D-моделювання та віртуальної реальності стає все більш поширеним у графічному дизайні. Ці технології дозволяють дизайнерам створювати інтерактивні візуальні ефекти, реалістичні 3D-моделі для використання у веб-дизайні анімації та ігровій індустрії. Ці технології та підходи відображають лише частину того, що можна знайти в сучасній практиці графічного дизайну. Співпраця з розробниками програмного забезпечення, маркетологами та фахівцями дизайну дозволяє дизайнерам отримувати нові ідеї, експериментувати з інноваційними підходами розв'язання проблем, реалізувати їх у виробництво, забезпечуючи ефективний процес розробки. Вивчення цієї теми допоможе розкрити потенціал цифрових інструментів для створення дизайнерських рішень.

Ключові слова: графічний дизайн, креативність, новаторство, експериментування.

РОЗВИТОК РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ОЗДОРОВЧИХ ФАКТОРІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Віктор Родінський, Каміла Кожокар

Дніпровський гуманітарний університет, Дніпро, Україна

Анотація. Охорона праці є важливим фактором у функціонуванні готельно-ресторанного бізнесу в сучасному середовищі. Встановлено, що найбільший оздоровчий вплив на стан працівників даної сфери мають фізичні вправи аеробного характеру, тобто ті, що забезпечують розвиток витривалості. Крім того, встановлено тісний зв'язок між витривалістю, фізичною працездатністю і рівнем здоров'я.

Матеріали та методи. В дослідженні необхідно задіяти педагогічні методи та експерименти, методи опитування, морфологічні методи.

Результати. Сучасні уявлення про зміну функції внутрішніх органів під впливом фізичних вправ ґрунтуються на працях багатьох фахівців з фізіології, спортивної медицини, реабілітації, фізичного виховання та спорту. Велике значення опорно-рухового апарату полягає в тому, що руховий аналізатор пов'язаний з вищими вегетативними центрами. Імпульси з рецепторів м'язів, зв'язок, надходять до центральної нервової системи (ЦНС), де формується реакція у відповідь. Така ж рефлекторна взаємодія існує між внутрішніми органами та ЦНС. Через центри вегетативної системи утворюється взаємозв'язок, який у результаті регулює нормальну роботу внутрішніх органів. Вирізняють такі механізми лікувальної дії фізичних вправ: тонізуючу, трофічну, компенсаторну та ту, що нормалізує. Тонізуюча (стимулююча) дія полягає у зміні інтенсивності біологічних процесів під впливом дозованого фізичного навантаження. Покращується діяльність серцево-судинної, дихальної та інших систем, покращується обмін речовин, підвищуються захисні реакції організму. Стимулюючий ефект фізичних вправ використовується для підвищення стійкості організму до дії екстремальних факторів (гіпоксії, перегрівання, проникаючої радіації тощо). Підвищення адаптації всього організму до мінливих умов середовища передбачає розгляд фізичних навантажень як універсального стресора. Трофічна дія («трофус» – харчування) проявляється в

тому, що під впливом м'язової діяльності покращуються обмінні процеси та процеси регенерації в організмі. Для досягнення оптимального ефекту від занять фізичними вправами необхідно враховувати індивідуальні особливості тих, що займаються: стать, стан здоров'я, фізичний розвиток, рівень фізичної підготовки.

Ключові слова: фізична підготовка, охорона праці, спортивна медицина, реабілітація.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ

Наталія Скопенко¹, Ірина Северина²

¹Навчально-науковий інститут економіки і управління, Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

²Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Передумови. В умовах повномасштабної війни бізнес стикається з численними викликами. Протягом останніх років більшість суб'єктів господарювання зазнали значних втрат, що призвело до катастрофічного падіння ефективності їх діяльності. Долаючи труднощі, українські компанії шукали можливості розвитку та коригували власні стратегії.

Матеріали та методи. В дослідженні використовувалися методи системного аналізу для узагальнення інформації про стан розвитку ринку та українських компаній в динаміці, порівняльного аналізу – для співставлення основних показників діяльності компаній, фіксації змін у стратегіях протягом останніх років, узагальнення – для систематизації факторів, що негативно вплинули на ведення бізнесу в країні.

Результати. Вплив факторів зовнішнього середовища по-різному відобразився на діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. Галузева специфіка суттєво вплинула на можливість швидкого реагування, рівень змін з метою подолання викликів. Стратегії багатьох компаній зазнали значних коригувань з настанням війни. Так, наприклад, компанія Kernel сильно постраждала від бойових дій та воєнних обмежень, збитки оцінюються в \$543 млн. Через війну Kernel відмовився від стратегії зростання, яка була розпланована до 2026 року. Основний її акцент змістився на забезпечення стратегії виживання. Проте потреба подальшого реагування на воєнні ризики потребувала рішучих дій. Компанія почала розвивати альтернативні експортні шляхи та будувати термінали в Ізмаїлі та Рені. Мультинаціональну компанію Nestle не зупинила повномасштабна війна на шляху до розвитку. Напередодні вторгнення було встановлено нове обладнання на харківській фабриці «Мівіна», проте його не встигли ввести в експлуатацію, підприємство тимчасово призупинило діяльність. **Висновок.** Отже, більшості компаніям вдалося подолати виклики та знайти можливості відновлення та подальшого розвитку бізнесу. Проте, продовження війни викликає необхідність постійного моніторингу зовнішнього середовища, відслідковування факторів, їх пріоритетизації для формування бачення, розроблення та імплементації конкретних заходів реагування з метою забезпечення подальшого зростання компаній.

Ключові слова: війна, стратегія, розвиток.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ) У КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ

Микита Слюсарь

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. В умовах нових викликів та можливостей зростає місце і роль штучного інтелекту (ШІ), відбувається розширена розробка ШІ, керування постійними загрозами. Серед тенденцій розвитку ШІ на

2024 рік виділяються: універсальний генеративний штучний інтелект (ШІ), довіра до ШІ, управління ризиками та безпекою.

Методика та методи. Серед методів дослідження ми виокремлюємо Agile-методологію, яка є найбільш продуктивною для аналізу виявлення проблем управління безпекою штучного інтелекту на підприємствах.

Результати дослідження. Демократизація штучного інтелекту зробила потребу в управлінні довірою, ризиками та безпекою штучного інтелекту (TRiSM) більш актуально, моделі штучного інтелекту можуть швидко спричинити численні негативні наслідки, які виходять з-під контролю, нівелюючи позитивні результати та соціальні переваги. Підприємства, які впроваджують елементи керування AI TRiSM, підвищують точність прийняття рішень шляхом фільтрації до 80% помилкової та незаконної інформації. Покращена розробка штучного інтелекту стосується використання технологій - генеративного штучного інтелекту і машинне навчання, щоб допомогти розробникам програмного забезпечення в розробці програм, кодуванні та тестуванні. Нові алгоритми та моделі дозволяють ШІ краще адаптуватися до різноманітних викликів. Розвиток глибинного навчання відображається в постійному зростанні ефективності систем ШІ стає необхідним у багатьох сферах, від медицини до транспорту, від фінансів до виробництва. Адаптація до нових викликів вимагає розвитку спеціалізованих систем, які враховують унікальні вимоги кожної галузі. За допомогою ШІ створюються автономні системи, які можуть приймати рішення без втручання людини.

Висновки. Тенденції розвитку штучного інтелекту (ШІ) у контексті адаптації до нових викликів та можливостей підкреслюють необхідність постійного розвитку та адаптації до нових умов та викликів.. Gartner прогнозує, що до 2026 року понад 80% розробників програмного забезпечення впроваджуватимуть генеративні можливості штучного інтелекту на підприємствах. Розвиток штучного інтелекту (ШІ) відображає ключові напрямки, які визначають зростаючу роль ШІ в сучасному світі.

Ключові слова: штучний інтелект, елементи керування, генеративні можливості ШІ.

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ І СУЧАСНА ВІЙНА

Марина Смоляга

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна, Харків

Передісторія. Концепція сталого розвитку (sustainable development – далі SD) у соціополітичній та гуманітарній думці сьогодення формується завдяки результатам Р. Робертсона, Е. Гіденса, Г. Йонаса, З. Баумана, Дж. Бернардо, Е. Фермеєрса, Дж. Сороса, Т. Фрідмена, Д. Медоус, Ф. Фукуями, А. Бойла, П. Бріні та ін. Серед українських фундаторів, adeptів та дослідників концепції SD В. Вернадський, Б. Гаврилишин, Т. Андреева, В. Андрущенко, Е. Семенюк, О. Висоцька, Л. Рижак, А. Садовенко, В. Серєда, Л. Масловська, Т. Тимочко та ін.

Матеріали і методи. У загальній артикуляції (SD) передбачає покращення життя спільнот не за рахунок (якості) життя майбутніх поколінь. При цьому предикат «сталості» означає, що такий процес покращення може продовжуватися необмежено довго.

Але ідея (SD), перспективи і можливість (SD) набувають унікального проблематичного звучання саме в сьогоденних українських реаліях. Бо триває жажлива військова агресія РФ проти України.

Маємо мати на увазі специфічний, «некласичний» формат цієї війни, за якою закріпився термін «гібридна війна».

Результати. Між тим, саме у зв'язку з цією війною ми можемо фіксувати істотні зміни в українському суспільстві щодо способів суспільної дії і щодо суспільної свідомості. Серед них: національна соборність; втрата ілюзій політичного, соціального, психологічного, екзистенційного характеру; концентрація суспільних та громадських зусиль, об'єднання суспільства навколо усталення

національних цінностей та їх істотна переоцінка; інтенсифікація активності і самоорганізація. Розширення і посилення громадських рухів; модуляції соціально-психологічної сфери; зміна характеру стосунків між акторами громадського і соціального процесу; «мережева» громадська взаємопідтримка і взаємодопомога; «очищення» та «дорослішання» політичних і геополітичних поглядів, та вподобань; зростаюча стійкість щодо ідеологічних і пропагандистських впливів; поступовий ріст зваженості і поміркованості у судженнях; загострення (поява) відчуття нацією та окремими індивідами власного екзистенційного місця, визначення та шляху.

Ключові слова: концепція (SD), агресія РФ проти України, «гібридна війна», зміни в українському суспільстві.

ФІЛОСОФІЯ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ МІСТ ТА ШЛЯХИ ПІДГОТОВКИ ЦИФРОВОГО ПЕРСОНАЛУ

Валерія Сухенко, Єлізавета Коробкіна

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Тема стосується філософського підґрунтя та етичних принципів, які лежать в основі цифрового розвитку міст і формування цифрового персоналу. Це може включати роздуми про те, як цифрові технології впливають на життя людей у містах, як вони можуть сприяти покращенню якості життя та розвитку цифрової інфраструктури.

Методи та методика. Дослідження взаємодії між різними аспектами цифрового розвитку міст, такими як інфраструктура, технології, економіка, соціальні питання та політика дозволяє розуміти системну природу цифрового розвитку та виявляти можливі ризики та вигоди. Використання комп'ютерних моделей для аналізу впливу різних стратегій цифрового розвитку на місто та його мешканців дозволяє передбачити можливі наслідки рішень та визначити оптимальні шляхи розвитку.

Результат дослідження. При цифровому розвитку міст слід покладати акцент не лише на технічні показники, а й на те, як ці технології можуть забезпечити кращі умови для життя людей та підвищити якість. Філософія цифрового розвитку передбачає активну участь громадськості в процесі прийняття рішень щодо впровадження технологій. При впровадженні цифрових технологій управлінцям міста важливо дотримуватися етичних принципів та забезпечувати прозорість у використанні даних та прийнятті рішень. Цифровий розвиток міст має бути доступним для всіх верств населення, незалежно від їхнього соціального статусу, віку чи освіти. Важливо враховувати потреби всіх груп мешканців та забезпечувати рівний доступ до цифрових послуг. Формування цифрового персоналу передбачає надання мешканцям міста можливостей для отримання необхідних навичок у сфері цифрових технологій. Це може включати як загальні навички роботи з комп'ютером, так і спеціалізовані навички, необхідні для роботи в конкретних галузях. Концепція сучасного цифрового розвитку заснована на ідеї, що розвиток повинен задовольняти потреби сучасного покоління, не ушкоджуючи здатності майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Ця концепція вимагає гармонії між економічним, соціальним та екологічним розвитком.

Ключові слова: цифровий розвиток міст, цифровий персонал, цифрові навички та компетентності.

СПОРТИВНЕ ХАРЧУВАННЯ В УМОВАХ ВІДПОЧИНКУ

Тетяна Тесленко, Аміна Добарська

Дніпровський гуманітарний університет, Дніпро, Україна

Анотація. Спорт у державах Європейського Союзу з часом стає невід'ємною частиною життя мільйонів європейських громадян, відіграє помітну роль в економіці Європи. Останнім часом набуває розвитку тенденція організування дитячих та молодіжних спортивних таборів, які, зазвичай, розташовані в курортних місцях, що дає можливість поєднати спортивні тренування із відпочинком на морі, останнє, сприяє відновленню енергії, загартуванню та мотивує до нових спортивних досягнень.

Матеріали та методи. В дослідженні необхідно використовувати інформаційні методи, засновані на порівняльному аналізі наукової літератури і власних висновків.

Результати. Європейські держави розвивають дитячі, молодіжні, сімейні, спортивні, оздоровчі табори. Великого досвіду в цьому напрямку здобула Болгарія, наприклад, спортивна база AquaLife на березі моря в болгарському містечку Крайнево пропонує організацію та проведення зборів з плавання, гімнастики, єдиноборств, футболу та ще з 80-ти видів спорту. Спортивним організаціям з усього світу радять розглянути спеціалізовані пакети «Басейн», «Футбол», «Лайт», «Зали», «Бойові мистецтва», «Танці» та багато інших. Кожний пакет забезпечується відповідним спортивним обладнанням, в тому числі й для спортсменів з обмеженими можливостями, тренажерними залами, відкритими майданчиками для тренувань на суші; системою турніків тощо. Зазначені пакети також передбачають комфортне проживання та харчування з урахуванням специфіки дитячого спортивного харчування, що передбачає збалансовану програму 3-ри разового харчування на основі екологічно чистих продуктів, розроблену професійними дієтологами та тренерами спеціально для спортсменів. Для забезпечення смаків найвибагливіших гостей адміністрація заздалегідь готується, шляхом підготовки персоналу. Менеджмент персоналу такого закладу є складним й ураховує багато факторів: залучення талановитої молоді на стажування з різних держав, забезпечує мовну підготовку, призначає кураторів (досвідчених фахівців) під час стажування. **Висновок.** Літній спортивні табори на морі під час канікул у міжсезоння – це найкращий спосіб зберегти форму під час відпочинку; сприятливий шанс поспілкуватися з представниками інших національностей, збагатити свій бекграунд та дізнатися багато нового, у тому числі, й у професійній сфері. Для здобувачів вищої освіти відповідних спеціальностей – це можливість пройти стажування, побачити свою перспективу, яку можна реалізувати як в Україні так й за її межами.

Ключові слова: спортивний табір, спортивне харчування, менеджмент персоналу.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИЗМОМ: ДОСВІД ГРУЗІЇ

Тетяна Тесленко, Максим Попов

Дніпровський гуманітарний університет, Дніпро, Україна

Передісторія. Грузія, як напрямок туризму, має унікальний туристичний потенціал. Доходи галузі в 2023 році склали 4,1 млрд. доларів та перевищили доходи від міжнародного туризму на 26,2% у порівнянні із 2019 роком, що є рекордним показником (Natsionalnoi administratsii turizmu).

Матеріали та методи. В дослідженні необхідно задіяти метод SWOT-аналізу, історико-порівняльний та історико-системний методи.

Результати. Минуле 90-х років, що позначилося грузино-абхазьким конфліктом, як будь-яка війна, безпосередньо впливає на розвиток туризму тому, що позбавляє головного фактору подорожі – її безпеки, унеможливує створення сприятливого клімату для інвестицій. Після всіх катаклізмів, які трапилися з Грузією в 1990-х роках, вже з 1995 року кількість відвідувачів зростала, і з 85,5 тисяч досягла 7 554 994 мільйонів у 2017 році. Зараз у Грузії функціонує 11 готелів міжнародних брендів, а також пансіонати, апартаменти та гостели. В Грузії зареєстровано 1765 закладів розміщення на 57049 місць. 26%

приїжджає в Тбілісі, потім 20% в регіон Аджарії, найгірша ситуація в регіоні Шида Картлі, який займає одне з останніх місць за кількістю ночівель в країні. На перспективу заплановано будівництво 26 брендівих готелів в регіонах Тбілісі, Аджарії, Самцхе-Джавахетії, Імеретії та Джавахетії. Незважаючи на те, що грузинський туризм має різноманітні сильні сторони та величезний потенціал, є багато речей, які потрібно зробити для його розвитку (Arghutashvil V.). Доцільно зазначити, що до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО в Грузії відноситься 4 об'єкти. 15 об'єктів сакрального напрямку Міністерством культури, охорони пам'яток та спорту країни було також рекомендовано додати до цього переліку.

Висновок. Відродження туризму в Україні, яка зараз знаходиться в стані війни, безумовно бути мати спільний характер з розвитком туризму в Грузії, тому вітчизняним науковцям, фахівцям, експертам в галузі туризму необхідно урахувати узагальнені результати наукових досліджень щодо туристичного сектору економіки Грузії.

Ключові слова: війна, конфлікт, туризм, відродження, розвиток.

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ДЕРЖАВ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВПРОВАДЖЕННІ ТА ПІДТРИМЦІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Сергієнко Тетяна

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, Україна

Анотація. В даному дослідженні розглянуто роль міжнародних організацій, держав та громадських організацій у впровадженні та підтримці сталого економічного розвитку на міжнародному рівні. Робота висвітлює важливість цього співробітництва для досягнення цілей сталого розвитку на міжнародному рівні і підкреслює необхідність подальшого зміцнення співпраці між цими різними типами організацій для забезпечення сталого економічного зростання та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Матеріали і методи. Для аналізу ролі міжнародних організацій, держав та громадських організацій у впровадженні та підтримці сталого економічного розвитку на міжнародному рівні використано системний підхід для розуміння взаємозв'язків та взаємодії між різними аспектами сталого економічного розвитку і різними суб'єктами.

Результати. Міжнародні організації сприяють створенню та встановленню міжнародних стандартів та нормативів, що сприяють сталому економічному розвитку, таких як цілі сталого розвитку ООН, Паризька угода про зміну клімату та інші [1, с. 103]. Міжнародні фінансові інституції надають фінансову підтримку та інвестиції для проектів сталого економічного розвитку в країнах які розвиваються та країнах з перехідною економікою. Міжнародні організації забезпечують технічну допомогу та консультування країнам у розробці та впровадженні стратегій сталого розвитку, сприяючи обміну досвідом та кращими практиками. Міжнародні організації сприяють співпраці та координації зусиль між різними суб'єктами, що включають держави, громадські організації, приватний сектор та інших стейкхолдерів, для досягнення спільних цілей сталого розвитку. Міжнародні організації відіграють важливу роль у моніторингу та оцінці прогресу досягнення цілей сталого розвитку на міжнародному рівні, забезпечуючи відкритий доступ до даних та звітності.

Висновки. Отже, дослідження підтверджує, що спільна діяльність міжнародних організацій, держав та громадських організацій відіграє ключову роль у забезпеченні сталого економічного розвитку на міжнародному рівні і важлива для збереження економічної стабільності та забезпечення благополуччя суспільств у всьому світі.

Ключові слова: міжнародні організації, сталий економічний розвиток, міжнародний рівень.

ВИТОКИ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Дишкант Тетяна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Актуальність. Теми дослідження у тому, що правова сфера є однією з основних сфер, які складають суспільство. Безосновному праву загрожує небезпека виродження та кризи. Криза правової сфери, у свою чергу, надає руйнівний вплив на державу та суспільство.

Мета. Виявити варіанти пошуку онтологічної основи права та визначити той, який забезпечує найбільшу надійність правового поля.

Основна частина. Обґрунтування права - це підведення онтологічної підстави під нього. За найзагальнішого погляду можна говорити, що історично склалося два підходи до того, що вважати витоком права. У першому випадку вважають що це первинність людини (антропологічна позиція). Ця позиція була яскраво виражена в період Нового Часу та епохи Просвітництва, де, наприклад, такі видні філософи як Т. Гоббс і Ж. Ж. Руссо вважали, що якщо держава на правовій основі створюється людиною, то їй треба розглядати першопочатково природу людини. Але при такому підході, як вважають багато філософів і соціологів, не враховується емерджентність державотворення, при якому «...суспільство - не проста сума індивідів, але система, освічена їх асоціацією і є реальністю sui generis, наділеною своїми особливими властивостями» (Е. Дюркгейм).

Висновки. Соціальні інститути справді повинні перебувати у згоді з природою людини, одним із аспектів якої є здатність до кооперації на основі солідарності. І переміщення акценту у пошуках початку правової реальності на суб'єктно-суб'єктні відносини сприяють цьому.

Ключові слова: право, правова реальність, суб'єктно-об'єктні відносини, суб'єктно-суб'єктні відносини.

ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ ЯК НОВИЙ НАУКОВИЙ НАПРЯМОК

Володимир Трашков

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Філософія медицини - це галузь, що досліджує філософські аспекти медичної науки та практики. Цей новий науковий напрямок виник з необхідності розуміння етичних, соціальних, культурних, інших фундаментальних проблем, пов'язаних з медичною діяльністю. Філософія медицини вивчає такі питання, як природа хвороби та здоров'я, роль лікаря та пацієнта у лікуванні, етика медичної практики, вплив технологій на медицину та суспільство, медична психологія (Трашков, 2024).

Методика та методи. Філософський аналіз включає у себе дослідження основних концепцій, принципів і теорій, що лежать в основі медичної практики. Цей підхід допомагає розуміти сутність медицини, її цінності, моральні аспекти, вплив соціокультурних факторів на медичну практику.

Філософія медицини має важливе значення для розвитку медичної науки та практики, допомагає вирішувати складні проблеми, з якими стикається медицина в сучасному світі. Вона сприяє формуванню більш глибокого розуміння сутності медичної діяльності, сприйняття медицини як соціокультурного явища. За допомогою філософського аналізу медичних питань можна розробляти нові підходи до лікування, покращувати етичні стандарти в медицині, сприяти розвитку гуманістичного підходу до взаємодії між лікарем та пацієнтом. Вона вивчає моральні, етичні, соціокультурні та філософські аспекти медичної практики, допомагаючи розробляти адекватні відповіді на складні проблеми: Філософія медицини допомагає вирішувати питання про права пацієнтів, обов'язки лікарів, справедливість у розподілі медичних ресурсів тощо. Вона досліджує, як соціальні та культурні чинники впливають на сприйняття хвороб, підходи до лікування та взаємодію між лікарем та пацієнтом. Філософія медицини

вивчає етичні та соціальні наслідки впровадження нових медичних технологій, таких як генетична модифікація, штучний інтелект у медицині, телемедицина. Філософія медицини допомагає розуміти, як здоров'я та хвороба конструюються соціально та культурно, визначає, як це впливає на медичну практику. Філософія медицини вивчає філософські аспекти наукового методу в медицині та його обмеження. Розвиток філософії медицини відкриває нові можливості для покращення медичної практики, формулювання ефективніших політик у галузі охорони здоров'я, підвищення розуміння сутності медицини в сучасному світі.

Ключові слова: філософія медицини, Філософія науки, генетика, нейронаука.

ФІЛОСОФІЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ЯК СВОЄРІДНА ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ, ЩО ЗМІНЮЄ СВІТ НАВКОЛО НАС

Олена Фурманова

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Зелений туризм, або екологічний туризм, ґрунтується на принципах сталого розвитку та збереження навколишнього середовища. Центральним принципом зеленого туризму є повага до природи та самореалізація людини, що включає усвідомлення того, що подорожі в природні області сприяють фізичному та психічному здоров'ю, контакт з природою підвищує настрій, знижує стрес і сприяє загальному відчуттю благополуччя (Нікітенко, 2020).

Методика та методи. Ми використали залучення експертів з різних галузей, таких як екологія, географія, соціологія тощо, що допоможе виявити ключові проблеми та можливості для розвитку зеленого туризму. Проведення аналізу наукових статей, звітів, законодавства та інших документів, пов'язаних із зеленим туризмом, може дати уявлення про поточний стан та напрями його розвитку.

Результати дослідження. Зелений туризм враховує соціальні та культурні аспекти, заохочуючи збереження культурної спадщини, спрямовані на збереження природних та культурних ресурсів для майбутніх поколінь. Це означає обережне використання ресурсів, енергоефективність, відновлення екосистем і впровадження практик, спрямованих на зменшення впливу на навколишнє середовище. Філософія зеленого туризму включає в себе поширення усвідомленості про значення природи, екологічних проблем та ролі кожного індивіда у збереженні навколишнього середовища. Зелений туризм сприяє відкритості до нових культур та пригод, але при цьому ставить у центр уваги екологічні принципи та збереження природи. Ці засади відображають філософію зеленого туризму, спрямовану на створення сприятливого середовища для подорожей, щоб насолоджуватися природними красами та зберігати їх для майбутніх поколінь. Зелений туризм - це не лише форма відпочинку, але й своєрідна філософія життя, яка покликана змінювати світ навколо нас через свідоме споживання та уважне ставлення до природи і місцевих спільнот. Дотримання цих принципів дає значний соціальний, економічний та екологічний вплив на людину та її оточення. Зелений туризм виступає ключовим фактором у формуванні гармонійного відношення між людьми та природою, сприяючи збереженню навколишнього середовища та забезпечуючи високу якість життя.

Ключові слова: зелений туризм, самореалізація людини, самовдосконалення.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СПІЛКУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЮ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Олександр Фурсін

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Соціальні мережі мають значний вплив на спосіб взаємодії та спілкування в сучасному світі, забезпечуючи можливість спілкуватися в режимі реального часу. Це особливо важливо в епоху глобалізації, коли люди можуть знаходити спільні мови незалежно від свого місцезнаходження.

Методика та методи. Методика дослідження впливу соціальних мереж на спосіб взаємодії та спілкування може включати різноманітні підходи та методи: аналіз контенту включає вивчення контенту, який публікують користувачі в соціальних мережах; соціометрія, опитування.

Результати дослідження. Соціальні мережі впливають на спосіб, яким ми спілкуємося, розширюючи можливості спілкування та змінюючи динаміку відносин. Теорії впливу соціальних мереж на спосіб взаємодії та спілкування в сучасному світі можуть бути різноманітними та включати в себе різні підходи та концепції. Теорія соціального капіталу стверджує, що соціальні мережі допомагають утворювати та зберігати соціальний капітал, мережу взаємозв'язків та ресурсів, які можуть бути використані для досягнення цілей. Теорія взаємодії та самоактуалізації: вказує на те, що соціальні мережі можуть впливати на самовираження та самоідентифікацію людей, допомагаючи знаходити спільноту, де вони можуть розвиватися та виражати свої інтереси. Вивчення впливу соціальних мереж на спілкування та взаємодію в сучасному світі - це складний та багатогранний процес, який привертає увагу дослідників з різних галузей, таких як соціологія, психологія, комунікаційні науки та інформаційні технології. Теорія соціального капіталу акцентує на значенні соціальних мереж як джерела соціального капіталу, які можуть впливати на спілкування та взаємодію, створюючи механізми для обміну ресурсами. Теорія впливу досліджує, як соціальні мережі впливають на поведінку та переконання людей. Теорія інтеракціонізму акцентує на взаємодії між індивідами та групами у віртуальному просторі соціальних мереж, вивчає, які взаємодії відбуваються через комунікацію в мережі (Фурсін, 2023).

Ключі слова: соціальна взаємодія, спілкування, теорії.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ГОСТИННОСТІ

Ольга Ходак

Дніпровський гуманітарний університет, Дніпро, Україна

Анотація. Індустрія туризму та гостинності – одна з найбільш динамічних та швидкозростаючих галузей сучасного бізнесу. Готельні компанії, туристичні агенції, ресторани та інші учасники цієї галузі постійно стикаються з різними труднощами в управлінні своєю діяльністю.

Матеріали та методи. Для аналізу використані загальнофілософські та комплексні методи аналізу, що дають можливість визначити ІТ-технології як засіб оптимізації та автоматизації в управлінні бізнес-процесами індустрії туризму та гостинності.

Результати. В індустрії туризму та гостинності технології відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності та підвищенні якості обслуговування. Через особливості галузі компанії стикаються з високим ступенем складності та необхідністю управління великою кількістю операцій. Відстеження замовлень, взаємодія з клієнтами, управління запасами та персоналом – все це потребує значних витрат часу та ресурсів. Щоб ефективно вирішити цю проблему, туристичні та готельні компанії можуть звернутися до програмних рішень, які автоматизують рутинні завдання, забезпечують більш точне бронювання та управління запасами, покращують взаємодію з клієнтами та оптимізують використання ресурсів. Однак однією з проблем, з якою стикаються багато компаній, є відсутність

регулярності оновлення та модернізації IT-систем, що у довгостроковій перспективі може принести значну вигоду та суттєво покращити процеси управління. Програмні рішення для готельного бізнесу пропонують низку функцій та можливостей, які допомагають компаніям вирішувати багато управлінських завдань в індустрії туризму та гостинності. Вибір відповідного програмного забезпечення для управління бізнесом у сфері туризму та гостинності є важливим та вирішальним кроком. Перш ніж вибрати програмне рішення, необхідно визначитись з завданнями автоматизації та потрібним функціоналом (наприклад, у сфері гостинності може знадобитися PMS із модулем управління бронюванням, обліку послуг та фінансового контролю); ознайомиться з різними опціями та їх функціоналом, відгуками користувачів та можливістю інтеграції програмного рішення з іншими системами, що вже використовуються; визначитись з вартістю програмних рішень, що дасть можливість знайти найкраще поєднання ціни та функціональності.

Ключові слова: туризм, гостинність, проблеми, IT-технології.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ

Вікторія Хорошун

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Інформаційний бізнес став одним з найбільш прогресуючих секторів економіки України. З одного боку це зумовлено провідною роллю цього сектора в формуванні ринкової економіки в Україні та виході на світові ринки, а з іншого домінуванням інформаційних технологій та телекомунікацій в забезпеченні доступу до потоків політичної, наукової та економічної інформації.

Матеріали і методи. Методологічною основою роботи є наукові та практичні результати провідних вчених в області інформаційного бізнесу, маркетингу інформаційних продуктів та послуг, математичної статистики. Дослідження базуються на теорії економічних інформаційних систем, теорії структурного та системного аналізу, економіко-математичного моделювання та прогнозування економічних процесів.

Результати. Український інформаційний ринок, під яким розуміється ринок інформаційно-телекомунікаційних продуктів та послуг, характеризується наявністю найсучасніших програмно-технічних систем та засобів обробки інформації, що дає змогу на високому рівні задовольняти інформаційні потреби суспільства. Проте існує низка проблем, що пов'язані з розвитком інформаційного сектора економіки. Зокрема, це переважання на ринку програмно-технічних засобів зарубіжних виробників; неоднорідність регіональних ринків; надмірність інформації з одного боку, та неповність (пов'язана з фрагментарністю інформації, множинністю та ненадійністю інформаційних джерел) з іншого; слабка розвиненість ринку споживання інформаційних послуг населенням. Одним з дієвих засобів розвитку інформаційного бізнесу, його повноцінного функціонування є комплекс маркетингових заходів з просування інформаційних продуктів на внутрішньому і світових ринках. Інформаційний маркетинг в останні роки став предметом багатьох теоретичних та практичних досліджень, що сприяло розробці принципів маркетингу стосовно до інформаційного сектору економіки. **Висновки.** Досліджено, що індустрія інформаційних послуг знаходиться під впливом нових інформаційних технологій, які належать як до розвитку засобів створення інформаційних продуктів, так і до вдосконалення різних способів отримання та представлення інформації.

Ключові слова: інформаційний бізнес, інформаційний ринок, маркетинг, інформаційний продукт.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ У ЦИФРОВУ ЕРУ

Сергій Христенко

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Організація у цифрову еру потребує інноваційних підходів і стратегій для того, щоб ефективно використовувати потенціал цифрових технологій та інновацій. До інноваційних засад організації у цифрову еру можна віднести гнучкість і адаптивність, цифрову трансформацію, інноваційну культуру, аналіз даних, відкритість, кібербезпеку, соціальну відповідальність, підготовку інноваційних кадрів.

Методика та методи. Серед методів ми виділяємо системний, Agile-метод, структурно-функціональний та кроскультурний, які допомогли здійснити аналіз конкурентного середовища, що допоможе створити більш адаптивні та інноваційні стратегії інновацій.

Результати дослідження. Цифрова трансформація включає перетворення традиційних процесів та моделей бізнесу за допомогою технологій, які забезпечують ефективнішу роботу, сприяють інноваціям. Використання алгоритмів машинного навчання та аналізу даних для виявлення нових можливостей сприяє оптимізації процесів та розробки нових продуктів і послуг. Підключення пристроїв та сенсорів до Інтернету для збору даних дозволяє управляти процесами в реальному часі та створювати інноваційні продукти. Забезпечення безпеки та відстеження даних та транзакцій відкриває нові можливості для створення цифрових рішень та послуг. Зосередження на потребах користувачів та створення інноваційних рішень шляхом використання творчих та дизайнерських підходів сприяє підвищенню конкурентоспроможності. Співпраця з іншими компаніями та стартапами сприяє постійному вдосконаленню, що зможе призвести до значних досягнень та конкурентних переваг для організації. Агільний (гнучкий) підхід до розробки програмного забезпечення, зокрема Scrum або Kanban, сприятиме швидкому розгортанню та постійному вдосконаленню програмних рішень. Інвестувати в навчання та розвиток персоналу з урахуванням потреб цифрової ери сприятиме створенню команди з необхідними навичками, допоможе організації стати лідером в цифровій ері, досягти значних успіхів. **Висновки.** Інноваційні підходи до розвитку організації націлені на: активне використання цифрових технологій для покращення всіх аспектів діяльності організації, включаючи процеси, продукти та послуги.

Ключові слова: інноваційні підходи, організація, цифрова ера.

СТІЙКИЙ РОЗВИТОК І ТРАДИЦІЙНІ ПОГЛЯДИ НА ПРИРОДУ В КИТАЇ

Чжан Хунвей

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Передісторія. Відносини між людиною та природою завжди були предметом філософського інтересу. У традиційній концепції природи відносини між людиною та природою були нерівними, в наслідок чого з'явився новий спосіб вирішення проблеми – концепція сталого розвитку, де людина та природа мають бути поставлені в рівні умови, щоб вони могли вести рівноправний діалог. В даний час соціалістична модернізація Китаю досягла поетапної перемоги, але водночас екологічна та енергетична кризи серйозно обмежують майбутній розвиток Китаю. Перед лицем екологічної дилеми 18-й Всекитайський з'їзд Комуністичної партії Китаю (КПК) включив будівництво екологічної цивілізації до загальної схеми будівництва; П'ятий пленум ЦК КПК 18-го скликання знову підкреслив концепцію прихильності до зеленого розвитку, що відображає поглиблення розуміння Китаєм законів соціалістичного будівництва. Дотримання концепції "зеленого" розвитку означає дотримання традиційних уявлень про природу, таких як гармонія між небом і людиною, симбіоз та спільне процвітання, для досягнення гармонійного розвитку людини та природи.

Матеріали та методи. Дослідження сталого розвитку в Китаї займалися Сінь Юань, Бень Цю, Фухай Луо, Лу Ян, Лі Куань Руан, Мяо Чжан, Ван Ліпуй, Бай Ле.

Результати. Вивчення традиційної концепції природи також дає нам нове розуміння взаємин між людиною та природою, побудови соціалістичної екологічної цивілізації та пошуку шляхів життя у гармонії з природою.

Висновок. Концепція сталого розвитку - це діалектико-матеріалістичний погляд на природу, за якого людство розвивається в гармонії та єдності з природою. Вона втілює у собі риси людської ініціативи у взаєминах людини та природи. Так званий сталий розвиток означає розвиток, який задовольняє потреби сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби, і підкреслює скоординований та комплексний розвиток економіки, суспільства та навколишнього середовища, при цьому основна ідея полягає в тому, що економічний розвиток має ґрунтуватися на передумовах соціальної справедливості та сталого використання ресурсів та навколишнього середовища.

Ключові слова: стійкий розвиток, традиційний погляд на природу, відносини між людиною та природою, Китай.

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ РЕАЛІЙ

Алла Черен¹, Валентина Воронкова²

¹Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

²Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні Запорізького національного університету, Запоріжжя, Україна

Анотація. Дослідження має велику актуальність для сучасних реалій України і включає аналіз різних аспектів використання штучного інтелекту в економіці, політиці, соціальних сферах та безпеці з точки зору їх впливу на стабільність. Дослідження даної теми включає можливі переваги, ризики, виклики та можливі шляхи оптимізації використання штучного інтелекту з метою зміцнення соціально-економічної безпеки України.

Методика і методи. Розробка штучного інтелекту передбачає використання технологій штучного інтелекту, таких як генеративний штучний інтелект та машинне навчання для допомоги інженерам-програмістам у розробці, кодуванні та тестуванні додатків, щоб швидко реагувати на зміни вимог, забезпечувати високу якість продукту та задоволеність замовника за рахунок Agile-методології.

Результати. Дослідження впливу штучного інтелекту на розвиток інноваційних технологій в Україні в контексті євроінтеграції включає розвиток технологічного потенціалу країни. Аналіз використання штучного інтелекту у сфері бізнесу та його вплив на підвищення конкурентоспроможності українських компаній на європейському ринку включає ефективність та напрями її оптимізації. Вивчення потенційних загроз і вразливостей, пов'язаних з застосуванням штучного інтелекту, розробка стратегій захисту від кібератак у контексті євроінтеграції впливає на ринок праці, соціальні взаємини та етичні норми українського суспільства в умовах інтеграції з Європою. Вивчення поточного стану та перспектив розвитку правового середовища щодо застосування штучного інтелекту в Україні та його відповідність європейським нормам та стандартам може допомогти зрозуміти різні виміри впливу штучного інтелекту на соціально-економічну безпеку України в контексті євроінтеграційних процесів. **Висновки.** Вплив штучного інтелекту на соціально-економічну безпеку України в контексті сучасних євроінтеграційних реалізується у контексті системи цифрових рішень, призначених для досягнення екологічних, соціальних та управлінських (ESG) результатів.

Ключові слова: штучний інтелект, соціально-економічна безпека, євроінтеграція.

ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Алла Череп, Ольга Руднік

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

Передісторія. Цифрові технології революціонізували туристичну індустрію, трансформуючи спосіб пересування людей, планування відпусток та досвід. Ці технології дозволили мандрівникам отримати безпрецедентний доступ до інформації, персоналізованих рекомендацій та безперешкодного бронювання. Для туристичного бізнесу цифрові технології відкрили нові можливості для маркетингу, залучення клієнтів та операційної ефективності. Але, незважаючи на значну поширеність сучасних цифрових технологій, рівень їхнього застосування українськими підприємствами є відносно незначним.

Матеріали та методи. Завдяки аналізу, індукції, дедукції та систематизації вдалося розвинути перспективи впровадження цифрового маркетингу в економічній сфері.

Результати. Туристичні організації використовують ЦТ для створення веб-сайтів, які рекламують їхні напрямки, а також для просування своїх напрямків в соціальних мережах, управління туристичними підприємствами, бронюваннями, фінансами та персоналом. Основними проблемами розвитку цифровізації в сфері туризму в Україні є: відсутність значних баз даних із туристичного профілю у певних регіонах нашої держави; обмежена інформація і реклама туристичних продуктів на галузевих ринках цифрового простору; незначний рівень розвитку віртуальної туристичної індустрії в Україні: це означає, що в Україні не вистачає онлайн-платформ, які дозволяють туристам планувати подорожі, бронювати послуги та отримувати інформацію про туристичні напрямки. Вважаємо, що Україна має перспективи розвитку цифровізації у галузі туризму, зокрема: 1. Опитування: онлайніві та офлайніві опитування широко використовуються для збору кількісних та якісних даних з великих та географічно розподілених зразків туристів та професіоналів туризму. 2. Аналіз соціальних мереж: вивчення онлайн-розмов, оглядів та інших форм користувацького контенту на платформах соціальних мереж дає уявлення про туристичні настрої, переваги та поведінку. 3. Аналіз цифрових даних трасування: аналіз даних, отриманих від цифрової діяльності туристів, таких як використання мобільних додатків, відстеження місцезнаходження GPS та моделі онлайн-бронювання, забезпечує цінне розуміння поведінки подорожей та процесів прийняття рішень. **Висновок.** Залучивши зазначені інструменти цифровізації туристична галузь України має всі шанси покращити свою економічну ефективність та побудувати чіткий вектор розвитку на майбутнє.

Ключові слова: цифровізація, туризм, інструменти, перспективи, ефективність.

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ольга Шимченко

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, Україна

Передумови. У швидко мінливому ландшафті сьогодення вплив інформаційних технологій та інтелектуального капіталу стало визначальною силою, що формує прогрес сучасних цивілізацій. Швидкий розвиток інформаційних технологій, включаючи сховища даних, цифрові медіа, блокчейн, портативні та квантові комп'ютери, системи штучного інтелекту, інтернет речей, центри обробки даних та дистанційна освіта, суттєво вплинув на кожен аспект людської діяльності. Оскільки інформаційні технології зазнали безпрецедентного зростання, спрямованого на підвищення ефективності та доступності різноманітних типів інформації, змінюються не тільки способи взаємодії з технологіями, але і переосмислюється сама структура соціальних зав'язків, економічних систем та світоглядних орієнтирів, що відтворюють внутрішню логіку соціального прогресу. Саме тому важливо розуміти їх значення та розглянути основні тенденції розвитку інформаційних технологій, інтелектуального капіталу та трансформації сучасних цивілізацій.

Матеріали та методи. Процеси соціокультурних трансформації інформаційного суспільства досліджували А. Тофлер, М. Кастельс, П. Дракер, Х. Ортега-і-Гассет, М. Хайдеггер, К. Ясперс, Т. Парсонс, Дарендорф та інші. В наукових працях У. Бека, Е. Гіденса, Р. Еріксона, К. Лау, Н. Лумана, Г. Бехмана, В. Воронкової, Д. Демчука, А. Качинського, О. Парадюк, О. Тарасової, Л. Черноуса осмислюються проблематика суспільства ризику. Значний вклад в дослідження поняття інтелектуальний капітал зробили Т. Стюарт, М. Ескіндарова, А. Уорд, О. Бутник-Сіверський, Г. Швиданенко, Н. Шевчук, О. Рязанова, О. Собко.

Висновок. Стратегічне управління ризиками, раціональне використання інформаційних технологій та інтелектуального капіталу є ключовими для спрямування суспільства до сталого розвитку. Оскільки ми орієнтуємося у складній взаємодії цих трансформаційних сил, стає все більш очевидним, що їх синергетична динаміка є ключем до формування майбутньої траєкторії сучасних цивілізацій. Базою для трансформаційних змін є накопичення та розвиток інтелектуального капіталу, тому важливо в подальшому досліджувати його як основний фактор трансформації цивілізацій для сталого розвитку.

Ключові слова: інформаційні технології, інтелектуальний капітал, трансформація цивілізацій, суспільство ризику, індивідуалізоване суспільство, мережеве суспільство.

КОМАНДОУТВОРЕННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В СФЕРІ ГОСТИННОСТІ

Наталія Яковлева-Мельник, Христина Сологуб
Дніпровський гуманітарний університет, Дніпро, Україна

Анотація. Кінцевий продукт сфери гостинності містить нематеріальну складову, що визначає його конкурентоздатність, та в значній мірі залежить від персоналу підприємства та інструментів управління персоналом. Прагнення до створення успішного бізнесу в одній з найприбутковіших галузей потребує застосування сучасних та дієвих заходів, що направлені на створення ефективного колективу з високопрофесійними кадрами.

Матеріали та методи. Загальнонаукові методи: спостереження, класифікації, типології; методи соціологічного та факторного аналізу; тестові методики.

Результати. Гостинність – це мистецтво; це продукт, що містить в собі матеріальну й нематеріальну складові та в значній мірі залежить від колективу підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Споживачі сприймають та надають оцінку продукту гостинності, зазвичай, комплексно. На дану оцінку не може не вплинути внутрішня атмосфера підприємства, його корпоративна політика. Тільки злагоджена в роботі команда, що сформувала єдині пріоритети та цілі спроможна задовольнити сучасного вибагливого споживача, створивши для нього відчуття комфорту та реалізувати процес рекреації. Одним із інструментів управління персоналом є командоутворення (або англ. Team building – побудова команди). Командоутворення дозволяє в короткий час згуртувати колектив, полегшити етапи адаптації в новому колективі, відпрацювати процедури координації своїх дій та взаємної відповідальності на основі спільного бачення ситуацій. Доцільно та необхідно проводити тренінги, реалізовувати вправи командоутворення у випадках: низької мотивації співробітників, конфліктних ситуацій в колективі, організаційних змін на підприємстві, чи реалізації нового проекту. Постійна орієнтація саме на командну роботу дозволить кожному працівнику почувати себе збалансованою особистістю, що виконує в команді (колективі) вагомую роль. **Висновок.** Згуртований, сповнений енергії та доброзичливий колектив спроможний створити висококонкурентний продукт гостинності за яким клієнти будуть повертатися до готельно-ресторанних закладів, аби відчувати задоволення і комфорт. Застосування інструментів командоутворення в управлінні персоналом на підприємствах гостинності – це запорука створення системи, що постійно розвивається та готова відповідати на виклики сучасності.

Ключові слова: командоутворення, управління персоналом, ефективна робота персоналу, сфера гостинності.

SOCIALINIŲ INOVACIJŲ VYSTYMAS LIETUVOS MOTOCIKLŲ SPORTO PAVYZDŽIU

Raimonda Biguzaitė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Darbo objektas: socialinės inovacijos motociklų sporte.

Darbo tikslas: įvertinti socialinių inovacijų vystymąsi Lietuvos motociklų sporte.

Darbo uždaviniai:

1. Apibrėžti socialinių inovacijų sampratą;
2. Identifikuoti konkrečias socialines inovacijas ir jų įtaka motociklų sporto augimui;
3. Įvertinti socialinių inovacijų vystymo reikšmę Lietuvos motociklų sportui.

Motociklų sportas Lietuvoje yra stipriai auganti ir populiarėjanti sporto šaka. Šios sporto šakos augimą skatina žymiausių Lietuvos motociklininkų pasirodymai pasaulyje ir Lietuvos motociklų sporto federacijos kryptingas sportininkų pritraukimas įsitraukti į šį sportą, siekti rezultatų ir garsinti šalį. Tam, kad motociklų sporto šaka nuolat augtų, tobulėtų ir pritrauktų naujų talentingų sportininkų yra inicijuojami renginiai, mokymai, seminarai, varžybos, diegiamos ir panaudojamos naujos technologijos. Aktyvus socialinių inovacijų vystymas į motociklų sportą pritraukia vis daugiau naujų sportininkų, vaikų ir moterų.

Tyrimu siekiama atsakyti į klausimus: Kokia socialinių inovacijų samprata ir reikšmė sporto kontekste? Kas lemia socialinių inovacijų vystymo įtaką, lemiančią Lietuvos motociklų sporto augimą? Kokie svarbiausi veiksniai, lemiantys sportininkus įsitraukti į motociklų sportą (socialinių inovacijų pavyzdžiu).

Tyrimo metu vykdoma Lietuvos motociklų sportininkų, klubų narių, darbuotojų, savanorių, varžybų bei renginių organizatorių struktūrizuota anketinė apklausa.

Rezultatas – mokslinės veiklos ataskaita, atskleidžianti socialinių inovacijų reikšmę motociklų sporto augimui.

Reikšminiai žodžiai: socialinės inovacijos, motociklų sportas, technologijos, iniciatyvos.

TURISTINIŲ KELIONIŲ MOTYVAI IR KELIAVIMO KRYPTIŲ TENDENCIJOS

Deivilė Bujanauskaitė

SMK Aukštoji mokykla, Kaunas, Lietuva

Aktualumas. Augantis turizmo sektorius išsiskiria plėtra dėl vartotojų aktyvumo, nes turistų keliavimas jiems aktualias ar dominančias vietas praplečia tos vietovės žinomumą (Sofronov, 2018). Anot Grecevičiaus (2002), turizmą ir keliones sieja ryšys, kuris apjungia ir suteikia šiai turizmo sričiai daugiau pasikeitimų (Grubinskaitė & Latvėnienė, 2022). Naujai ją pakeitusi sąvoka yra organizuota turistinė kelionė. „Organizuota turistinė kelionė – ne mažiau kaip dviejų skirtingų turizmo paslaugų – keleivių vežimo; apgyvendinimo, kuris nėra neatsiejama keleivių vežimo dalis ir yra skirtas ne nuolatinio gyvenimo tikslams; automobilių, motociklų ar kitų motorinių transporto priemonių nuomos ir bet kokios kitos paslaugos, kurios neatsiejamos nuo šioje dalyje nurodytų turizmo paslaugų, – derinys“ (Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, 2022).

Tyrimo metodika. Tyrimo tikslas: nustatyti turistų kelionių motyvus ir naujų kelionių kryptių tendencijas. Tyrimo uždaviniai: išanalizuoti turistinių kelionių sampratą ir klasifikaciją; aptarti kelionių pasirinkimą lemiančius veiksnius ir motyvus; nustatyti kelionių kryptių tendencijas ir motyvus keliautojų požiūriu. Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, kiekybinis tyrimas – anketa raštu.

Rezultatai. Kuriant organizuotą turistinę kelionę, reikia pasirūpinti tokiomis turizmo paslaugomis kaip informacijos suteikimas, turisto apgyvendinimas, transportas, maitinimas bei pramogos kelionės metu. Visos jos kaip turizmo paslaugos yra atskiriamos, tačiau siejasi tarpusavyje. Taipogi sudaro visumą, kuri patenkintų klientų norus kelionėje (Grubinskaitė & Latvėnienė, 2022). Naujų kelionių kūrimą lemia turistų motyvai ir poreikiai,

aplinkos veiksniai, keliavimo krypčių pokyčiai ir tendencijos, didėjantis inovacijų integravimas. Pagrindiniai veiksniai, be kurių būtų sunku sukurti naują maršrutą ar kelionės kryptį į bet kokią šalį. Ir įmonės į tai dažnai atkreipia dėmesį norint geriau pažinti savo klientą.

Išvados. Dažniausiai renkamas populiaros turistų tarpe keliavimo kryptys – poilsinės kelionės šiltojo klimato šalyse. Analizuojant keliavimo pagal geografinius regionus pasiskirstymas rodo, kad populiariausias yra Europos regionas. Keliavimo tikslai ir motyvai išlieka mažai pakitę, tačiau pastebimos ir naujos tendencijos, kai dažniau renkamas ne tik poilsis prie jūros ar SPA paslaugos, bet ir gyvenimas miško nameliuose bei aktyvios poilsio paslaugos. Kelionių paslaugų pasirinkimui išsilyjant brangesnes kelionių paslaugas skiria labai maža dalis respondentų, todėl kelionių kryptis ar jų pokyčius lemia ir finansinės galimybės.

Reikšminiai žodžiai: organizuota kelionė, kryptys, kelionių motyvai.

VIETINIO KULTŪRINIO TURIZMO SKATINIMAS KAUNO RAJONE

Julija Gatijatulina

SMK Aukštoji mokykla, Kaunas, Lietuva

Aktualumas. Kultūrinio turizmo apibrėžimas tapo pagrindine diskusija, nes kultūros ir turizmo sąvokos yra labai įvairios ir atviros įvairioms interpretacijoms. Pasak Richards (2018), apibrėžimo metodų problema yra ta, kad jais vis dažniau neatsižvelgiama į pasiūlos ir paklausos integravimą (pavyzdžiui, turistų ir tiekėjų bendras kultūrinės patirties kūrimas). Ateityje kur kas daugiau pastangų reikėtų skirti kultūrinio turizmo sistemai, apimančiai kultūrinio turizmo praktikos pagrindą (pvz., materialųjį ir nematerialųjį paveldą, šiuolaikinę kultūrą ir kūrybą), ir kompetencijoms, kurios ugdomos per praktiką (pvz., kultūrinio turizmo „daryti“, kultūros paveldo skaitymas ir interpretavimas).

Tyrimo metodika. Tyrimo tikslas: aptarus kultūrinio turizmo sampratą ir išteklius, nustatyti vietinio turizmo skatinimo priemones lankant kultūrinius objektus Kauno rajone turistų požiūriu. Tyrimo uždaviniai: išanalizuoti kultūrinio turizmo sampratą; apibrėžti kultūrinio turizmo sritis ir išteklius; identifikuoti vietinio turizmo skatinimo priemones; nustatyti vietinio turizmo skatinimo priemones lankant kultūrinius objektus Kauno rajone turistų požiūriu.

Rezultatai. Kultūrinis turizmo fenomenas dažniausiai asocijuojamas su lankymusi muziejuose, galerijose, ir kitose kultūros vietose, taip pat dalyvavimu kultūriniuose renginiuose. Ši sąvoka neapsiriboja su meno tyrinėjimu, ji atskleidžia turistų norą pažinti lankomos vietos gyventojų gyvenimo būdus, tradicijas, papročius, sietinus su turizmo sritimis, tokiomis kaip medicina, pramogomis bei SPA, todėl sudėtinga aiškiai atskirti kultūrinį turizmą nuo kitų turizmo formų (Zedková & Kajzar, 2013). Kultūrinio turizmo sektoriui priklauso ne tik su menu susiję objektai (Aleknavičiūtė & Komskienė, 2016). Dujmović (2015) pabrėžė, kad kultūrinio turizmo samprata apima kultūrinius ir pramoginius renginius. Tinkamų vietinio turizmo skatinimo priemonių parinkimas sudaro galimybes įvairaus amžiaus vietos gyventojams tapti aktyviais vietinio turizmo dalyviais.

Išvados. Išsami informacija apie turizmo lankytinus objektus ir renginius, tinkamas svetingumo paslaugų lygis, tenkinantis visus klientus sukuriant bendrą gerą išpūdį ir nepamirštamą patirtį konkrečioje vietovėje, vėliau virsta rekomendacija kitiems. Internetinių svetainių informacijos valdymas, reklamų socialiniuose tinkluose patrauklumas, informacija apie įdomius ir išskirtinius renginius pritraukia didesnę srautą turistų, didina vietos populiarumą bei žinomumą. Kainos prieinamumas, patogios nuvykimo galimybės lankant kultūrinius objektus ar renginius, svetingumo paslaugų prieinamumas pagerina turistų patirtį ir didina vietinių turistų srautą.

Reikšminiai žodžiai: kultūrinis turizmas, vietinis turizmas.

IŠMANIOSIOS TURIZMO ORGANIZACIJOS VEIKLA: NUOMONĖS FORMUOTOJO KAIP VERSLO RINKODAROS ĮRANKIO ATVEJIS

Inga Gotautaitė, Biruta Švagždienė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Sparčiai atsigaunant turizmo sektoriui, didėja ekonomikos augimas ir šalies viduje, kadangi plečiantis pramonei tobulinama infrastruktūra, atsiranda darbo vietų didinamas bei bendrasis vidaus produkto lygis (Rasool et al., 2021). Ko pasėkoje turizmo sektorius užima labai svarbią padėtį. O tam, kad sėkmingai plėtoti turizmo organizacijos veiklą yra būtinas nuoseklus bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis, ypač svarbu būti išmaniam, skaitmenizuotam ir visur labai gerai matomam (Buhalis et al., 2023). **Tikslas:** įvertinti nuomonės formuotojų kaip verslo rinkodaros įrankio vaidmenį turizmo sektoriuje.

Uždaviniai: 1. Atskleisti išmaniojo turizmo organizacijos teorinę apibrėžtį; 2. Aptarti verslo rinkodaros įrankius išmaniojo turizmo organizacijoje; 3. Aptarti nuomonės formuotojus kaip turizmo verslo rinkodaros įrankius; 4. Išanalizuoti išmaniosios turizmo organizacijos veiklą, nuomonės formuotojo, kaip verslo rinkodaros įrankį, vartotojų požiūriu.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė; anketinė apklausa.

Rezultatai. Turizmo organizacijos pagrindiniai verslo rinkodaros įrankiai – internetinės svetainės, socialiniai tinklai, mobilioji programinė įranga, virtuali ir papildyta realybė. Aktualiausias rinkodaros įrankis – socialiniai tinklai (Instagram, Facebook), programėlės, kurios kartu su tradicinėmis rinkodaros priemonėmis (žiniasklaida, internetinės svetainės) turizme išsivysto į tinklinę rinkodarą. Nuomonės formuotojai (angl. *influencers*) – efektyvus verslo rinkodaros įrankis, kuris priklauso nuo turinio kokybės, klientų pasitikėjimo. Išanalizuota, kad išmaniojo turizmo organizacijos veiklą, nuomonės formuotojo, kaip verslo rinkodaros įrankį, vartotojų požiūriu lemia nuomonės formuotojų savybės – patrauklumas, prestižiškumas, profesionalumas, informatyvumas, interaktyvumas, troškimas imituoti, tarp įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir skirtingų lyčių respondentų yra svarbios, tačiau statistiškai reikšmingas skirtumas nenustatytas. Tačiau vertinant ketinimą pirkti, tyrimo respondentų atsakymuose skirstiniai yra statistiškai reikšmingi tarp amžiaus ir išsilavinimo, didesnė dalis metų respondentų nesirinktų įsigyti paslaugos ar prekės, taip pat profesinį ir vidurinį išsilavinimą turinčių respondentų didesnė dalis. Statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas ties žodinėmis rekomendacijomis, 19–25 metų amžiaus tarpsnyje, kai respondantai nesidalintų nuomonės formuotojo reklamuojama preke ar paslauga savo socialiniuose tinkluose.

Reikšminiai žodžiai: turizmas, išmanusis, organizacija, nuomonės formuotojai, rinkodara.

SOCIALINIŲ INOVACIJŲ REIŠMĖ NEFORMALIAJAME FIZINIAME UGDYME

Gintarė Jaciūnė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Temos aktualumas. Socialinės inovacijos lemia visuomenės narių vystymosi lygmenį ir apibrėžiamos kaip nauji, tvaresni ir efektyvesni socialinės problemos sprendimo ir vertės visuomenei kūrimo būdai. Ypač svarbios ugdymo sistemoje, kadangi prisideda ne tik prie ugdymo proceso kokybės gerinimo ir įstaigų pažangos, bet lemia tvarios ateities kūrimą (Serdyukov, 2017). Didžiausias dėmesys ugdymo sistemoje skiriamas vaikams ir jaunimui, todėl socialinių inovacijų taikymas neformaliajame ugdyme sudaro prielaidas tenkinti pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius tampant aktyviais visuomenės nariais. Tyrimo tikslas – apibrėžti socialinių inovacijų svarbą neformaliajame fiziniame ugdyme. Tyrimo tikslui pasiekti atlikta mokslinės literatūros analizė socialinių inovacijų visuomenės vystymuisi poveikio aspektu.

Rezultatai. Moksliniuose tyrimuose išskiriamos technologinės inovacijos kaip ypač reikšmingos formaliame ugdyme, pavyzdžiui, virtualios mokymo ir/arba mokymosi erdvės, paremtos naujausiomis technologijomis, kūrimas (Seffah et al., 2021). Tačiau inovacinio ugdymo procese neturėtų būti apsiribota formaliu ugdymu bei informacinių technologijų diegimu ar jų atnaujinimu. Ypač svarbiomis turėtų tapti tokios

inovacijos, kurios teigiamai paveiktų ugdymo rezultatus bei prisidėtų prie socialinių problemų išryškavimo ir jų sprendimo, t. y. socialinių inovacijų (Shuhratovich, 2020). Socialinių inovacijų tyrimai vykdomi siekiant atskleisti įvairių kontekstą – sąsajas su visuomenės gerove, galimybių pažeidžiamoms ir jautrioms visuomenės grupėms suteikimu, socialine sanglauda, darniu vystymusi (Labanauskas, 2017). Dainienė ir Dagilienė (2016) „socialinės inovacijos“ apibūdina kaip visuomenės transformacijas, naujų produktų, paslaugų kūrimą, organizacijos valdymą, socialinį verslumą ir kt. Socialinių inovacijų kryptys siejamos su socialinės aplinkos gerinimo, naujos bendruomenės formavimo, skurdo prevencijos, sveikatos ir gerovės gerinimo sprendimais. Tinkamas jaunimo ugdymas, pritaikant socialines inovacijas, turėtų įgauti ypatingą svarbą įgyvendinant neformaliojo fizinio ugdymo programas jaunosios kartos harmoningam ugdymui saugioje ir tvarioje aplinkoje. Nepaisant to, tyrimų apie socialines inovacijas, turinčias įtakos neformalaus fizinio ugdymo pažangai, labai stinga. **Išvada:** socialinių inovacijų taikymas neformaliajame fiziniame ugdyme sudaro prielaidas tinkamam ugdymui, užtikrinant socialinių kompetencijų įgijimo galimybes saugioje fizinėje ir psichologinėje aplinkoje ir maksimaliai išvengiant negatyvių socialinių problemų pasekmių.

Reikšminiai žodžiai: socialinės inovacijos, socialinės problemos, neformalus fizinis ugdymas.

FIZINIO UGDYMO SITUACIJA RASEINIŲ IR RASEINIŲ RAJONO BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE MOKYTOJŲ

Liveta Jankauskaitė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Pagrindinė informacija. Fizinio pasyvumo didėjimas, vaikų sveikatos rodiklių blogėjimas pastaraisiais metais tampa aktualia problema ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje. Mokykla yra vieta, kuri turi didelį poveikį formuojant mokinių sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo nuostatas, išliekančias visam gyvenimui. Taip yra todėl, kad fizinio ugdymo specialistai turi galimybę sukurti teigiamą fizinės veiklos patirtį. Pastaraisiais metais fizinio ugdymo situacijos studijos Lietuvoje sulaukia nemažai tyrėjų dėmesio. Skirtingų Lietuvos miestų ir rajonų situacijų analizė fizinio ugdymo kontekste išryškina panašumus bei skirtumus tarp fizinio ugdymo situacijos bei padeda atrasti galimus sunkumų sprendimo būdus, siekiant gerinti fizinio ugdymo kokybę. Šio tyrimo tikslas buvo iširti fizinio ugdymo situaciją mokytojų požiūriu Raseinių ir Raseinių rajono bendrojo ugdymo mokyklose.

Medžiagos ir metodai. Tiriant fizinio ugdymo situaciją Raseinių ir Raseinių rajono bendrojo ugdymo mokyklose, buvo apklausti visi 29 fizinio ugdymo mokytojai, naudojantis apklausos anketa, sukurta remiantis Sporto mokslo ir kūno kultūros tarybos (ICSPE/IOC) tarptautiniu tyrimu „Second World-wide Survey of School Physical Education Final Report“. Pagal gautus duomenis atlikta statistinė tyrimo duomenų analizė naudojant „Microsoft Word“ 2016 ir SPSS IBM 29.0 programinius paketus. Taip pat atlikta mokslinės literatūros apžvalga ir analizė.

Rezultatai. Įvertinus Raseinių miesto ir rajono bendrojo ugdymo mokyklų fizinio ugdymo mokytojų požiūrį į fizinio ugdymo turinį, nustatyta, kad fizinio ugdymo pamokų turinį sudaro komandiniai žaidimai, individualūs žaidimai, lengvoji atletika, gimnastika bei ne salėje vykstantys užsiėmimai. Fizinio ugdymo mokytojai pamokose pasitelkia netradicinio fizinio aktyvumo veiklas: šachmatus, šaškes, svarsčių kilnojimą, ir smiginį. Nustatyta, kad visose Raseinių ir Raseinių rajono fizinio ugdymo pamokose mokinių pasiekimai vertinami pažymiu. Fiziškai silpnesni mokiniai ugdomi kartu su visa klase. Nustatyta, kad fizinio ugdymo dalyko bei fizinio ugdymo mokytojų statusas toks pat, kaip ir kitų mokomųjų dalykų.

Išvada. Raseinių ir Raseinių rajono mokytojų požiūris į fizinio ugdymo situaciją panašus: dažniausiai pamokų turinį sudaro komandiniai, individualūs žaidimai ir lengvoji atletika; mokinių pažanga ir pasiekimai vertinami pažymiu; fiziškai silpnesni mokiniai ugdomi kartu su visa klase; o fizinio ugdymo dalykas ir mokytojai tapatūs kitiems mokomiesiems dalykams.

Reikšminiai žodžiai: fizinis ugdymas, mokytojai, bendrojo ugdymo mokyklos.

LAISVALAIKIO IR SPORTO KLUBO KOKYBĖS VERTINIMAS INOVATYVIŲ VARTOTOJŲ POŽIŪRIU

Gintaras Jotka, Edmundas Jasinskas

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Įvadas. Sparčiai besivystančios technologijos ir kintantis gyvenimo būdas ne tik keičia žmonių požiūrį į sporto veiklą, bet ir didina lūkesčius dėl sporto klubų teikiamų paslaugų kokybės. Sporto klubo lankytojų socialinė padėtis yra pagrindinis faktorius, kodėl jie naudoja inovatyvias programėles sportui (Li et al., 2019). Sporto klubų valdytojai, suprasdami, kad inovatyvūs sprendimai gali jiems pagelbėti, diegia naujoves, tokias kaip bekontakčiai atsiskaitymai, mobili bankininkystė ir kreditinės kortelės ar programėlės, kurios gali supaprastinti sandorius ir sumažinti išlaidas (Mumtaza, 2020). Mažindami išlaidas valdytojai gali papildomas lėšas skirti investicijoms, taip išlaikant savo sukurtą vertę. Lankytojas atkeliaudamas į sporto klubą gali lengviau atsiskaityti, o sporto klubo valdytojas gali sutaupyti, pavyzdžiui nebereikia samdyti administracijos, tačiau taip atsiranda riba ir kyla klausimas ar būtent visos inovacijos padeda funkcionuoti kokybiškiau ir teikti paslaugas aukštesne lygyje.

Tyrimo metodas. Mokslinės literatūros analizė, anketinė apklausa, statistinė analizė.

Rezultatai. Tiek asmeninis, tiek laisvalaikio ir sporto klubo inovatyvumas daro tiesioginę įtaką priimtai paslaugų kokybei $R^2 = 0,526$, $F(2) = 72,691$, $p < 0,001$. Individualus inovatyvumas ($t = 9,059$, $p < 0,001$) turi didesnę įtaką priimtų paslaugų kokybei nei laisvalaikio ir sporto klubo inovatyvumas ($t = 8,086$, $p < 0,001$). Inovatyvūs vartotojai bendrai yra linkę vertinti priimtų paslaugų kokybę ir atskirai jos dimensijas geriau nei stokoiantys inovatyvumo. Labiausiai išsiskiria įvaizdžio dimensijos vertinimas: stokoiantys inovatyvumo šią dimensiją vertina kur kas prasčiau, $t = 16,026$, $p < 0,001$, nei inovatyvūs vartotojai, $t = 85,947$, $p < 0,001$. Stokojančių inovatyvumo atveju, skirtumai nėra statistiškai reikšmingi vertinant įrenginius $p = 0,072$. Kitas kokybės vertinimo dalis moterys yra linkusios vertinti palankiau nei vyrai, išskyrus kainos dalį – vyrai kainą vertina palankiau.

Išvados. Inovatyvumas sporto ir laisvalaikio klubuose yra glaudžiai susijęs su technologinių sprendimų įdiegimu. Klientų požiūris į kokybę sporto ir laisvalaikio klubuose dažnai yra grindžiamas jų asmeniniais patirtimis. Teorinis modelis, kuriame dėmesys skiriamas vartotojų inovatyvumo ir jų kokybės suvokimo sąveikai, rodo, kad klientų gebėjimas įsivertinti ir priimti naujoves gali tiesiogiai įtakoti jų vertinimus apie klubo paslaugas. Kauno inovatyvių vartotojų požiūriai į laisvalaikio ir sporto klubų kokybę rodo, kad klubai, kurie nuolat atnaujiną savo paslaugas ir infrastruktūrą, gauna aukštesnius vertinimus.

Reikšminiai žodžiai: asmeninis inovatyvumas, organizacinis inovatyvumas, kokybė.

DISKOLFŲ SPORTO ŠAKOS ĮVEDIMAS Į RINKĄ. BALTIJOS ŠALIŲ ATVEJIS

Mireta Jurgelevičiūtė, Inga Staškevičiūtė-Būtienė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Įvadas. Sporto sąvoka yra labai plati ir apima daugybę veiklų, kurios plėtojamos pasitelkiant kūrybiškumą (Schwartz, 2021). Kadangi sporto rinka nuolat vystosi, tampa labai svarbu prisitaikyti prie naujų tendencijų, kurias lemia sparti technologinė pažanga, demografiniai pokyčiai ir besikeičiantys vartotojų pageidavimai (Li, 2023). Naujos sporto šakos atsiranda dėl didėjančio poreikio ir noro išlaisvinti savo fizinį aktyvumą ir laisvalaikį, skatina kurti naujus būdus, kaip aktyviai leisti laiką, kitoje aplinkoje ar su draugų grupe (Korsun et al., 2023); kaip alternatyvos tradicinėms sporto šakoms, sukuriant naujas taisykles ar naudojant kitokias priemones toms pačioms taisyklėms, arba reaguojant į tendencijas, technologijų plėtrą ar kintantį gyvenimo būdą ir vertybių sistemą (Ezue & Brisibe, 2023). Naujų sporto šakų kūrimas ir skatinimas atveria galimybes plėsti rinkas, kurti naujas prekes ir paslaugas bei organizuoti renginius (Mandiuk & Masyuk, 2022). Daugelį sporto šakų sukūrė sporto entuziastai, kurių kūrybiškumas ir noras paskatino susiformuoti naujas sporto šakas, kurios populiarėja visame pasaulyje. Šio tyrimo tikslas – išanalizuoti rinkodaros strategijas, taikytas pristatant diskolfą Lietuvos, Latvijos ir Estijos rinkose, ir įvertinti taikytų rinkodaros strategijų veiksmingumą.

Metodai. Tyrime taikomas mišrus metodas, derinant kokybinius interviu su Lietuvos, Latvijos ir Estijos diskgolfo federacijų atstovais ir kiekybines apklausas (n = 551), kuriose dalyvavo atitinkamų šalių diskgolfo žaidėjai. Kokybiniais duomenims analizuoti naudojama turinio analizė, o kiekybiniais duomenims – statistinė analizė.

Rezultatai. Kokybinės išvados atskleidžia rinkodaros strategijų skirtumus Baltijos šalyse. Latvija akcentuoja konkurencijos kokybės gerinimą ir švietėjiškų renginių organizavimą, Estija – reklamą ir dalyvavimą socialinėje žiniasklaidoje, o Lietuvoje rinkodaros pastangos yra ribotos. Kiekybiniai duomenys rodo, kad Latvijoje veiksminga informacija iš lūpų į lūpas ir infrastruktūra, Estijoje – socialiniai tinklai, o Lietuvoje – draugų rekomendacijos.

Išvados. Naujam produktui sėkmingai patekti į rinką reikalinga įvedimo į rinką strategijos planas, uždaviniai, bei siektinas tikslas. Būtina sekti produkto gyvavimo ciklą bei taikyti tinkamus rinkodaros kanalus kiekvieno produkto gyvavimo etapo metu. Tyrimas pabrėžia aiškaus strateginio planavimo svarbą organizacijoms, siekiančioms populiarinti diskgolfa. Tai yra svarbu ne tik norint sėkmingai įsiskverbti į įvairius vartotojų segmentus Baltijos šalių rinkose, bet ir juos sudominti.

Reikšminiai žodžiai: rinkodara, įvedimas į rinką, nauja produktas, organizacijos strategija, diskgolfas.

MOBILIŲŲ APLIKACIJŲ PAREMTŲ DIRBTINIO INTELEKTO VEIKIMU SPORTE VERTINIMAS

Lukas Linkus

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Įvadas. Dirbtinis intelektas (DI) keičia sportą, nes treneriams, sportininkams ir sirgaliams suteikia galimybę greitai apdoroti duomenis ir priimti labiau pagrįstus sprendimus (Nadikattu, 2020). DI gali numatyti rungtynių rezultatus ir analizuoti sportuojančių stipriąsias ir silpnąsias puses naudodamas pažangius rodiklius (Naraine & Wanless, 2020). Jis taip pat padeda analizuoti sportininkų rezultatus stebėdamas širdies ritmą ir judesius, padėdamas gerinti rezultatus ir užkirsti kelią traumoms (Chmait & Westerbeek, 2021; Nadikattu, 2020). Nepaisant didėjančio dirbtinio intelekto vaidmens sporte, reikia daugiau tyrimų apie dirbtiniu intelektu grindžiamas mobiliąsias taikomąsias aplikacijas. Tyrime nagrinėjamas DI poveikis su sportu susijusioms mobiliosioms aplikacijoms vartotojų požiūriu, atsižvelgiant į jų naudą ir trūkumus.

Tyrimo metodika ir organizavimas. Mokslinės literatūros analizė. Tyrimo metodas buvo anketinė apklausa.

Rezultatai. Apklaustieji vidutiniškai dažnai naudojami su sportu susijusiomis mobiliosiomis aplikacijomis – vidutinis balas Likerto skalėje yra 3,19. Pasitenkinimas šiomis aplikacijomis iš esmės yra teigiamas – vidutiniškai 3,89 balo. Dirbtinio intelekto supratimas apie šias aplikacijas yra vidutiniškas, vidutinis balas – 2,84. Naudingiausia aplikacijų funkcija buvo mitybos rekomendacijos, įvertintos 4,15 balo. Asmeninių treniruočių rekomendacijos ir sporto rezultatų analizė realiuoju laiku buvo įvertintos vidutiniškai – atitinkamai 3,77 ir 3,85 balo. Mažiausiai naudingos buvo virtualių treniruočių ir traumų prevencijos rekomendacijos, įvertintos 2,77 ir 2,87 balo.

Išvados. Dirbtinio intelekto integravimas į mobiliąsias sporto aplikacijas reikšmingai pagerina naudotojų patirtį ir įsitraukimą, ypač dėl personalizuotų sporto rekomendacijų ir realaus laiko rezultatų analizės. Nepaisant teigiamo poveikio naudotojų patirčiai, mūsų tyrime nustatytos konkrečios dirbtinio intelekto taikomųjų programų sritys, kurias reikia toliau tobulinti. Tokios funkcijos, kaip virtualios treniruotės ir traumų prevencija, neatitiko naudotojų lūkesčių taip, kaip kitos funkcijos. Tokie veiksniai kaip suvokiamas patikimumas, veiklos lūkesčiai ir kainos ir kokybės santykis daro didelę įtaką dirbtiniu intelektu patobulintų sporto aplikacijų priėmimui ir nuolatiniam naudojimui. Priešingai, socialinė įtaka, atrodo, daro minimalų poveikį Lietuvos respondentų priėmimo rodikliams.

Reikšminiai žodžiai: dirbtinis intelektas, sportas, mobilioji aplikacija.

KRITINIS MĄSTYMAS SPORTO VADYBOJE

Algirdas Pupkis

Troškūnų Kazio Inčiūros gimnazija, Troškūnai, Lietuva

Anykščių sporto centras, Anykščiai, Lietuva

Kritinis mąstymas sporto vadyboje yra svarbus įgūdis, leidžiantis vadovams efektyviai spręsti problemas, priimti sprendimus ir plėtoti strategijas, kurios yra gyvybiškai svarbios siekiant aukštos organizacijos veiklos ir ilgalaikės sėkmės. Štai detaliau apibūdinti, kaip kritinis mąstymas taikomas įvairiose sporto vadybos srityse: sprendimų priėmimo efektyvumas; strateginis planavimas; veiklos analizė; rinkodaros ir reklamos strategijos.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė.

Rezultatai. *Sprendimų priėmimo efektyvumas:* kritinis mąstymas leidžia analizuoti turimus duomenis, identifikuoti svarbiausius veiksnius ir numatyti jų įtaką ateities rezultatams. Tai padeda vadovams pasirinkti geriausią veiksmų planą, kuris gali apsaugoti žaidėjus, užtikrinti sąžiningą žaidimą ir išlaikyti organizacijos reputaciją. *Strateginis planavimas:* kritinis mąstymas reiškiasi gebėjimu vertinti esamą rinkos situaciją, konkurentų veiklą, naujausias industrijos tendencijas ir technologines naujoves. Tai suteikia pagrindą sprendimams dėl investicijų, talentų paieškos ir auklėjimo, infrastruktūros plėtros ir kitų svarbių strateginių iniciatyvų. *Veiklos analizė:* kritinis mąstymas reikalingas analizuojant veiklos rodiklius, įvertinant veiklos efektyvumą ir sprendžiant, kaip geriausia panaudoti išteklius. Tai apima duomenų analizę, rezultatų prognozavimą ir sprendimų, turinčių ilgalaikį poveikį organizacijos plėtrai, priėmimą. *Rinkodaros ir reklamos strategijos:* kritinis mąstymas padeda nustatyti efektyviausias komunikacijos kanalus, kūrybinius būdus, kaip pristatyti prekės ženklą, ir strategijas, skirtas maksimaliai išnaudoti rinkodaros ir reklamos kampanijų potencialą. *Tarpasmeniniai santykiai ir konfliktų valdymas:* kritinis mąstymas yra svarbus bendraujant su įvairiomis suinteresuotomis šalimis: sportininkais, treneriais, rėmėjais ir žiniasklaida. Tai apima gebėjimą suprasti skirtingas perspektyvas, efektyviai spręsti atsirandančius konfliktus ir priimti sprendimus, kurie atspindėtų visų suinteresuotų šalių interesus. *Etika ir teisės laikymasis:* kritinis mąstymas čia reiškiasi kaip gebėjimas atpažinti etinius ir teisinius klausimus, priimti atsakingus sprendimus ir užtikrinti, kad organizacijos veikla būtų vykdoma teisingai ir etiškai.

Apibendrinimas. Šie aspektai parodo, kaip kritinis mąstymas yra integrali sporto vadybos dalis, leidžianti vadovams efektyviai valdyti ir plėtoti sporto organizacijas sudėtingoje ir greitai kintančioje aplinkoje.

Reikšminiai žodžiai: kritinis mąstymas, sporto vadyba, organizacija.

ORGANIZACINIAI VEIKSNIAI, LEMIANTYS KARJERĄ SPORTO IR SVEIKATINGUMO KLUBE

Marija Šyvytė, Vilija Bitė Fominienė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Temos aktualumas. Sporto organizacijos yra atsakingos už sporto plėtrą savo šalyse ir struktūrinės priemonės, kurios palengvina žinių kūrimo ir dalijimosi jomis veiksmingumą. Pagrindinis veiksnys, lemiantis sėkmingą karjerą, yra gebėjimas prisitaikyti prie karjeros. Gebėjimas prisitaikyti prie karjeros reiškia asmens gebėjimą orientuotis ir prisitaikyti prie pokyčių ir iššūkių karjeros kelyje (Wu et al., 2022).

Tyrimo metodika. mokslinės literatūros analizė, pusiau struktūruotas interviu, kokybinė turinio analizė. Interviu atliktas 2024 m. vasario–kovo mėn. pagal iš anksto parengtas interviu gaires. Tyrime dalyvavo 6 informantai (2 moterys ir 4 vyrai), dirbantys sporto ir sveikatingumo klube treneriais. Interviu imtis kriterinė, patogioji. Transkribuoti interviu tekstai buvo apdorojami pasitelkiant kokybinę turinio analizę pagal iš anksto numatytus žingsnius: duomenų kodavimą, grupavimą, subkategorijų ir kategorijų išskyrimą.

Rezultatai. Kokybinės turinio analizės metu buvo išskirtos 7 kategorijos ir 24 subkategorijos, atskleidžiančios veiksnius, lemiančius trenerių karjerą sporto ir sveikatingumo klube. Atskleista kad trenerio

karjerai yra svarbūs asmeninis apsisprendimas, pačios karjeros suvokimas, aplinkinių nuomonė, iššūkiai su kuriais susiduriama darbe, pasitenkinimo jausmas, klubo valdymo ypatumai, skirtingi sėkmę lemiantys aspektai.

Išvados. Tyrimas parodė, kad treneriai jaučiasi atsakingi už savo karjeros valdymą, tačiau sporto ir sveikatingumo klubas tampa svarbiu kontekstu, padedančiu jiems pasiekti karjeros tikslus ir tobulėti. Tai rodo, kad nors individualus darbuotojas turi svarbų vaidmenį savo karjeros formavime, sporto ir sveikatingumo klubas taip pat turi įtakos, suteikdamas resursus ir galimybes tobulėti bei plėtoti savo profesinę veiklą. Sėkminga sąveika tarp trenerio asmeninio siekio ir klubo paramos yra esminė siekiant sėkmingos ir įtakos turinčios trenerio karjeros.

Reikšminiai žodžiai: sporto organizacija, treneris, organizaciniai veiksniai, karjera, trenerio karjera.

DIRBTINIO INTELEKTO PANAUDOJIMO GALIMYBĖS TURIZMO SEKTORIUJE

Lukas Šuminas

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Įvadas. Praėjusi COVID-19 pandemija parodė, kad turizmo verslo sėkmė didele dalimi priklauso nuo priimamų technologinių sprendimų (Gretzel, 2021). Išmaniosios technologijos, tokios kaip dirbtinis intelektas (AI), sukūrė svarbią kelionių, svetingumo ir laisvalaikio verslo varomąją jėgą pandemijos metu ir atvėrė kelią naujoms kūrimo galimybėms bei naujiems verslo modeliams (Koo et al., 2021). Jau šiomis dienomis dirbtinis intelektas gali pranokti žmones daugelyje sričių, tačiau kai kuriose žmonės vis dar produktyvesni ir nepakeičiami (Grace et al., 2018).

Metodika. Literatūros analizė, standartizuotas interviu, teminė turinio analizė. Tyrimas buvo atliktas keliuose Lietuvos turizmo įmonėse. Interviu vykdėta 2024 metų vasario-kovo mėnesiais. Gautas Lietuvos sporto universiteto socialinių mokslinių tyrimų atitikties tyrimų etikai vertinimo komiteto leidimas (protokolo nr. SMTEK-220, data: 2024-01-08). Interviu vykdyti nuotoliniu būdu. Interviu truko vidutiniškai apie 30 minučių.

Rezultatai. Dirbtinis intelektas turizmo įmonėse buvo pasitelkiamas rinkodaros tikslais: rinkodaros strategijų kūrimui, analizei, naujų galimybių paieškai, paklausos prognozėms, kibernetinio saugumo užtikrinimui, klientų pažinimui, dirbtinio intelekto kelionių asistentų dėka turizmo įmonės gali konsultuoti ir aptarnauti savo klientus bet kuriuo paros metu. Dirbtinio intelekto privalumai: greitesnis sprendimų priėmimas, konkurencinis pranašumas siūlant unikalias ir individualizuotas paslaugas, optimizuojant išlaidas, efektyvumo didėjimas automatizuojant įvairius procesus ir dirbtinio intelekto pagalba analizuojant didžiuosius duomenis.

Išvada. Nustatyta, kad dirbtinis intelektas, naudojamas turizmo įmonėse rinkodaros tikslais, norint geriau pažinti klientus, klientų aptarnavime pasitelkiant virtualius kelionių asistentus, užtikrinant kibernetinį saugumą, leidžia greičiau priimti sprendimus, kurti individualizuotas paslaugas, didina darbo efektyvumą ir suteikia konkurencinį pranašumą, tačiau yra priklausomas nuo duomenų kiekio ir kokybės, sistemoms reikalinga nuolatinė priežiūra, egzistuoja sutrikimų ir gedimų rizika, technologijos brangios ir trūksta specialistų.

Reikšminiai žodžiai: dirbtinis intelektas, didieji duomenys, turizmo sektorius.

ČIURNOS SĄNARIO, INSTRUMENTINĖS BLAUZDOS MINKŠTŲJŲ AUDINIŲ IR JUOSMENINĖS STUBURO DALIES MOBILIZACIJŲ POVEIKIO STATINEI IR DINAMINEI PUSIAUSVYRAI PALYGINIMAS

Saulius Valatkevičius

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Tyrimo problema. Jėgos kaip, pvz., varomoji, vertikali ir horizontali, skirtingai veikia įvairaus lygio plaukikus. Ištyrė, kaip šios jėgos veikia grybšnio mechaniką, energijos sąnaudas ir bendrą plaukimo efektyvumą, galime gauti išvalgų, kaip optimizuoti treniruočių strategijas, pritaikytas skirtingiems įgūdžių

lygiams. Šis tyrimas galėtų informuoti trenerius ir sportininkus, kaip pagerinti našumą pritaikant metodus, įrangą ir treniruočių režimus, kad šios jėgos būtų efektyviai valdomos ir panaudotos.

Tyrimo tikslas. Palyginti čiurnos sąnario mobilizacijos, instrumentinės blauzdos minkštųjų audinių mobilizacijos ir juosmeninės stuburo dalies mobilizacijų poveikį statinei ir dinaminei pusiausvyrai.

Tyrimo uždaviniai. Nustatyti, kaip įvairaus meistriškumo plaukikų vyrų jėgos traukos vandenyje rodikliai koreliuojasi su plaštakos spaudimo jėga. Nustatyti, kaip įvairaus meistriškumo plaukikų vyrų jėgos traukos vandenyje rodikliai koreliuojasi su 100 ir 50 m plaukimo rezultatais. Nustatyti, kurios konkrečios jėgos rūšys turi didžiausią įtaką skirtingų įgūdžių lygių plaukikų vyrų 100 ir 50 m plaukimo rezultatams.

Tyrimo metodai. Duomenų matavimas antropometru ir BC-300 (IOI353) – kūno sudėties analizatoriumi. Rankos jėgos spaudimo matavimas – rankiniu hidrauliniu dinamometru, jėgos traukos vandenyje matavimas – mechaniniu jėgos matuokliu ir „SwimPaddle“ lopetėlėmis.

Tyrimo rezultatai. Tarp aukšto sportininkų meistriškumo ir vandenyje sukuriamų varomųjų ir vertikaliųjų jėgų buvo užfiksuotas statistiškai reikšmingas ryšys ($p < 0,05$). Tarp aukšto ir žemo meistriškumo sportininkų 50 m plaukimo laisvuju stiliumi rezultatų ir traukos jėgų vandenyje (rankomis, kojomis, be apribojimų ir 30 s plaukimo testo) buvo užfiksuotas statistiškai reikšmingas ryšys ($p < 0,05$). Tarp aukšto ir žemo meistriškumo sportininkų 100 m plaukimo laisvuju stiliumi rezultatų ir traukos jėgų vandenyje (rankomis, kojomis, be apribojimų ir 30 s plaukimo testo) buvo užfiksuotas statistiškai reikšmingas ryšys ($p < 0,05$). Tarp aukšto ir žemo meistriškumo sportininkų 100 ir 50 m plaukimo laisvuju stiliumi rezultatų ir plaštakos spaudimo jėgos (dešine ir kaire rankomis), nebuvo užfiksuotas statistiškai reikšmingas ryšys ($p > 0,05$).

Reikšminiai žodžiai: plaukikai, atletinis ir specialusis parengtumas, „SwimPaddle“ technologijos.

ORGANIZACIJOS KULTŪROS ĮTAKA INOVACIJŲ VYSTYMIUI ORGANIZACIJOJE: KAUNO APSKRITIES SPORTO MOKYKLŲ ATVEJIS

Viktorija Venskūnė

Lietuvos sporto universitetas, Kaunas, Lietuva

Šiuolaikinėse sporto sektoriui priklausančiose organizacijose tobulinant organizacijos veiklą, valdymą ar darbo efektyvumą, neretai pasitelkiamos inovacijos. Atsižvelgiant į kasdien atsirandančias inovacijas, kurios padeda gerinti sporto organizacijos darbuotojų patirtis dirbant organizacijoje, sportininkų treniravimosi būdus, generuoja didesnes pajamas organizacijoje, gali prisidėti prie sportininkų saugumo ir sveikatos tausojimo, taip pat gerina įvaizdį socialioje aplinkoje ir pan. Sporto organizacijose, tokiose kaip Kauno miesto sporto mokyklos „X“ ir Kauno rajono sporto mokyklos, inovacijų atsiradimas bei prigijimas pačioje institucijoje glaudžiai susijęs su organizacijos kultūra. Esant nuolatiniams inovacijų kaitai, svarbu kas kart analizuoti naujausią literatūrą bei tyrimus. Organizacijos kultūra taip pat kas kart kinta, keičiantis darbuotojų suvokimui apie darbo klimatą ir kaip elgtis organizacijoje, svarbu analizuoti, kokia organizacijos kultūra yra palanki inovacijų diegimui.

Pagrindinis šio tyrimo tikslas įvertinti organizacijos kultūros įtaką inovacijų vystymui Kauno apskrities sporto mokyklose. Atlikto tyrimo metodai – mokslinės literatūros analizė, apklausa bei gautų rezultatų analizė. Atlikus tyrimą gauti rezultatai parodė, jog organizacijos kultūrą Kauno sporto mokykloje „X“ ir Kauno rajono sporto mokykloje turi įtaką inovacijų vystymui. Respondentų teigimu (į anketos teiginius apie organizacijos kultūrą ir požiūrį į inovacijas tyrimo dalyviai daugiausia atsakė – 4 „iš dalies sutinku“) jų organizacijose organizacijos kultūrą yra lanksti, priimanti rizikas, vadovavimo stilius aiškus ir suprantamas, o darbuotojų iniciatyvumas vertinamas teigiamai. Apie inovacijas tyrimo dalyviai atsakė, jog į jas jie žiūri palankiai, noriai bando naujus darbo metodus, kolegų požiūrį į inovacijas vertina teigiamai, o apie infrastruktūrą organizacijoje, kuri padėtų vystyti inovacijomis, atsako, jog ji yra palanki naujovėms atsirasti darbovietėse. Atliktas tyrimas parodė, jog organizacijos kultūra turi įtakos inovacijų vystymui organizacijose. Taip pat analizuojant literatūrą buvo išsiaiškinta, jog tai yra svarbus elementas ir palaikyti instituciją konkurencingą, patrauklią rinkoje bei

gebančia priimti iššūkius ir su jais susidoroti. Organizacijos kultūra be kita ko yra itin svarbi darbo našumui ir darbuotojų produktyvumui. Esant palankiai kultūrai institucijoje, jos darbuotojai noriai imsis iniciatyvos, bendradarbiavimo tarpusavyje, priims vystomas inovacijas bei ragins tai daryti kitus kolektyvo narius.

Reikšminiai žodžiai: organizacijos kultūra, inovacijos vystymasis, sporto organizacija.

International Scientific-Practical Conference
THEORY AND PRACTICE: PROBLEMS AND PROSPECTS

Book of Abstracts
14th–15th of May, 2024
Virtual Conference

Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija
MOKSLAS IR PRAKTIKA: AKTUALIJOS IR PERSPEKTYVOS

Konferencijos tezių rinkinys
2024 m. gegužės 14–15 d.
Nuotolinė konferencija

Міжнародна науково-практична конференція
«НАУКА І ПРАКТИКА: ПОТОЧНІ СПРАВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

Збірник тез доповідей
14–15 травня 2024 року
Віртуальна конференція

Editors Biruta Švagždienė, Regina Andriukaitienė
Cover author Ieva Bliavienė
Lithuanian Sports University, Sporto str. 6, LT-44221 Kaunas
www.lsu.lt; e-mail: lsu@lsu.lt